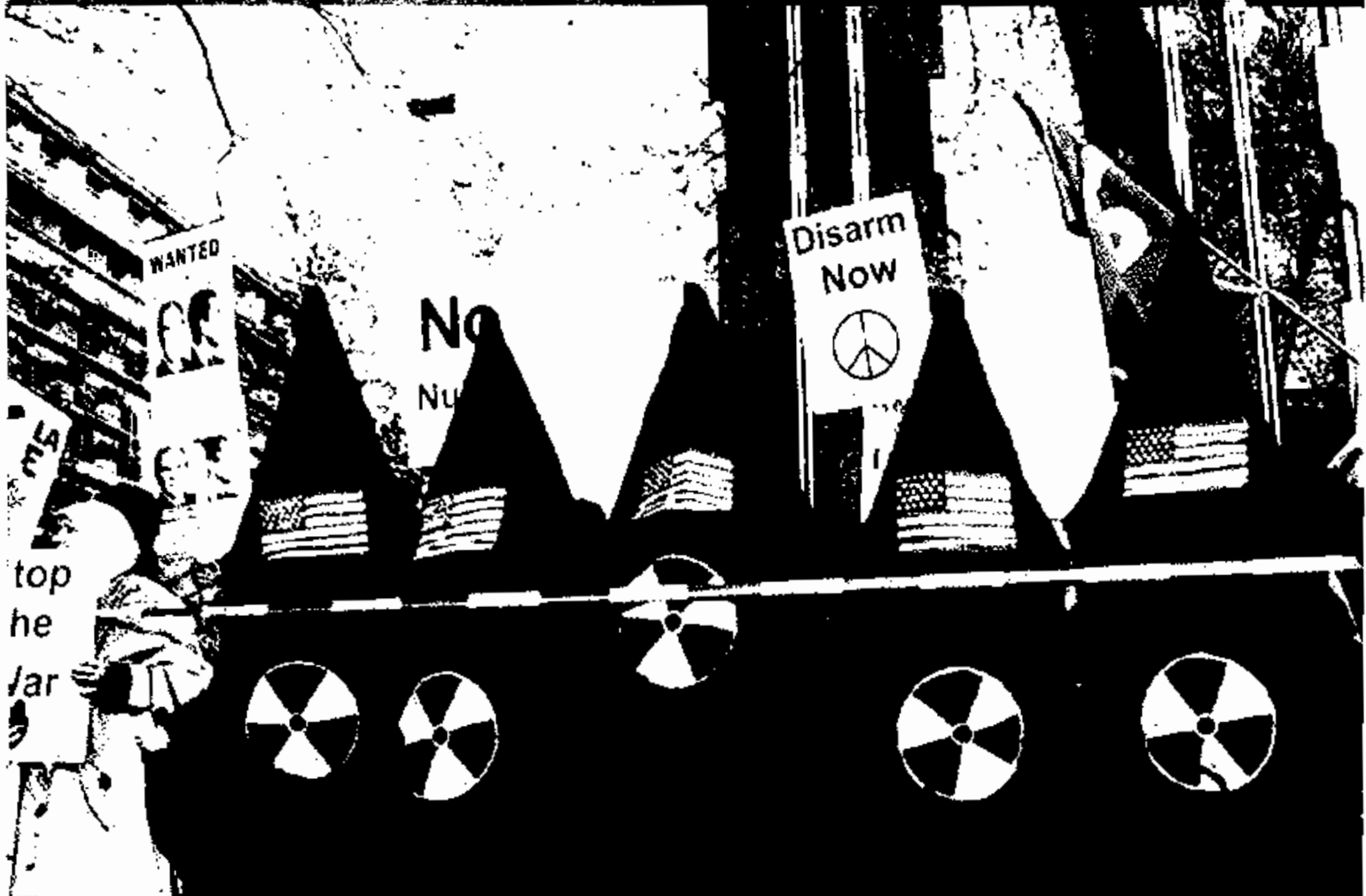

Wet tegen
neoliberalisme
p. 28

INHOUD nr 355 mei-juni 2002

EDITORIAAL	Een wansmakelijke vertoning	3
UITKIJK	De schurkenstaten, een onderzoek	4
EUROPESE UNIE	Een en ander over de Europese conventie	5
INTERVIEW	Met de Israëlische D. Lehrmann en de Palestijnse J. Anastas ...	6
MIDDEN-OOSTEN	Sharons arrogante annexatiepolitiek	12
	Sharon, de nieuwe Farao	14
	Overhoop halen van waarden	15
	Primo Levi en de situatie in Israël	16
ANTI-TERRORISME	Van oorlog naar oorlog	18
MONDIALISERING	Mondialisering en armoede	21
	Mondialisering	23
	Met de spoorsector zijn de privatiseringen	26
DOSSIER	Het mondiale verzet en de strijd tegen het neoliberalisme ..	28
	De klok luiden voor gerechtigheid en democratie	32
ANTI-TERRORISME	Antrax als desinformatie	35
EUROPESE UNIE	Getuigenverslag van de demonstratie door	37
BEWAPENING	De NAVO-uitbreiding	39
	Branden blussen met benzine	41
VERKIEZINGEN	De kruik gaat te water tot ze breekt	43
	Parlement - President	44-45
DERDE WERELD	Monterrey, een maat voor niets	46
JONGERENCULTUUR	Rap is de business and hiphop is the culture	47
JONGERENINTERVIEW	Zin en onzin van de Verenigde Naties	49
VARIA	Agenda	53
PUBLICITEIT	.....	54
VOOR DE VUIST	Oxfam-solidariteit weg uit bedrijfsgiftenbank	55
TE ZOT OM LOS TE LOPEN	.....	56

vrede

sedert 1957
tweemaandelijks tijdschrift
vrede vzw
studie- en informatiecentrum internationale
politiek, vredes- en ontwikkelingsproblematiek

REDACTIE-BEHIER-PUBLICITEIT

Galgenberg 29 9000 Gent
prk 000-0956015 80
tel 09 233 46 88
fax 09 233 56 78
e-mail: vrede@vrede.be
internet: www.vrede.be

LEESGELD:

3,47 euro: los nummer
19,83 euro: 6 nummers/jaar
22,31 euro: instellingen met factuur
24,79 euro: Nederland en E.U.
29,75 euro: rest vd wereld
Nederland:
22,31 euro op postbankgiro nr 5267830 van
Ac. Woudenberg/VREDE
postbus 92311 1090 AH Amsterdam
steunabonnement: 29,75 euro
combinatie-abonnement met vredescahiers:
34,71 euro

ABONNEMENTENDIENST: L. Verwest

wordt gedrukt op kringlooppapier
OFFSET DRUK: Neveland, B.W. 9850 Nevele
LAYOUT-CONCEPT: Filip Coopman
FOTO OMSLAG: Merel De Smet

HOOFDREDACTEUR: André De Smet

KERNREDACTIE:

Ludo De Brabander, André De Smet, Jan Olsen,
Georges Spriet, Marie-Jeanne Vanmol, Antoine
Uytterhaeghe

REDACTIELEDEN:

Jucien Bollaert, Tim Blacke, Paula Burghgraeve,
Merel De Smet, Tineke Hólvout, Mohamed
Kabbar, Yordi Lesaffer, Karin Lievens, Francine
Mestrum, Marleen Renders, Victor Stuyck, Peter
Scnepens, Jennie Van Lerberghe, Paul Vanden
Bavière, Wouter De Vriendt, Geert Goeman

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Michel Vanderborght Beukendreef 15
9400 Pollare Nieuve

...

De ondertekende artikels beantwoorden niet
noodzakelijke wijze aan ons standpunt.
Overname van artikels is slechts toegelaten
mits bronvermelding en toezending van een
presentiemolaar.

Werkten mee aan dit nummer:

Ludo De Brabander, Willy Courteaux, André De Smet, Maggy Poppe, Antoine Uytterhaeghe, Werner Pirker, Bob Paulus, Georges Spriet, Francois Houtart, Merel De Smet, Erna Walraeve, José Sarango, Marie-Jeanne Vanmol, Sophia Bourkia, Jef De Loof, Tineke Van Buynder, Pieter Zeirlnck, Stefaan Declercq, Jozef Vandromme en Geert Goeman.

EDITORIAAL

| Ludo De Brabander |

EEN WANSMAKELIJKE VERTONING

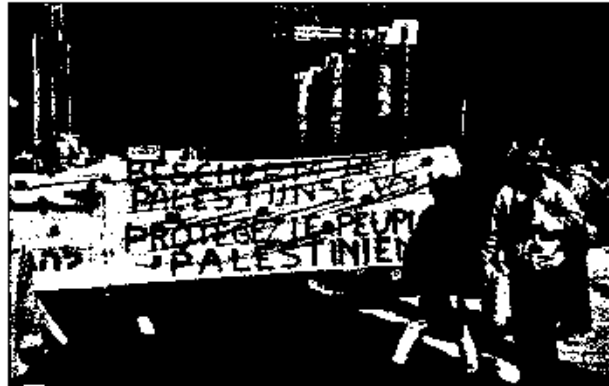
“De betrekkingen tussen de partijen en alle bepalingen van deze overeenkomst berusten op de eerbiediging van de mensenrechten en de democratische beginselen die ten grondslag ligt aan het interne en externe beleid van de partijen en die een essentieel onderdeel van deze overeenkomst vormt”

Zo staat het in artikel 2 van het Associatie-verdrag tussen Europese Unie en Israël geformuleerd. Deze overeenkomst maakt het voor Israël mogelijk om op voordelige manier producten naar Europa te exporteren.

Verder staan er ook nog afspraken in rond een 'politieke dialoog'. Maar, zo staat er ook te lezen, als een van de partners de

regels ervan niet naleeft, kan het eenzijdig worden opgeschort. Met andere woorden, van een normaal beleid mogen we verwachten dat de Europese ministers op basis van artikel 2, dat "een essentieel onderdeel van deze overeenkomst vormt", daar ook onmiddellijk werk van maken. Niet dat Israël er meteen zware economische schade van zal ondervinden, dat doet de oorlog zelf wel. Het zou Sharon wel politiek pijn kunnen doen, een signaal dat de enige weg naar duurzame vrede loopt over de onmiddellijke stopzetting van de bezetting van de Gaza en de Westelijke Jordaanoever en de volledige ontmanteling van de kolonies, die overigens nog altijd worden uitgebreid.

Maar diezelfde EU, die kortdaat meehelpt oorlog voeren tegen landen als Irak, voormalig Joegoslavië of Afghanistan - en dat onder de dekmantel van het afdwingen van het 'internationaal recht' - weigert inzake Israël nog maar simpelweg de eigen verbintenissen na te leven. De Associatie-overeenkomst stond al meermaals vruchteloos op de agenda van de Europese ministerraad. Zelfs een stemming in het Europees Parlement voor de opschorting ervan werd op een daaropvolgende Europese Ministerraad botweg genegeerd. Verklaringen genoeg, maar daden? Met de lijst van niet door Israël uitgevoerde VN-resoluties kan je een boek vullen. Ook daar is de verantwoordelijkheid van de EU verpletterend. Het Europese dralen en niets doen heeft het conflict gebracht waar het nu is. En dat is een schande! Terwijl de geur van rottende lijken van de burgers van het Palestijnse Jenin met de wind over heel het

Betoging 7 april Brussel

Midden-Oosten verspreid geraakt, moeten we leven met de stank van het Europese nietsdoen en daarmee medeplichtigheid aan de moord op een volk. Terwijl ambulances van het rode kruis de toegang wordt geweigerd voor het verzorgen van gewonden, wordt van de Palestijnen geduld en redelijkheid verlangd. Wanneer Washington en Tel Aviv eisen

stellen m.b.t. een VN-onderzoek rond Jenin gaan de Europese ministers als een laffe bende meteen door de knieën.

De boodschap is nu wel aangekomen. Er is geen gemeenschappelijk buitenlands beleid, maar een non-beleid dat zich verstopt achter zogenaamde Amerikaanse 'vredesinitiatieven'. Terwijl de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, Colin Powell, op 'vredesmissie' trekt, storten de VS verder 'dood'leuk de jaarlijkse 2 miljard dollar militaire steun op de rekening van Sharon. De bezetting en de repressie kosten immers handenvol geld. De Europese Unie speelt het spel van Bush en Sharon mee en zwijgt. Erger nog. Met Europees geld rijft een Israëlisch wapenfabrikant moeiteloos 10 miljoen Euro 'projectgeld' binnen. We weten inmiddels dat het geen alleenstaand feit is.

De humanitaire en democratische waarden waar de EU zo prat op gaat, blijken slechts duur verpakte woorden. Wie hecht er immers nog geloof aan het 'Europees project', als dat Europa weigert om de elgen afspraken na te leven? Waarom nog gaan stemmen als het Europees Parlement slechts een producent blijkt te zijn van waardeloze resoluties op waardeloos papier? Sorry hoor, dit lijkt eerder op een Europese Unie in staat van ontbinding!

Laten wij burgers het heft dan maar in handen nemen: boycot de Israëlische producten zolang de bezetting voortduurt!

■

DE SCHURKENSTATEN, EEN ONDERZOEK

I Willy Courteaux I

Toen Bush junior president van de USA werd (met ongeveer 20 % van de stemmen), opperde ik in deze rubriek dat zijn presidentschap zich zou afspelen in de schaduw van zijn vader. Ik was fout. Er is nog een andere schaduw en die is misschien belangrijker: die van Reagan. Ik merkte dat meteen bij een van mijn bezoeken aan de Engelse boekenwinkel Waterstone. In die boekenzaak is ooit een boekje te koop geweest met een verzameling van idiote uitlatingen van Reagan. Nu, Bush was amper een paar maanden president en ik stelde vast dat er al 'drie' van dat soort boekjes in de winkel lagen. En ik maak geen grapje. Maar er is nog iets anders. Reagan is de geschiedenis ingegaan als de auteur van de term "Het Rijk van het Kwaad", waarmee hij de toenmalige Sovjet-Unie bedoelde. Bush heeft nu zo iets dergelijks van hem afgekeken en had het onlangs over "de as van het kwaad". Hij had het daarbij over Noord-Korea, Iran en Irak. Niemand heeft begrepen waaruit die as wel zou kunnen bestaan. Misschien heeft iemand eens iets in zijn oor gefluisterd over "de as Rome-Berlijn". Iedereen weet wat de inhoud van de term was en wat de gevolgen ervan waren. Maar de 'as' van Bush kan niemand toelichten.

Niet toevallig zijn dit drie landen die van Bush het epitheton 'schurkenstaat' meekregen en daarover valt wel iets te vertellen, want wat Bush daar ongeveer mee bedoeld is wel bekend. De definitie 'schurkenstaat' heeft hoofdzakelijk betrekking op drie elementen, te weten:

1. Een schurkenstaat is een land dat wapens heeft, of op het punt staat er te maken, of hoopt er ooit te kunnen maken waarvan het bestaan of het gebruik door internationale verdragen verboden is. Op de eerste plaats komt het kernwapen.
2. Een schurkenstaat is een land dat andere landen met die verboden wapens bedreigt, of plannen maakt om die wapens te gebruiken.
3. Een schurkenstaat is een land dat steun

verleent aan terroristische organisaties.

Ik durf het bijna niet zeggen, want Marc Eyskens zal heel boos zijn als ik het zeg, maar op grond van deze drie punten die – let wel – door Bush himself gelanceerd zijn, moeten we de USA rangschikken onder de schurkenstaten. En ik leg er de nadruk op: dat zeg ik niet, dat zegt Bush junior zelf, impliciet, want:

1. Twee organisaties – het Instituut voor Energie- en Milieuonderzoek en het Comité van Advocaten over Nucleair Beleid – stellen vast dat de USA acht internationale verdragen over wereldwijde veiligheid "in toenemende mate schenden en ondermijnen". Daartoe behoren ondermeer

vestigden en in stand hielden door terreur, moorden en foltering.

Dat zijn de hoofdpunten wat betreft de definitie van 'schurkenstaten'. Er zijn er nog andere, even belangrijke, maar die niet voorkomen op het lijstje van Bush. Bijvoorbeeld het feit dat de USA uit het Kyoto-protocol is gestapt. Het feit dat Bush, die enerzijds eist dat de Servische leiders – politieke en militaire – die oorlogsmisdaden hebben gepleegd, uitgeleverd zouden worden aan het Joegoeslavië Tribunaal van Den Haag, maar anderzijds een tijdje geleden verklaarde dat hij nooit ofte nimmer een Amerikaans militair aan het Internationaal Strafhof zou uitleveren. Hij

Op grond van de eigen definitie moeten we de USA rangschikken onder de schurkenstaten

het verdrag over het testen van kernwapens en het verdrag dat de bouw van raketafweersystemen verbiedt.

Welnu, Bush wil niet alleen een raketafweersysteem bouwen maar heeft verklaard dat hij kleine kernwapens wil bouwen die hij desgevallend ook *effectief zal gebruiken*.

2. Bush heeft expliciet verklaard dat hij van plan is een nieuwe oorlog tegen Irak te beginnen (als we de term 'beginnen' hier mogen gebruiken, want hij heeft inmiddels al op verschillende momenten bombardementen op Irak laten uitvoeren). En waarom zou hij perse 'kleine' kernwapens willen bouwen, als het niet is om daarmee op de eerste plaats Irak te treffen?

3. De USA heeft in de loop van de laatste decennia herhaalde malen terroristische organisaties gesteund met geld en met wapens. Een paar voorbeelden: de Contra's die tegen het Sandinistisch bewind in Nicaragua vochten; de voorlopers van de Taliban; een dozijn Latijns-Amerikaanse regimes (Pinochet, Papa Doc, Trujillo... om er maar een paar te noemen) die hun macht

erkent dat gerechtshof dus niet, zoals ook Milosevic het tribunaal niet erkent, maar eist wel van de anderen dat ze het erkennen. De USA verwerpt ook het verbod op antipersoonsmijnen, een wapen dat al honderdduizenden slachtoffers heeft gemaakt, hoofdzakelijk onschuldige burgers. Ook tegenover het verbod op chemische en biologische wapens – een element in de status van 'schurkenstaat' in het geval van Irak – is de USA alles behalve positief.

In de marge van de problematiek van de 'schurkenstaat' nog een paar punten. Bush predikt onafgebroken de deugden van de 'vrije wereldhandel', maar beslist zelf 30 % invoerrechten op staal te heffen om de staalproducenten van zijn eigen land een plezier te doen. Tot slot: de bevolking van de USA heeft een omvang van 4 % van de wereldbevolking, maar verbruikt 60 % van de niet vernieuwbare energiebronnen. Is dat geen kwestie van roof op wereldschaal?

Daaruit kunnen we een conclusie trekken. De vraag of een land tot de categorie van de 'schurkenstaten' behoort, heeft dus niets te maken met de kwalijke

kanten van diverse politieke regimes. Het heeft alleen te maken met militaire en economische macht. Wie de macht heeft, kan het zich veroorloven alle internationale regels te overtreden, maar het respecteren van die regels te eisen van anderen.

Wie daarop wijst, wordt meteen op de vingers getikt door mensen als Marc Eyskens

(zie recent artikel in "De Standaard") en ervan beschuldigd een primitief anti-Amerikanisme te beoefenen. Dat is een argument van dezelfde orde als het verwijt dat iedereen die gekant is tegen het moorddadige optreden van Israël tegen de Palestijnen 'antisemitien' te noemen. Dat is al even primitief als Sharon of Saddam

Hoessein met Hitler te vergelijken, of om al wat rechts is meteen en zonder discussie 'fascistisch' te noemen. Het goochelen met dergelijke termen banaliseert de geschiedenis en verbastert historische termen tot inhoudsloze scheldwoorden.

EEN EN ANDER OVER DE EUROPESE CONVENTIE

| André De Smet |

Het loopt reeds een tijdje mank met de Europese unie. Het perspectief van een uitbreiding van het aantal lidstaten van 15 in 2002 naar 25 tot 28 in 2004 botst op verschillende interpretaties.

Op economisch en politiek vlak spreekt men over een Europese grondwet, Europees leger, vetorecht van de grote landen in de ministerraad, stemmenverdeling in verhouding tot ieders grootte, vrijhandelszones enz., enz..

Het meest negatieve aspect in de Europese politiek, met name de globalisering onder druk van de multinationale ondernemingen, wordt echter nergens in vraag gesteld. Die globalisering doet de EU het privatiseren van alle openbare diensten als objectief stellen.

Premier Verhofstadt schreef aan de 'anti-globalisten' in zijn brief: "Ze hebben de juiste vragen maar geven verkeerde antwoorden". Gezien we dus moeten veronderstellen dat hij de 'juiste' antwoorden kan geven, zijn we enigszins op onze honger blijven zitten, want we hebben die tijdens het Belgische EU-voorzitterschap niet opgemerkt. Een Frans spreekwoord zegt al spottend: om iets te veranderen neemt men hetzelfde en herbegint men van vooraf aan.

Het valt te vrezen dat het met de Europese Conventie in dezelfde richting gaat. Veel praten maar uiteindelijk zal de ministerraad de beslissing nemen. Het is dus goed om weten hoe deze Conventie is samengesteld.

In het Verdrag van Laken wordt de gewezen Franse president Giscard d'Estaing als voorzitter aangeduid. Politiek is hij

centrumrechts. Hij was een van de baanbrekers van het Europa zoals het er heden uitziet. Hij was de stichter van de topbijeenkomst van de G-7 en was destijds de president die 8 mei als feestdag voor de overwinning op het fascisme afschafte.

Ondervoorzitters zijn de gewezen Italiaanse sociaal-democratische premier Guigliano Armato en Jean-Luc Dehaene, gewezen premier van België, maar sindsdien lid van de Raad van Beheer van 5 à 6 multinationale ondernemingen. Men kan zich de vraag stellen welke belangen hem in deze conventie het nauwst aan het hart zullen liggen.

LEDEN VAN DE CONVENTIE

De Conventie bestaat uit 105 leden, die onder impuls van de grote landen een directorium moeten verkiezen bestaande uit permanente leden.

- 15 vertegenwoordigers van staats- of regeringsleiders.
- 30 vertegenwoordigers uit de nationale parlementen.
- 16 vertegenwoordigers van het Europees Parlement.
- 2 vertegenwoordigers van de Europese Commissie.
- 13 vertegenwoordigers van de regeringen van de kandidaat-lidstaten.
- 26 (2 per land) uit de parlementen van de kandidaat-lidstaten.

Voor wat de permanente leden betreft zijn er 11 vrouwen en 55 mannen.

Als we bij deze permanente leden kijken naar de partij-aanhangigheid krijgen we volgend overzicht.

Sociaal-democraten	28
Rechts	22
Liberalen	10
Regionalen	4
Communisten	1
Groenen	1
Andere	1

VERDRAG VAN NICE

Een van de problemen die vooraan staan in de discussie is het Verdrag van Nice, waar o.m. de toetreding van de nieuwe lidstaten werd goedgekeurd en de stemverdeling in de ministerraad werd afgesproken.

Van de 15 lidstaten zijn er drie (België, Italië en Griekenland) waar het Verdrag van Nice nog niet door het parlement is goedgekeurd of geratificeerd is. In Frankrijk stemde Giscard d'Estaing tegen in het parlement. Op 29 maart 2001 werd dit verdrag in een referendum in Ierland verworpen. In dat referendum kwam slechts 53,87 % van de kiesgerechtigden opdagen en daarvan stemde slechts 46,18 % voor het verdrag, dit is 18 % van de kiesgerechtigden. Een nieuw referendum is gepland voor half 2002.

“HET BELANG VAN VROUWEN BETREKKEN IN DE POLITIEK WORDT TEGENWOORDIG DOOR DE PALESTIJNSE OVERHEID ERKEND”

Interview met de Israëlische Debby Lehrmann en de Palestijnse Jihan Anastas

| Maggy Poppe |

De vrouwenbeweging is een essentieel onderdeel van de brede vredesbeweging. Zoveel is de laatste tijd ook nog wel eens extra duidelijk geworden. De solidariteit die uitgaat van de internationale beweging van 'Vrouwen in het Zwart' is bijzonder dynamisch en appellerend. Dat was reeds zo tijdens de Balkancrisissen, en nu ook in het escalerend Israëlisch-Palestijns conflict. Maggy Poppe van de Nederlandstalige Vrouwenraad sprak een tijdje geleden met twee actief betrokkenen: de Israëlische Debby Lehrmann en de Palestijnse Jihan Anastas. Zie hier een bewerkt en ingekort uittreksel.

Denk je dat de vrouwenbeweging het verschil kan maken – of een verschil maakt – in de vredesbeweging?

Jihan Anastas: Alle bewegingen, zowel die voor mannen als die voor vrouwen moeten zich inzetten voor vrede. Vrouwen in het bijzonder moeten zich hiervoor inzetten om verschillende redenen: vrouwen gaan doorgaans op een niet-militaire manier te werk, ze maken de helft van de bevolking uit en vormen daardoor een belangrijke politieke en maatschappelijke basis; daarbij komt nog dat vrouwen getalenteerd zijn voor het politieke werk omdat zij de zaken anders percipiëren dan mannen en beter onderling communiceren, ondanks vele verschillen.

Debby Lehrmann: Ik ga volledig akkoord met Jihan Anastas, maar wil daar aan toevoegen dat vrouwen enkel in een vrouwenbeweging een volwaardige stem krijgen en actief kunnen deelnemen. In gemengde vredesinitiatieven van meerdere vredesbewegingen blijven zij aan de zijlijn staan omdat deze acties zich niet specifiek tot vrouwen, maar tot de brede bevolking richten.

Kun je dit even verduidelijken?

Debby Lehrmann: Ik zou willen herinneren

aan de werkwijze van de vredesbeweging in de jaren '60 en '70. Toen voerden de mannen discussies terwijl de vrouwen postzegels kleefden en vervelende klusjes opknaptten. De manier van acties organiseren is nog steeds niet uitnodigend voor vrouwen. Zij hebben

eenvoudige, maar sterke visuele boodschap en kunnen zo een belangrijk signaal geven en veel steun verwerven. Omdat zij zich doorgaans maar voor een beperkte tijd kunnen engageren vergen deze acties beter geen lange voorbereidingen. Tenslotte wensen

Ik zou willen herinneren aan de werkwijze van de vredesbeweging in de jaren '60 en '70. Toen voerden de mannen discussies terwijl de vrouwen postzegels kleefden en vervelende klusjes opknaptten. (D.L.)

door allerhande plichten ten eerste praktisch niet de mogelijkheid aanwezig te zijn bij de vergaderingen. Ten tweede zijn vrouwen niet altijd even mondig of assertief en ondervinden daardoor moeite om hun stem te laten horen in politieke discussies. Vrouwen organiseren bij voorkeur korte spontane acties, met een

vrouwen liever gewelddadige confrontaties te vermijden. Een mooi voorbeeld van een geslaagd initiatief, opgezet door uitsluitend vrouwen, zijn de 'Vrouwen in het Zwart' ('Women in Black', WIB). Zij verzamelden zich spontaan, in kleine groepjes en op een niet hiërarchische, niet-gestructureerde wijze.

Om deelname van vrouwen te verzekeren is er nog een voorwaarde: minstens de helft van de deelnemers en woordvoerders moet vrouw zijn. Enkel door acties zelfstandig, volgens de eigen methodes te organiseren, kunnen de specifiek vrouwelijke eisen vertolkt worden.

De WIB beweging bestaat niet in Palestina. Is er een bepaalde reden waarom Palestijnse vrouwen zich niet aansluiten bij deze beweging?

Jihan Anastas: Het is niet omdat er geen 'Women in Black' in Palestina zijn, dat er geen vredesbeweging van vrouwen zou zijn. De Palestijnse vrouwen zijn al sinds de Akkoorden van Oslo actief vragende partij voor vrede en stabiliteit. Zij hebben zich niet aangesloten bij de WIB in Israël

Richten jullie je hoofdzakelijk tot je eigen regering of ook tot de Palestijnse overheid?
Debby Lehmann: 'Jerusalem Link' is de koepelorganisatie van het Jerusalem Centre for Women en Batshalom met zowel een Palestijnse als een Israëlische zijde. Onze gemeenschappelijke basis is onze eis voor

Aangezien de mannen vaak niet kunnen of mogen werken, moeten de vrouwen vaak voor het levensonderhoud zorgen. Zolang zij in deze positie verkeren, is het onmogelijk de strijd te organiseren voor een betere positie voor de vrouw. (J.A.)

omdat hun eisen een stuk verder gaan. De positie van deze vrouwen is om verschillende redenen precair. Zolang de bezetting duurt, moeten zij prioritair vechten voor zelfbehoud en veiligheid. Aangezien de mannen vaak niet kunnen of mogen werken, moeten de vrouwen vaak voor het levensonderhoud zorgen. Zolang zij in deze positie verkeren, is het onmogelijk de strijd te organiseren voor een betere positie voor de vrouw. De politieke en menselijke basis ontbreken hiervoor.

Binnen Israël heb je 'Jerusalem Link' met gemeenschappelijke eisen die aan de Israëlische overheid voorgelegd werden.

vrede, die we voorleggen aan de bezetter, niet aan het bezette volk. De gemeenschappelijke eisen worden beslist bij unanimitéit van de stemmen en luiden als volgt:

- De terugtrekking van Israël achter de grenzen, zoals die bepaald werden in 1967.
- De erkenning van een Palestijnse staat naast een Israëlische staat.
- Jeruzalem als hoofdstad van twee staten: Oost-Jeruzalem van de Palestijnse staat, West-Jeruzalem van de Israëlische staat.
- Israël moet haar verantwoordelijkheid opnemen en bemiddelen om een oplossing te vinden voor het vluchtelingenprobleem.

- Vrouwen moeten aan beide zijden deel uitmaken van de onderhandelingen. Wij leven in een gemilitariseerde staat, waar de militairen niet alleen vele ministerposten bekleden, maar waar iedere man op een of andere manier deel uitmaakt van het leger, als soldaat of als reservist. Mannen hebben slecht werk geleverd. We moeten hen zeggen een stap opzij te zetten en andere mensen – de burgersamenleving – dit probleem laten oplossen.

Wat vind je van resolutie 1325 van de VN-veiligheidsraad die aan vrouwen hun terechte plaats bij vredesonderhandelingen wil verzekeren? Denk je dat de regeringen – Israël en Palestina – hiermee rekening zullen houden? Creëert deze resolutie nieuwe kansen voor vrouwenparticipatie?
Debby Lehmann: Neen. Uit zichzelf zullen de regeringen dit niet doen. Kijk naar de situatie. Op een uitzondering na worden

de onderhandelingen gevoerd door mannen. Je krijgt niets als je er niet voor strijdt en het eist. Het is aan ons, vrouwen, – niet alleen hier – maar overal ter wereld om een stem en een plaats in de onderhandelingen te eisen. Een mooi voorbeeld zijn de vier moeders die vandaag beschouwd worden als verantwoordelijk voor de terugtrekking van Israël uit Libanon. Ze hebben nooit iets gevraagd, maar begonnen actie te voeren. Hun initiatief werd gedragen door een brede volksbeweging. Dat is precies wat wij willen realiseren met de vrouwen in Israël. Met alleen een VN-resolutie doen we weinig op het terrein. Als de VN iets willen betekenen in dit conflict dan moeten zij een interventiemacht sturen om resoluties af te dwingen en de strijdende partijen terug naar de onderhandelingen te brengen.

Welke rol zie je voor de vrouwenbewegingen? Op welke manier zouden zij kunnen bijdragen tot het vredesproces in Israël en Palestina? Wij ondersteunen natuurlijk de uitvoering van resolutie 1325, maar we zijn in deze machteloos omdat we de uitvoering niet kunnen afdwingen.

Jihan Anastas: Het belang van vrouwen betrekken in de politiek wordt tegenwoordig door de Palestijnse overheid erkend. De vertegenwoordiging in de gemeenteraden door vrouwen is gestegen naar 22 %, er zijn vrouwelijke ministers en parlementsleden. Het mag hier natuurlijk niet eindigen zodat vrouwen alleen op bepaalde posities in de politiek iets te zeggen zouden hebben. Hun rol in de vredesacties moet in zijn geheel erkend worden. Aangezien het vooral de vrouwen zijn die de prijs betalen voor een conflict, moeten zij ook meedenken over de oplossingen. De hulp van buitenlandse vrouwenbewegingen is heel belangrijk voor ons, zowel psychologisch als door het ter beschikking stellen van ervaring en (financiële) steun. Bovendien kunnen de Europese en andere buitenlandse vrouwen fungeren als spiegel van de zedelijkheid. Zij kunnen de noden van de Palestijnse vrouwen en samenleving reflecteren. Solidariteitsmissies van buitenlandse

vrouwen in deze regio zijn cruciaal voor de beeldvorming rond het conflict. Hun getuigenissen, vooral die over het lot van

Palestijns-Israëliësch conflict, kan dit netwerk van vrouwen voor iedereen werken. Onze eisen en argumenten

Wij leven in een gemilitariseerde staat, waar de militairen niet alleen vele ministerposten bekleden, maar waar iedere man op een of andere manier deel uitmaakt van het leger, als soldaat of reservist. (D.L.)

vrouwen en kinderen, zorgen voor een beter begrip van onze situatie. Buitenlandse missies kunnen een belangrijke rol vervullen in het samenbrengen van de verschillende vrouwenvredesinitiatieven. Niet alleen wij, maar ook de Israëlische vrouwen hebben nood aan deze steun, want ook zij vormen een weinig gehoorde minderheid. Debby Lehrmann: Ik denk dat we moeten bouwen aan een internationale beweging voor vrede in het Midden-Oosten. Sinds de eerste Intifada is er al veel veranderd: aanvankelijk waren de WIB in Israël op drie plaatsen actief, geleidelijk kwamen er meer activiteiten en lokale groepen. Bij onze actie in juni 2001 waren er op 170 plaatsen wereldwijd solidariteitsmanifestaties van bijna voornamelijk vrouwen. In december 2001 vonden acties van vrouwenbewegingen plaats op 130 plaatsen. De solidariteitsbetuigingen en de groei van een wereldwijd netwerk van vrouwenvredesbewegingen moeten een tegenwicht vormen voor de militaire aanpak. Een ander idee is de oprichting van een Hoge Raad voor vrouwen in hoge posities die lokaal en internationaal kunnen overleggen en druk uitoefenen op regeringen. Aansluitend zouden we een internationale conferentie kunnen organiseren. We zoeken niet naar de juiste politieke formuleringen en achterliggende theorieën, maar ontwikkelen onze strategieën en argumenten tijdens de actie zelf, zoals ook de WIB gegroeid zijn. Hoewel onze strijd toegespitst is op het

kunnen overgenomen worden door vrouwen in andere conflictgebieden. Want als er een ding is dat vrouwen beter kunnen dan mannen, dan is het netwerken. Het feit dat de meeste onder ons nu kunnen beschikken over nieuwe technologieën is een belangrijke stap voorwaarts.

De conferentie UNIFEM organiseert soms vrouwenconferenties als strategie om de input van vrouwen in de vredesonderhandelingen en in de heropbouw te verzekeren. Beschouwt u dit als een nuttige strategie voor het Midden-Oosten?

Debby Lehrmann: We moeten hier goed over nadenken, want ik ben bijzonder verontrust door wat er gebeurde met de vrouwen van RAWA in Afghanistan ('Revolutionary Association of the Women of Afghanistan', n.v.d.r.). Zij hadden zulk een belangrijk aandeel in het gebeuren, zij waren moedig en politiek bewust, ze kaartten de juiste zaken aan toen plots iemand de poot van onder hun stoel aan de onderhandelingstafel trok. Dit is weezinwekkend. Vrouwen deden het meeste werk, terwijl enkele machtige mannen – vooral militairen – de controle overnamen. Twee jaar later staan de zaken er niet goed voor. Deze internationale conferenties voor vrouwen kunnen dus wel een goede zaak zijn, maar de vraag is hoe we ze leiden. Het belangrijkste is dat de situatie verandert. Dit is niet mogelijk als machtige partijen de discussie naar zich toetrekken en hun oplossingen op

cruciaie momenten opdringen. Het gaat ons helemaal niet om eer, voor ons part mag eenieder daarmee gaan lopen, zolang de situatie maar verandert!

Denk je dat de wereldvrouwenconferenties, zoals in Peking en de Peking+5 zitting, een belangrijk middel kunnen zijn? Gebruik je dit actieplatform?

Jihan Anastas: Ik denk dat deze conferenties zeer belangrijk zijn en dat we meer met die teksten zouden moeten werken. De Palestijnse vrouwen hebben al veel geleerd van andere vrouwenbevrijdingsbewegingen. Het is cruciaal dat zij onderling samenwerken. Het is niet voldoende dat ze conferenties bijwonen, ze moeten elke kans aangrijpen om contacten te leggen en ervaringen uit te wisselen.

niet een zinvolle bijdrage leveren. Ik ben er persoonlijk niet zo dol op omdat er achteraf weinig overblijft van de doelstellingen. Een belangrijk punt is dus dat we eerst nagaan tot wat het overleg geleid heeft. Ik was zelf in Nairobi en als we terugkijken op wat 25 jaar van conferenties betekend hebben voor de situatie van de vrouwen (de gewone vrouwen, niet de academici en politica die deelnamen aan de conferenties) dan moeten we concluderen dat die vandaag slechter is. Hoewel de inspanningen vaak tevergeefs lijken, kan deze werkwijze dus wel belangrijk zijn voor het leggen van contacten.

Een van de belangrijkste juridische instrumenten voor vrouwen is het Verdrag over eliminering van alle vormen van

organisatie, die links radicaal en kritisch van inslag is, gebruikt het niet. Er is een fundamenteel wantrouwen ten opzichte van de middelen die ons worden aangereikt. Ik moet wel toegeven dat we eigenlijk weinig lobbyen. We hebben niet veel mensen bij wie we met onze vredesvoorstellen terecht kunnen.

De vertegenwoordigers van instellingen zijn niet geïnteresseerd. Slechts enkele Knesset-leden luisteren naar onze eisen en met hen houden we voortdurend contact. Zij doen zoveel als ze kunnen, al is ook hun invloed beperkt. De omstandigheden voor vredesbewegingen in Israël zijn hard; ze worden nors en afwijzend behandeld. Onze stem wordt niet gehoord. We lobbyen dus, maar in beperkte mate. In feite werken we vooral aan de basis. Rond feministische organisaties doen we bijna niets. Afhankelijk van de thema's waarrond we werken trachten we zo veel mogelijk te gebruiken wat er voorhanden is. Dus wanneer we werken rond vrouwenrechten, dan gebruiken we de ILO-conventies, en dan lobbyen we, brengen we zaken voor het gerechtshof, enz... We gebruiken de internationale verdragen om mensenhandel en schendingen van de mensenrechten aan te kaarten, maar het is niet het ultieme middel voor de realisatie van onze eisen.

Jihan Anastas: Palestijnse vrouwen worden voortdurend gediscrimineerd. Niet alleen de vrouwen maar de gehele Palestijnse samenleving wordt als inferieur beschouwd aan de Israëlische. Dit is een van de oorzaken en/of aanleidingen van de eerste Intifada. Een Palestijnse arbeider ontvangt een lager loon dan een Israëli, voor hetzelfde werk. Er is discriminatie door het beperken van de bewegingsvrijheid van Palestijnen. Tot vandaag volgt men in de Gazastrook de Egyptische wetgeving. In het aansluitende Jordaanse gebied volgt men de Jordaanse wetgeving. We trachten dit te wijzigen door een regeling te vinden die goed is voor de Palestijnen. Dit heeft nog niets concreets opgeleverd omdat we van de ene bezetting in de andere vallen, die een deel geworden is van ons dagelijks leven en die ons dwingt van dag op dag te leven. Wat zich nu voordoet in de regio van na

Aangezien het vooral de vrouwen zijn die de prijs betalen voor een conflict, moeten zij ook meedenken over de oplossingen. (J.A.)

Ik stel deze vraag omdat dit platform in België en zelfs in Europa meer betekent dan een formeel engagement en een politieke verklaring. Het wordt als uitgangspunt gebruikt voor het beleid inzake gelijke kansen voor mannen en vrouwen. Voor ons is het een onmisbaar lobbymiddel.

Jihan Anastas: Ik denk dat vrouwen over heel de wereld zich in vergelijkbare situaties bevinden. Iedereen heeft zijn eigen, verschillende ervaringen, maar de omstandigheden zijn dezelfde of je nu geboren bent in Palestina, Israël, Frankrijk of België. Ik geloof dat die voorwaarden aan het veranderen zijn, maar in de eerste plaats uiterlijk, terwijl de essentiële problemen van vrouwen internationaal aanwezig blijven. Door dit soort conferenties wordt een internationaal referentiepunt gecreëerd.

Debby Lehmann: Conferenties zijn slechts een middel. Afhankelijk van de doelstellingen kan een conferentie al dan

discriminatie. Heeft Israël dit Cedaw Verdrag geratificeerd? Heeft Palestina het geratificeerd, inclusief het protocol?

Debby Lehmann: Ik denk dat Israël het Cedaw Verdrag geratificeerd heeft – ik zal dit nagaan. Niet alleen Palestijnse, maar ook Israëlische vrouwen worden gediscrimineerd. Je hebt natuurlijk verschillende niveaus van discriminatie: geslacht, woonplaats, opleidingsniveau,... Discriminatie is er dus volgens geslacht en volgens klasse. Deze twee vullen elkaar aan en versterken elkaar. We gebruiken het Vrouwenverdrag niet echt als middel om discriminatie tegen te gaan. Want wie bedoel je eigenlijk precies met 'jij'? Als je de leden van de Israëlische Knesset bedoelt: ja, zij gebruiken het. Als je het hebt over de algemene vrouwenbeweging dan kan ik mij voorstellen dat zij het verdrag ook gebruiken. Maar als je spreekt over de *vrouwenvredesbeweging*, dan moet ik nee antwoorden. Onze

1967 is volledig strijdig met de mensenrechten. We zijn dan ook mijlenver verwijderd van het toepassen van de internationale wetgeving.

Kun je uitleggen op welke manier de oorlog en het geweld het persoonlijke leven van vrouwen beïnvloeden, zowel in Israël als in Palestina?

Jihan Anastas: Zoals bij iedere gewelddadige actie zijn de vrouwen en kinderen de eerste slachtoffers. Dat is overal in de wereld zo. De situatie van de Palestijnse vrouwen is er een van pure wanhoop. Vrouwen worden verplicht hun gezin emotioneel en financieel te ondersteunen. Ze ondergaan familiaal geweld. Als de positie van een man, die volgens de traditie de spil van de familie vormt, in gevaar gebracht wordt moeten vrouwen die taken overnemen. Het zijn zij die geslagen worden als de man zijn spanningen en frustraties ontlaaft. Het is de vrouw die geblameerd wordt als ze haar zoon de dood instuurt. Maar een moeder is boven alles een moeder. Ik denk niet dat er ergens een moeder is die het bericht van de dood van haar zoon licht opneemt. Hoewel ze aanvankelijk emotioneel reageren, cijferen de meeste vrouwen zich in dergelijke situaties volledig weg om hun familie onvoorwaardelijk te steunen. Ze voeren een geweldloze strijd om hun identiteit te bewaren, om een huis of boomgaard te behouden. Gewoonlijk bewerken vooral de Palestijnse vrouwen het land. Als de bezetter de bomen uitrukt, is het alsof men ook de vrouwen ontwortelt en hun roots wegneemt. Als een woning, die normaal bescherming biedt, vernield wordt, is de vrouw een stuk van haar identiteit kwijt.

Debby Lehrmann: In de Israëlische samenleving leven vele verschillende groepen met strijdige belangen, etnische groepen en religieuze groepen. Israëlische

Palestijnen, religieuzen, mensen van Oosterse afkomst, Russische immigranten. Iedere groep biedt een andere realiteit voor vrouwen. Maar een zaak is gemeenschappelijk: hun situatie is niet goed en verslechtert. De economische omstandigheden (tewerkstelling, privatisering van sociale diensten, werkloosheid, minimumsalaris,...) wijzen allemaal op een samenleving in economische crisis. In de Israëlische samenleving neemt het geweld jegens vrouwen toe. Dit is het basisgegeven en wordt nog versterkt door de bezetting. Geld dat normaal zou gependend worden aan de basisbehoeften van de samenleving gaat bijna volledig naar het militaire, de kolonisatie en de behoeften van de nederzettingen. Dit beleid treft vrouwen het ergst.

Israël is een sterk gemilitariseerde samenleving. Dit is de belangrijkste politieke lijn. Vrouwen maken geen deel uit van deze politiek en ze nemen niet deel aan de besluitvorming. Telkens wanneer vrouwengroepen actie voeren, wordt dit terzijde geschoven als niet prioritair. Een mooi voorbeeld zijn de opvanghuizen voor vrouwen. De grenzen uit 1967 houden het geweld en de onderdrukking niet tegen. Ook in Israël is het geweld toegenomen. In oktober 2001 begonnen de Palestijnen te

demonstreren tegen het begin van de tweede Intifada, na het bewust provocerende bezoek van Sharon aan de Tempelberg. Dit lokte demonstraties uit in Palestina en later ook onder de Israëlische bevolking. De Israëlische politie is een burgeroorlog begonnen tegen deze mensen, waarvan er velen gedood werden. Je ziet dat de sfeer van terreur gevoelens van steun en solidariteit voor de Palestijnen onderdrukt. Samenvattend: de bezetting vernietigt niet alleen de Palestijnse samenleving, maar ook de onze. De basis voor vrouwenrechten is totaal aan het verdwijnen

Ik heb nog een korte vraag: waarom deze lange oorlog tussen Palestina en Israël?

Debby Lehrmann: Dat heeft te maken met de komst van de Zionistische beweging naar Palestina. Zij beweerden: "dit is een beweging van een volk zonder land naar een land zonder volk". Ze erkenden niet dat ze een land koloniseerden, waar wel degelijk mensen leefden. Doorheen de geschiedenis, toen de staat Israël gecreëerd werd, bestond de mogelijkheid om zowel een Israëlische als een Palestijnse staat te hebben. Israël heeft heel bewust alles gedaan om Palestijnen uit te wijzen en hun samenleving te vernietigen. Israël heeft voortdurend een

Foto: LDB

bezettingspolitiek gevoerd en steeds meer gebieden geannexeerd. Waarom? Ten eerste, omdat het land bezetten erg belangrijk is omwille van land, water en goedkope arbeidskrachten. Ten tweede, de mythe van de Zionistische beweging zou een rechtvaardiging zijn voor het gegeven dat dit land van hen is. Ten derde, bovendien verleent men zo een dienst aan internationale economische krachten: wij houden – met de steun van het westen – het Midden-Oosten kalm zodat de olie blijft vloeien.

Jihan Anastas: Het woord vrede is Sharon totaal onbekend. Elke opening wordt gesaboteerd. Israël heeft zijn woord gebroken. Na de akkoorden kwam er geen einde aan de confiscaties van Palestijnse gronden of aan de bouw van kolonies in Palestina en Jerusalem. De pogingen om de Palestijnen te verdrijven zijn geïntensifieerd, de beperkende maatregelen eveneens. Een Palestijnse vrouw die huwt met een Jordaniër kan haar identiteitskaart niet behouden, noch kan ze haar echtgenoot verblijfsrecht verlenen. Het intrekken van de in Jerusalem noodzakelijke Israëlische identiteitsbewijzen heeft een onmiddellijke impact op het aantal daar gevestigde Palestijnen. Ook de bouwvergunningen zijn onderworpen aan zeer moeilijke dossiereisen. Het is al moeilijk voor Israël om in Jeruzalem te bouwen, voor een Palestijn is het bijna onmogelijk. Na de provocaties van Sharon en de moorden op Palestijnse leiders, zal men op een bepaald moment kunnen zeggen: "Er zijn geen Palestijnse gesprekspartners meer, enkel nog Hamas!" Men heeft de nummer een van Hamas vermoord om reacties uit te lokken. Men wil de Palestijnse autoriteiten verlammen door de leiders gevangen te zetten of te vermoorden. Men provoceert de radicale groepen om publiciteit en steun van de internationale en buitenlandse gemeenschappen te verkrijgen voor het militair veiligheidsbeleid. Sharon heeft een plan ontwikkeld dat van buitengewone intelligentie getuigt, maar het is geen plan van vandaag of gisteren, maar het bestond al lang voor hij aan de macht

kwam. Wel heeft hij persoonlijk getracht om de mogelijkheden van president Arafat te beperken. Zoals u weet wordt president Arafat (sinds februari 2002) gevangen gehouden in zijn huis in Ramallah met de bedoeling zijn presidentieel aanzien te ondermijnen bij het Palestijnse volk en hen te shockeren en te intimideren. Sharon vergeet dat Arafat verkozen werd door het Palestijnse volk na de akkoorden van Oslo, dat hij niet zichzelf maar het Palestijnse volk vertegenwoordigt. Dit alles is een vernedering van het Palestijnse volk, met als resultaat net het tegenovergestelde: de Palestijnen omringen Arafat en verlenen hem meer dan ooit hun onvoorwaardelijke steun. Hij heeft zelfs de steun van de Verenigde Staten, hoewel Bush in dezelfde termen spreekt over de Palestijnen als over het terrorisme in Afghanistan. Wij hebben niets te maken met deze kwestie: wij zijn geen Afghansen en Arafat is Bin Laden niet. Het feit dat Bush over de Palestijnen spreekt als over terroristen, is geen bewijs dat Arafat er ook een is. Het is Arafat die de Oslo-akkoorden ondertekende in de hoedanigheid van de verkozen president van het Palestijnse volk. Het is Arafat die de Nobelprijs voor de Vrede ontving. Men kan een persoon niet de ene dag behandelen als gerespecteerd gesprekspartner en de andere dag als terrorist. Nog een manier waarop Sharon geweld uitlokt, is door de vernietiging van de Palestijnse economie: olijfbomgaarden en landbouwgronden worden vernield. De weinige bedrijven werden gebombardeerd of moesten sluiten omdat de arbeiders door de blokkades niet tijdig aanwezig konden zijn. Wat verwacht men eigenlijk van een geïsoleerde bevolking die collectieve straffen ondergaat? Er zijn de kolonies (van 1967) die volgens de Oslo-akkoorden ontruimd zouden moeten worden. De Palestijnen worden volledig geïsoleerd terwijl ook wij van hen worden afgesneden. De Israëlische regering controleert de grenzen, de bewegingen van de mensen en het transport van goederen. Sharon doet dit alles onder het voorwendsel van veiligheid, maar die zal hij nooit op die manier kunnen

garanderen. Geweld lokt geweld uit. De Palestijnen kunnen niet deelnemen aan een vredesproces wanneer zij voortdurend lijden onder de bezetting. De Israëlische steden zijn niet veilig, want wie een kamikazeactie wil voeren, zal altijd wel een manier vinden om door de controles te glippen. De blokkade is niet alleen een fysische belemmering, maar ook een psychologische straf. De meeste Palestijnen veroordelen terroristische acties van beide zijden, hoewel de acties van Hamas duidelijk reacties zijn op het beleid van de Israëlische regering. Iemand wiens huis gebombardeerd wordt of wiens familie gedood wordt, heeft enkel nog zijn lichaam als wapen om de bezetting te bestrijden.

Welke mogelijke oplossingen ziet u?

Debby Lehrmann: De Palestijnse aanslagen zijn reacties op het Israëlische beleid. De problemen zijn terug te voeren op de bezetting, dus eerst moet die beëindigd worden. De Palestijnse staat erkennen is de enige de oplossing. Dit is niet alleen zo voor het Midden-Oosten, maar voor de gehele wereld, omdat onderdrukte volkeren altijd terug zullen vechten. Israël voert een verloren strijd. Het was zo met de Fransen in Algerije, met de Amerikanen in Vietnam, met de Russen in Afghanistan. Vroeg of laat geven ze de bezetting op. Mijn hoop is dat, ondanks alles wat er gebeurt en ondanks de Israëlische steun voor Sharon, meer dan 60 % van de Israëli's denken dat er een Palestijnse staat zal komen naast een Israëlische staat. Ze beseffen dat dit geweld nergens toe leidt. Door wat nu gebeurt, is het alternatief zich vanzelf aan het ontwikkelen. Jihan Anastas: Zoals Debby al zegde: het beëindigen van de bezetting is het belangrijkste. Maar hoe langer het duurt, hoe gecompliceerder alles wordt. Vooraleer de bezetting beëindigd is, kan een internationale interventie, die de spiraal van geweld kan doorbreken en een aantal basisvoorwaarden voor vrede kan creëren, belangrijk zijn.

(bewerking:

Merel De Smet / Geert Goeman)

SHARONS ARROGANTE ANNEXATIEPOLITIEK

| Ludo De Brabander |

Sharons bedoelingen zijn al langer bekend, maar nog nooit eerder speelde hij het zo openlijk: de totale vernietiging van de Palestijnse autoriteit en haar infrastructuur, met de bedoeling de oprichting van een onafhankelijke Palestijnse staat te kelderren. Op internationaal vlak stelt Sharon zich bovendien uitermate arrogant op. Hij kan dat omdat de VS hem zo goed als onvoorwaardelijk steunen en de Europese Unie weigert een vuist te maken, of beter een non-beleid voert.

Het nu al weken durende offensief van de Tsahal (het Israëliëse leger) in de Palestijnse gebieden heeft geleid tot een spoor van bloed en vernieling: bureaus van ministeries en administraties, water-, wegen- en elektriciteitsnet, niets is heel gelaten. Tanks walsen bewust over auto's of rijden huizen tot puin. In Jenin en Nabloes heeft de Tsahal een slachtpartij aangericht, waarvan we de ware omvang nog niet kennen. Er zijn zo goed als zeker standrechtelijke executies gebeurd en huizen geplunderd. Er circuleren ook berichten over aanrandingen en verkrachtingen van vrouwen. Pers en humanitaire organisaties kunnen de berichten niet verifiëren, want ze worden geweerd, wat op zich al veel zegt. Sharon rechtvaardigt de invasie door zonder blozen te beweren dat hij een strijd voert tegen het terrorisme. Het is bekend dat Washington dat graag hoort. Bush noemde Sharon zelfs 'een man van de vrede'.

UITGEKIEND PLAN

Na een gespannen kabinetsvergadering in maart jongstleden, vertelde minister van Buitenlandse Zaken Shimon Peres – in betere tijden nog de 'vredesduif' – aan de pers: "Indien ik had geweten dat het zo zou verlopen, zou ik nooit de regering hebben vervoegd". Peres is een karikatuur en inspiratiebron voor menig spotprent geworden. Niets neemt weg natuurlijk dat hij alsnog de daad bij het woord voegt. De Israëliëse vredesbeweging heeft nog een tijdlang actie gevoerd voor zijn woning en aangedrongen op zijn vertrek, tot het niet meer relevant bleek. Veel verschil zou het immers niet meer maken.

In elk geval kon hij gemakkelijk weten

waar Sharon op aanstuurde. Hij kon het lezen in de verkiezingspropaganda van zijn eigen partij Avoda. In januari 2001 is daarin nog gepoogd het kiespubliek diets te maken dat Israël met Sharon aan het roer op een ramp zou afstevenen. Het geheugen is niet alleen kort. Peres heeft er gewoon alles voor over om deel uit te maken van het kabinet, ook al doet hij daarmee het tegenovergestelde van

door Brigadier-Generaal op rust en vertrouweling en adviseur van Sharon, Meir Dagan, een document gepubliceerd dat trouwens kon rekenen op de nodige aandacht van de Israëliëse pers.¹ Daarin tekende Dagan een strategie uit die moest leiden naar het ondergraven van de hele Oslo-architectuur. Zo had hij het openlijk over de noodzaak van een "volledige operationele

wat hij zelf altijd heeft beweerd. Het roer is nu trouwens hoe dan ook in handen van dat ander lid van de Arbeiderspartij, minister van Defensie Elezjer. Die heeft er alles aan gedaan om te bewijzen dat hij even "hard" is als Sharon.

De hele politiek van Sharon is simpelweg samen te vatten als de annexatie van zoveel mogelijk Palestijns gebied. In november 2000, in aanloop van de verkiezingen, werd

bewegingsvrijheid" voor het Israëliëse leger in de A-gebieden. Dat is waar Tsahal de facto vandaag over beschikt, hoewel de akkoorden van Oslo de Palestijnen er een semi-soevereine status hebben gegeven.

Rondom Oslo wordt door Sharon en zijn klik ook behendig heen gedraaid. In datzelfde document van Dagan staat dat de Oslo-akkoorden beter niet openlijk worden afgefallen.

Al bij al blijkt dat meester strateeg Sharon er wonderwel in geslaagd is stapsgewijs Dagans advies in realiteit om te zetten. Sharon wil minstens dat deel dat in Oslo nog als C-gebied staat ingekleurd. Wonderwel stemt dat goed overeen met zijn plan uit 1992, volgens hetwelke heel het gebied grenzend aan de Jordaan en de gebieden rond de grote Palestijnse agglomeraties bij Israël moeten ingelijfd worden. Vandaar ook zijn uitgesproken ijver voor de kolonisatie van grote delen van de Palestijnse gebieden.

“IN PRINCIPE AKKOORD”

Op het diplomatieke front speelt Sharon het zeer handig. Op elk initiatief om uit de impasse te geraken formuleert Sharon een standaardantwoord: 'in principe akkoord', om er vervolgens onmogelijke voorwaarden aan te koppelen. Iedereen herinnert zich nog zijn 'zeven-dagen-rust-periode' als voorwaarde om te starten met onderhandelingen. Op datzelfde ogenblik deed hij er alles aan om die rust te storen door het starten van militaire campagnes, het 'doelgericht' elimineren van 'terroristen', enz. Toen CIA-directeur Tenet een 'veiligheidssamenwerking' aan het opzetten was tussen Israëlische en Palestijnse veiligheidsdiensten doodde een Israëlische raket Abu-Ali Mustapha, leider van de PFLP (Volksfront voor de Bevrijding van Palestina). Vier dagen voor de komst van de speciale VS-gezant Zinni, op 27 november 2001, vermoordden Israëlische troepen een prominent en populair Hamas-leider, Mahmud Abu Hunud. In een artikel in de Israëlische krant Yediot Aharonot, liet een veiligheidsfunctionaris verstaan dat de eliminatie van Hunud met grote waarschijnlijk het risico op zelfmoordaanslagen met zich zou meebrengen. Een paar dagen later, tijdens Zinni's bezoek, zorgden twee zelfmoordenaars van Hamas daadwerkelijk voor een bloedbad: 26 Israëlische burgers komen om. Sharon trok daarop meteen naar Washington, kaartte het terrorisme aan en kreeg van de regering Bush te verstaan dat de VS niet al te luid zouden roepen, zo Israël zijn toevlucht zou nemen tot een stevig militair antwoord.

Sharon gokt en wint. Hij is het gewoon. Hij is nog geen haar veranderd sinds de militaire operatie in Libanon (1982) en het

bloedbad in Sabra en Shatilla. Arafat en de hele Palestijnse Autoriteit moeten weg. En daarvoor is alles goed: in januari werd groot spektakel verkocht rond een boot met wapens die door de Israëlische marine werd 'onderschept'. Met zin voor drama gaf Sharon toen geflankeerd door generaals en admiraals, een persconferentie om te herhalen dat Arafat met 'zijn boot' opnieuw aantooft dat hij een verraderlijke terrorist is. De VS slikten het verhaal onmiddellijk, hoewel elke VS-officier of journalist weet dat de vuurkracht van een F-16 of een kleine eenheid Israëlische soldaten even groot of zelfs groter is dan wat zich op dat bewuste schip bevond.

De Israëlische regering probeert Arafat en het hele legitieme Palestijnse gezag voor te stellen als een bende criminelen, en eens van het toneel verdwenen blijven alleen nog radicalen over en dus geen gesprekspartners meer. Dan is het nog slechts peanuts om internationale goedkeuring te krijgen voor een tweede fase in de oorlog tegen de Palestijnen. Sharon heeft daarvoor al de juiste man aangetrokken: Effi Eitam van de Nationale Religieuze Partij. Enkele weken geleden werd deze extreemrechtse generaal op rust in het kabinet opgenomen en kreeg tegelijk een stem in het orgaan dat zich bezighoudt met militaire operaties. Eitam pleit openlijk voor het verdrijven van alle Palestijnen uit de bezette gebieden. Voor hem moet de Palestijnse staat opgericht worden in Jordanië. Daarmee kon Sharon niet nog duidelijker zijn in wat hij werkelijk van plan is met de Palestijnen. Blijkbaar is dat het westen, de VS op kop, ontgaan.

WASHINGTON

De houding van de VS in dit conflict hoeft ons weinig te verwonderen. De VS zijn al jaren consequent pro-Israël, maar verkochten heel de tijd hun bemoeienissen als een verhaal van Amerikaanse 'bemiddelingsrondes' in het kader van een zogenaamde 'vredesproces'. Toen de Amerikaanse president Clinton in januari een doorbraak hielp forceren in de ronde van de laatste kans, tekende hij in volle Intifadah met de Israëlische regering een 'Memorandum of Understanding'. Daarin stond dat de militaire steun aan Israël geleidelijk zou worden opgetrokken. In diezelfde periode voerden Amerikaanse,

Israëlische en Turkse marineschepen, alsof er geen vuiltje aan de lucht was, gezamenlijk manoeuvres. Het staat als een paal boven water dat zonder de jaarlijkse directe financiële VS-steun aan het militaire apparaat ter waarde van bijna 2 miljard dollar, Israël de bezettingpolitiek in Palestina niet zou kunnen volhouden.

De Amerikaanse reactie op de gebeurtenissen in Jenin, waarbij volgens getuigenissen wel eens honderden slachtoffers kunnen gevallen zijn, behoort ongetwijfeld tot de meest verregaande steunbetuiging aan het Zionistisch regime ooit. Diezelfde VS die in 1999 hemel en brand schreeuwden over een overigens nooit bewezen slachtpartij van de Servische politie op 40 Albanese Kosovaren in het dorpje Racak en het voorval gebruikten om enkele weken nadien een bommencampagne tegen Servië te starten, lieten aanvankelijk in de VN-veiligheidsraad verstaan dat ze een veto zouden uitspreken tegen een onderzoekscommissie die de ware toedracht in Jenin zou moeten uitzoeken. Maar omdat het voor Washington moeilijk te verkopen was aan de publieke opinie om na al die gruwelijke beelden en verhalen zomaar neen te zeggen tegen een 'simpel' onderzoek, pleegden de VS overleg met Israël, de verdachte, om uiteindelijk met instemming van Tel Aviv een flauw afkooksel ervan toe te staan. Maar zelfs dan presteert Israël, dat al eens het zesde permanente lid van de VN-veiligheidsraad wordt genoemd, het opnieuw om de VN te beledigen en te vernederen door zowel VN-gezant Terje Roed-Larsen en Hoge Commissaris voor de Mensenrechten van de VN, Marie Robinson tot ongewenste personages voor zo'n delegatie te verklaren.

En Europa? Wel, daar valt nog weinig over te vertellen. Het zogenaamd gemeenschappelijk buitenlands beleid is op Palestina gestrand. Rond het non-beleid worden allerlei alibi's opgevoerd om vooral niets te doen. Zelfs over de toepassing van de regels van het eigen associatieakkoord met Israël wordt eindeloos geleuterd zonder ook maar enig resultaat.

¹ Zie: The Other Israel van maart 2002 op http://members.tripod.com/other_israel/ed.html

SHARON, DE NIEUWE FARAO

| Antoine Uytterhaeghe |

Wordt Yasser Arafat de nieuwe Mozes van de Palestijnen en zal hij in het collectief geheugen in deze rol blijven bestaan?

Als het van Sharon afhangt zal de wetmatigheid van wraak en anarchie het verdere leven in de Israëlisch-Palestijnse regio blijven bepalen. Mozes rebelleerde tegen de onderdrukking van Egypte. Hij leidde zijn volk uit het rijk van de verknechting, na een verblijf van veertig jaar in de woestijn, tot aan de drempel van het beloofde land. Het land betrad hij zelf niet. God heeft het hem alleen maar getoond vanuit de verte. Precies dat zal men van Arafat vertellen, wanneer hij een martelaar zal geworden zijn.

Natuurlijk is Mozes een mythologische figuur. Geen enkele ernstige wetenschapper gelooft dat de exodus – de vlucht uit Egypte – ooit werkelijk heeft plaats gehad. Maar dat is niet zo belangrijk, het gehele verhaal uit de mythologie vormde echter het bewustzijn, de symbolische ruggengraat van het joodse volk. Dat is waar het omgaat.

De "Haggada", het boek dat tijdens het joodse paasfeest in praktisch iedere joodse familie gelezen wordt, wekt bij de joden het gevoel dat ze zelf uit Egypte gebroken zijn. De joodse ethos baseert zich op deze gelofte. De tekst van de tien geboden verklaart waarom op de heilige sabbat ook de dienaren en slaven mochten uitrusten: men was zich bewust dat men in Egypte een slaaf verkwistte. In de nieuwe mythe die zich voor onze ogen aan het voltrekken is, is Sharon de nieuwe farao en wij zijn de oude Egyptenaren.

DE BIJBEL

In het deel gewijd aan de exodus van de Israëlieten laat God de bijbel zeggen: "Ik heb het hart van de Farao en de slaven hard laten worden." Na ieder incident brak de farao zijn belofte om het joodse volk vrij te laten. Waarom en wat had God voor? Hij wilde dat de Israëlieten door de opgelegde last sterker

zouden worden voor ze de lange tocht zouden aanvangen. En dat is juist wat de Palestijnen nu overkomt.

Na Mozes was er geen tweede Mozes, maar Joshua, de genadeloze krijger die een volkenmoord beging. Dit is natuurlijk ook een mythe; ernstige wetenschappers geloven niet dat deze volkenmoord ooit plaats heeft gevonden. Maar zoals reeds gezegd, op deze bijbelse verhalen komt het hier nu niet aan. Na Arafat zal er geen nieuwe "Abu" erfgenaam komen. Dan komt broeder Kalasnikov, zoals in het lied dat tijdens onze jeugd in de strijd tegen de Britse bezettingsmacht gezongen werd: "Laat vriend Parabellum (pistool) en Tommy-gun (voorloper machinegeweer) spreken."

Er zal geen Palestijnse Quisling zijn en wanneer er dan toch een kandidaat voor deze rol zou zijn, is hij de volgende dag dood, zoals Sharons Libanese Quisling, Bachir Jumail. Vele lokale guerrillaleiders zullen de macht overnemen en de wraak zal jaren aanslepen. Niet alleen in dit land, maar over de gehele wereld. Het leven van iedere Israëli zou tot een hel worden. Geen enkele Israëlische ambassade, geen enkel vliegtuig of toerist zou nog veilig zijn. Een dode Arafat zal veel gevaarlijker zijn dan een levende. De levende Arafat is in staat een gepaste vrede te sluiten, maar met een dode Arafat zal het conflict tot in alle eeuwigheid voortduren.

Dezer dagen vragen historici zich af waarom dit joodse volk zo gek was – in een vlaag van waanzin en verwardheid – een rebellie te beginnen tegen het Romeinse wereldrijk en hierdoor de vernietiging van de joodse gemeenschap in Palestina te veroorzaken. Maar in de toekomst zullen de historici zich afvragen waarom dit volk zo gek is geweest Sharon te kiezen, een scrupuleus individu die in zijn leven niets anders gedaan heeft dan bloedvergieten,

nederzettingen bouwen, land bezetten en land inpikken. Men zal zich ook afvragen of dit volk werkelijk zo gek was zich voor nederzettingen en nieuwe territoria in te zetten in de plaats van voor vrede en verzoening.

ARABISCHE WERELD NEET VREDESINITIATIEF

Men kan zich afvragen hoe het mogelijk is dat er van Israëlische kant geen reactie komt, wanneer de ganse Arabische wereld – vertegenwoordigd in de persoon van Abdullah, de Saoedische staatsleider – het nobele initiatief neemt om een ware vrede tot stand te brengen en tevens normale betrekkingen aan Israël aan te bieden. En dit misschien voor de allerlaatste keer. In plaats daarvan blijft de Israëlische publieke opinie in de ban van de cynische positie van politiekers en commentatoren die het Arabische aanbod belachelijk maken. In plaats daarvan ook blijft men voor Sharon applaudisseren op het ogenblik dat men geconfronteerd wordt met de bloedigste aanvallen die sedert lang niet meer plaatsvonden.

Wij hebben voor de ramp die onvermijdelijk moet plaatsvinden gewaarschuwd en deze ramp zal ook plaatsvinden wanneer de bevolking naar fantatiekelingen blijft luisteren. De historici zullen zich later herinneren hoe wij voor Sharon en zijn bende gewaarschuwd hebben. We kunnen allen maar hopen dat onze stem toch nog tijdig gehoord wordt, opdat we allen samen een nieuw begin kunnen starten. Mocht Arafat gedood worden, dan hebben we het punt bereikt waarvan geen terugkeer meer mogelijk zal zijn.

(Naar Uri Avnery, Israëlische vredesactivist. Artikel verschenen in "Freitag", nr. 15 van 5 april 2002.)

OVERHOOP HALEN VAN WAARDEN. ISRAËL EN DE CONVENTIES VAN GENÈVE

| Werner Pirker (*) |

In het christelijke avondland zouden eigenlijk al de klokken moeten luiden. De geboortekerk in Bethlehem ligt immers onder vuur. Toch, het christendom dat eigenlijk in het heiligste getroffen wordt, zwijgt deemoedig. Het opblazen van de Boeddhabeelden door de Taliban heeft voor meer verontwaardiging gezorgd.

In een zekere zin is het nog goed dat het stormluiden uitgebleven is; het zou zeker het religieuze antisemitisme hebben aangewakkerd. Toch zou minder deemoed en meer vredesengagement hier best op zijn plaats zijn. Maar Europa schijnt zich perfect in de rol van hulpeloze toeschouwer te schikken. Hulpeloos ook reageert de Europese Unie op de vertwijfelde verzoeken van de franciscanenmonniken. In hun klooster naast de geboortekerk zitten ze opgesloten, praktisch zonder voedsel of water, belegerd door de Israëlische troepen. De lijken kunnen niet eens weggehaald worden.

DE EU: GOED IN WACHTEN

Zoals de commissievoorzitter van de EU, Romano Prodi, meedeelde, staan de EU-hulporganisaties met al het nodige klaar. Toch wordt de toegang door de Israël's geweigerd.

Veronderstellen we even dat de Serviërs tijdens de Joegoslavische burgeroorlog een franciscanenklooster belegerd hadden en alle aanmaningen om de blokkade op te heffen naast zich zouden neergelegd hebben. Dit hebben ze niet gedaan, alhoewel de franciscanen in de tijd van het Ustacha-regime hun ergste beulen waren. Over Joegoslavië werd een totaal embargo uitgevaardigd, ondanks het gegeven dat ze bij de oorlogshandelingen in Kroatië en Bosnië niet direct betrokken waren.

Israël heeft in zijn oorlog tegen de Palestijnen alle door de Conventie van Genève bepaalde grenzen over

oorlogsvoering overschreden. Het heeft blijkbaar geen angst voor een economisch embargo. Prodi heeft zich gedeceideerd tegen het door met grote meerderheid aangenomen verzoek om het associatieverdrag met Israël op te schorsen van het Europees parlement uitgesproken. Dit akkoord maakt de EU tot een vrijhandelzone voor Israël. Nochtans bepaalt het en verplicht het dat beide ondertekenende partijen de dialoog en mensenrechten moeten eerbiedigen, waardoor de EU absoluut geen hulpeloze, noch onschuldige betrokkene is. De EU beschikt immers over een machtig instrumentarium om de oorlog in Jeruzalem te stoppen, maar ze onderneemt helaas totaal niets.

SEGREGATIE EN APARTHEID

Ze versterkt – in de persoon van commissievoorzitter – de vriendschap met Israël en legt haar klemtoon op de gemeenschappelijke waarden. Het instellen van een apartheidsregime, het vernederen van een volk tot de slechtste soort mensen, zijn fysieke decimering, de vernietiging van zijn levensgrondlaag, het verzoek om eens en voor altijd zijn wil te breken. Dat zijn inderdaad waarden die Europa door haar houding gecreëerd heeft. Prodi prijst door zijn houding de ethiek van het Europese kolonialisme.

Het is het racisme van de blanke man, die de gemeenschappelijke waarde tussen de EU en Israël bepaalt. Is het om die reden dat het christelijke avondland zich stil houdt, zelfs wanneer de soldateska van Sharon de kerk waar in het jaar nul Jezus

het licht over deze aardse wereld liet schijnen, onder schot neemt?

Het is een tragisch verkeerde sprong van de geschiedenis, dat de imperiale wacht in het heilige land waargenomen wordt door de staat van de holocaustoverlevenden. De Europese slachtoffers van het racisme die met

Prodi prijst door zijn houding de ethiek van het Europees kolonialisme

miljoenen omgebracht werden, beheren de blanke verworvenheden in het Midden-Oosten. Het zionistische establishment doet dat in de overtuiging dat er voor hen – na Auschwitz – geen taboes meer zijn en dat alles hen geoorloofd wordt. In haar gevoel van morele onaantastbaarheid kent de Israëlische staat geen enkele morele geremdheid meer. Ze praktiseren de ommekeer van de waarden als morele instemming met de nieuwe imperialistische oorlog.

Door haar optreden in de regio brengt de Israëlische regering grote schade aan de nalatenschap van de offers van de volkenmoord op de joodse burgers tijdens de holocaust.

Bron: "Junge Welt",
<http://www.jungewelt.de>
(*) Bewerkt door AU.

PRIMO LEVI EN DE SITUATIE IN ISRAËL

| Bob Paulus |

Als 24-jarige ontvluchtte de joodse chemicus Primo Levi in 1943 de rassenwetten van het Mussolini-regime en sloot hij zich aan bij een verzetsgroep in de bergen. Reeds in december van hetzelfde jaar werd hij aangehouden en met andere joden naar Auschwitz gedeporteerd. Bij de bevrijding behoorde hij tot de overlevenden van dit uitroeiingskamp - naar eigen zeggen vooral te danken aan het feit dat hij er pas in 1944 aangekomen was. Zoals vele anderen voelde hij de behoefte om te getuigen. In 1958 verscheen in Italië zijn boek "Se questo è un uomo", vertaald in het Nederlands onder de titel "Is dit een mens" (1).

Jorge Semprun noemt dit boek 'een werkelijk buitengewoon werk door zijn waarachtigheid, zijn klaarziend mededogen'. (2) Primo Levi behoort tot de weinigen die niet alleen Auschwitz overleefden, maar tot zijn trieste dood in 1987 nooit los kwamen van de vraag hoe mensen dit anderen kunnen aandoen. Die in zijn analyse van deze ontmenselijking ook peilt naar het schuldgevoel bij de slachtoffers. Misschien vinden we bij hem een begin van verklaring voor het onbegrijpelijk en onrustwekkend optreden van Israël, naast alle factoren van religieuze en politieke aard.

Het is duidelijk dat de huidige toestand voor de Israëlische burgers een voortdurende bron is van stress en angst. Nergens nog veilig, nooit onbezorgd naar het werk, gaan winkelen, een avondje uit. op elk ogenblik kan in je nabijheid een bom ontploffen. Daar een einde willen aan stellen door tegengeweld en provocatie is een letterlijk doodlopende weg. Vergelding door het inzetten van een ultramodern leger, het vernietigen van gebouwen met bulldozers of raketten, het onder huisarrest plaatsen van een staatshoofd in zijn eigen land, dit kan de haat alleen maar versterken. In 'een cyclus van wraak en weerwraak tussen twee gemeenschappen, waar de ene zich gerechtigd acht tot het begaan van gruweldaden, als antwoord op de wredeheden van de andere' zoals de Franse geneticus Albert Jacquard in een andere context dit mechanisme definieert.

Dit proces kan niet leiden tot een

bestand, laat staan tot een duurzame vrede. Wat wil Israël? Hebben zij niet zelf Rabin vermoord, een man die uiteindelijk vrede zocht? Vergeten ze dat Sharon's optreden begonnen is met een provocatie? Het fundamentalisme van de orthodoxe joden verklaart de arrogante houding tegenover de Palestijnen. De Bijbel verschaft hun het recht om een claim te leggen op dit land dat van hen was, 3000 jaar geleden. Vele Israëliërs brengen

misdad tegen de menselijkheid en onbegrijpelijk voor een volk dat zelf het slachtoffer was van de Shoah.

Primo Levi, die ook pijnlijke vragen niet uit de weg gaat, dacht na en onderzocht hoe mensen zich gaan gedragen onder extreme onderdrukking, die hij omschrijft als de bodem van het menselijk bestaan. Om zijn gedachtegang te verduidelijken, citeren wij enkele paragrafen uit "Is dit een mens".

Cl.K. Blijf maar kreunen. Er zal echter geen vredesproces komen zolang ik geen absolute stilte heb.

begrip op voor de Palestijnen en beseffen dat de terreur haar oorsprong vindt in de uitzichtloze toekomst van dit volk.

Vandaag is de vraag naar de oorsprong van het conflict niet meer relevant. Het optreden van het Israëlische leger in de Palestijnse steden en gebieden is een

Laat men zich nu een mens voorstellen wie de mensen die hem lief zijn ontnomen worden, en zijn huis, zijn gewoonten, zijn kleren, alles kortom, letterlijk alles wat hij bezit: dat zal een leeg mens zijn, een mens die niets anders meer is dan lijden en behoefte, die geen waardigheid meer

heeft en geen oordeelsvermogen, omdat wie alles verloren heeft maar al te gemakkelijk zichzelf verliest : een mens over wiens leven en dood met een licht hart beschikt kan worden, zonder enig gevoel van medemenselijkheid, in het beste geval uitsluitend op grond van nuttigheidsoverwegingen. Als men dat alles bedenkt zal men de

Het optreden van het Israëlisch leger is een misdaad tegen de menselijkheid.

dubbele betekenis van de term 'vernietigingskamp' begrijpen en inzien wat ik wil uitdrukken met die woorden : wij liggen op de bodem. Häftling : ik heb geleerd dat ik een Häftling ben. Mijn naam is nu 174517; we zijn gedoopt, ons leven lang zullen we het merkteken dragen dat op onze linkerarm is getatoeëerd.

In het hoofdstuk "De verlorenen en de geredden" ligt misschien een sleutel tot het joodse bewustzijn als onderliggend element van wat vandaag in Israël gebeurt.

De auteur stelt vast dat er in Auschwitz in 1944 van 150.000 joodse gevangenen die tot de oudste groep behoorden, nog slechts een paar honderd in leven zijn. Anderzijds merkt hij op dat overleven niet is weggelegd voor diegenen die geen Organisator, Kombinator, Prominent (de grimmige welsprekendheid der woorden !) weet te worden.

Hij gaat verder met zijn pijnlijke analyse en zegt: "Hier interesseren ons in het bijzonder de joodse prominenten. Het verschijnsel van de joodse prominenten laat een zelfkant van de mens zien die te denken geeft. In hen werken nieuwe en oude onderdrukking en een door de eeuwen heen aangeleerde vijandigheid jegens vreemden samen om hen tot monsters van zelfzucht en gevoelloosheid te maken. En verder zal het gebeuren dat

KONINKRIJK BELGIË

DE VICE-EERSTE MINISTER EN
MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Brussel, 12 maart 2002

D.E./04955

Aan de Heer Michel Vanderborght,
Nat. Voorzitter Vrede v.z.w.
Galgenberg 29
9000 GENT

Geachte Heer,

Bij deze wil ik u bedanken voor het bezoek dat u op mijn kabinet hebt gebracht op 6 maart jl.

Ik waardeer ten zeerste uw belangstelling en uw teken van vertrouwen want ze geven mij ruggensteun. U weet hoe moeilijk het Israëlisch/Palestijns conflict ligt en hoeveel inspanningen vereist zijn om op de gebeurtenissen in te spelen. Onze handelingen zijn erop gericht om de standpunten van de Europese Unie te beïnvloeden en ook daarbuiten, deze van de Verenigde Staten en meer in het algemeen deze van de internationale gemeenschap. Doen inzien hoe onrechtvaardig de situatie is en helpen begrijpen hoe ze om te keren behoren tot de kern van onze actie.

De voorstellen die u hebt voorgelegd zijn welkom. Sommigen stemmen overeen met wat we reeds doen, anderen lijken voorbarig of moeilijk verdedigbaar. Zeker is dat ze aanleiding geven tot nadenken. Wij wensen allen dat het geweld zou ophouden maar het is zeer de vraag of de idee om bepaalde relaties te verbreken of sancties op te leggen zou leiden tot een verbetering van de toestand op het terrein. Wij weten dat dit gewoonlijk niet het geval is.

Ik ben u allen van harte dankbaar om mij over dit belangrijk onderwerp te hebben aangesproken.

Met zeer vriendelijke groeten,

Louis MICHEL

EGMONT - KARMELIETENSTRAAT 18 - BRUSSEL
TEL. 02/501 82 25 FAX 02/ 511 83 88

Een reproductie van de brief die minister L. Michel schreef naar aanleiding van een bezoek van de vredesbeweging aan zijn kabinet.

zijn haat, die tegen de onderdrukkers machteloos is, redeloos terugslaat op de onderdrukten en hij zich voldaan voelt als hij de trap die hij van boven heeft gehad naar beneden kan doorgeven".

Deze analyse is nauw verbonden met de toestanden in het slavenkamp en Primo Levi geeft dit zelf ook toe. Ze is ook toepasselijk in het dagelijks leven. Maar het feit dat de auteur - als jood - de eeuwenoude onderdrukking en de aangeleerde vijandigheid inroept, verklaart misschien toch wel voor een deel de grenzeloze arrogantie en de onverzettelijke haat van vele Israëliërs ten aanzien van het fanatieke nationalisme

hierdoor gevoed wordt en vandaag de economische en politieke factoren overschaduwet.

16.04.02

(1) Primo Levi, "Is dit een mens", uit het Italiaans vertaald door Frida De Matteis-Vogels, J.M. Meulenhoff, Amsterdam, dertiende druk, 1997.

(2) Jorge Semprun, *Mal et Modernité* suivi de «vous avez une tombe dans le creux des nuages», éditions Climats, 1995, p. 93: son oeuvre est réellement prodigieuse par sa véracité, sa compassion lucide.

VAN OORLOG NAAR OORLOG

Volgende halte Bagdad

I Antoine Uytterhaeghe I

Er is niet al te veel fantasie nodig om de risico's uit te tekenen die het voortzetten van de VS-oorlog tegen het terrorisme inhouden. Om dit alles aan de buitenwereld te verkopen en om de Bush-doctrine meer kracht bij te zetten, heeft het Witte Huis 'de as van het kwaad' uit de doos van Pandora gehaald. Dit moet haar toelaten een hele reeks landen te demoniseren bij gebrek aan een alternatief. Gelijktijdig hoopt Washington dat nu de tijd gekomen is om de rekening met Irak te vereffenen.

Washington heeft eerst gepoogd Irak van actieve steunverlening aan Osama Ben Ladin te beschuldigen en het aldus aan de schandpaal te nagelen. Maar niemand volgde hen in deze denkspite en tenslotte hebben ze weer de partituur van de wapeninspecteurs boven gehaald.

Bush verkeert in een roes van 'opperhoofd van de supermacht', die zich alles kan veroorloven na zijn militair optreden tegen Afghanistan. Maar zijn veldtocht tegen de Taliban en Ben Laden is na vijf maanden nog niet beëindigd.

HET AFGHAANSE SCENARIO

Als Bush denkt dat hij het Afghaanse scenario ook tegen Irak kan toepassen, dan onderschat hij de realiteit die hem te wachten staat, wanneer hij en zijn mogelijke alliantie een militair avontuur tegen Bagdad starten. Hij lijkt ook volkomen blind voor de wijzigingen die zich na 11 september in de regio voltrokken hebben. Anders dan in Afghanistan staan hem hier geen inheemse grondtroepen ter beschikking. Met de elkaar bestrijdende Koerden in Noord-Irak kan men onmogelijk een oorlog beginnen. Moest dit toch mogelijk zijn, dan hebben de Koerden überhaupt niet de militaire capaciteiten in oorlogsvoering als de noordelijke alliantie in Afghanistan. Ook komen de sjieten van het zuiden niet in aanmerking om de nodige grondtroepen te leveren, daar deze al te veel onder de invloed van Iran staan, een land dat in de ogen van Bush tot 'de as van het kwaad' behoort. Anderzijds vertoont de alliantie

uit de Golfoorlog van 1991 grote barsten. Men kan gerust stellen dat ze niet meer bestaat, waardoor het krijgstoneel een gans ander uitzicht krijgt.

De meeste Arabische Staten hebben aan vice-president Cheney tijdens zijn rondreis in het Midden-Oosten duidelijk gemaakt dat ze een oorlog tegen Irak niet zullen dulden. Op de Arabische topbijeenkomst in Beyrouth, eind maart laatstleden, hebben de Arabische staatshoofden een duidelijke stelling genomen tegen een militaire bedreiging van Irak en vroegen ze de opheffing van de internationale sancties tegen dat land.

Hierdoor wordt het voor Washington

dit bij Bush mogelijk is – dat deze oorlog zich niet zal beperken tot Irak, maar zich zal uitbreiden over de hele regio, met alle economische gevolgen voor de energiebevoorrading van de wereldeconomie.

DE ROL VAN DE VN

Men kan zich in dit Irakees drama gaan afvragen of de VN hier werkelijk haar taak naar behoren vervullen, of het instrument zijn van de VS in de VN-veiligheidsraad? Het is triest en absurd te moeten vaststellen dat de VN hier niet al te veel inspanningen leveren om de opgelegde sancties tegen Irak op te heffen, omdat zij

Op de Arabische topbijeenkomst hebben de Arabische staatshoofden duidelijk stelling genomen tegen een militaire bedreiging van Irak.

heel wat moeilijker om op oorlogspad te gaan tegen Bagdad, wil het niet geconfronteerd worden met een geweldadige repercussie van de gehele Arabische wereld. Wil Bush toch zijn plannen doorzetten dan zal hij de nodige grondtroepen moeten inzetten en volstaat het niet meer een oorlog te voeren vanuit de lucht. Het moet hem aan het verstand gebracht worden – in zoverre

inhumaan zijn en tot dramatische situaties voor de Irakese bevolking leiden. Het lijkt erop of Kofi Annan op een teken wacht van Washington om zich over het probleem te uiten.

Kofi Annan heeft nog altijd geen antwoord gegeven op de door Irak gestelde vragen en onderwerpen, meer bepaald over de opgelegde sancties die maar blijven duren, zoals daar zijn: de

opgelegde verboden vliegzones boven Noord en Zuid-Irak zonder VN-mandaat en de bestendige inmenging in de innerlijke aangelegenheden van een soevereine staat.

IRAK MOET ZWIJGEN EN ONDERGAAN

We horen en lezen steeds maar wat men van Irak verlangt. Nooit spreekt men van wat Bagdad vraagt. Nochtans heeft Irak volgens de VN-resoluties en -teksten ook het recht om antwoord te krijgen.

Om de oorlog die ze in Washington uitkienen voor de buitenwereld aanvaardbaar te maken, wordt Irak beschuldigd dat het weer zijn wapenstock aan biologische en chemische wapens heeft aangemaakt, zonder hiervoor tastbare bewijzen op tafel te leggen. Wanneer men dergelijke beschuldigingen uit, moet men minstens toch weten op welke plaatsen deze geproduceerd worden en waar men ze stockeert. Tot op heden hebben noch Bush, noch Blair ons de bewijzen, waarover ze zouden beschikken, getoond.

In een recent interview met de krant "Le Figaro", heeft Tarek Aziz, Blair uitgenodigd zijn beweringen duidelijk publiek te maken. Irak is dan bereid Blair uit te nodigen samen met andere diplomaten en media deze plaatsen te laten inspecteren en te controleren. Een uitnodiging waarop het schoothondje van Bush tot op heden niet is ingegaan. Ofwel kan hij deze lijst van bewijzen niet bekend maken om de eenvoudige reden dat ze niet stroken met de waarheid en uitsluitend moeten dienen om Irak verder te demoniseren. Zodoende kunnen ze verder hun agressieve houding in de regio op peil houden, om mogelijke Arabische staten die met de dictaten van Washington en de goddelijke zending van Bush niet langer akkoord gaan, af te schrikken.

Na de Golfoorlog hebben de inspecteurs van Unscorn alle plaatsen bezocht tot zelf in de paleizen van de Irakese president, waar ze trouwens niets gevonden hebben. Herinneren we ons dat Irak in 1998 aan de VN gevraagd heeft dat Unscorn haar missie als beëindigd zou verklaren. De toenmalige directeur van Unscorn heeft dit verzoek afgewezen met

de motivering dat hij nog bijkomende inspecties moest doorvoeren. Hierop heeft Bagdad zijn akkoord gegeven om de missie met nog een maand te verlengen. In totaal heeft Unscorn meer dan 400 inspecties doorgevoerd.

Irak had toen een klein meningsverschil met de VN over vier sites, waarop de Amerikanen opnieuw een reeks bombardementen doorvoerden, zonder dat de VN-veiligheidsraad hiervoor een mandaat had gegeven. Mocht de ongerustheid van de Amerikanen en hun Britse vazal op enige grond van waarheid berusten, kan men altijd een regeling treffen tussen de VN en Irak. Maar dan zou het ook logisch zijn dat de VN antwoorden geeft op de vragen van de Irakese zijde, daar de resolutie van de VN-veiligheidsraad over de ontwapening ook een reeks punten omvat die voor Irak en de volkeren uit de regio van groot belang zijn.

Zo is er het probleem van de opheffing van de sancties die reeds twaalf jaar door de Irakese bevolking gedragen worden. Ondanks het gegeven dat Irak de VN-teksten toepast, weigert men aan Bagdad enige hoop op normalisatie.

Massavernietigingswapens
In paragraaf 14 van de VN-tekst spreekt men van de totale destructie van alle massavernietigingswapens in het Midden-

Oosten. Duidelijk uitgedrukt: ook de wapenstock waaronder kernwapens van Israël moeten gerekend worden. Tot op heden heeft men Israël hierover nog niet aangesproken of lastig gevallen. Dit is toch duidelijk een bewijs van een politiek van twee maten en twee gewichten die

het westen hier hanteert.

De Amerikaanse defensie-minister Rumsfeld weigert Irak het recht om voorwaarden en vragen te stellen over de eventuele terugkeer van de wapeninspecteurs. Herinneren we ons toch dat vele van deze Unscorn-inspecteurs een dubbele pet hadden. De Amerikaan Scott Ritter heeft toen zelf toegegeven dat hij zijn instructies rechtstreeks van de CIA kreeg. Richard Butler had meer oor voor de wind uit het Pentagon dan voor de VN. Het is trouwens de reden waarom hij als directeur van Unscorn ontslagen werd en waarom Unscorn opgedoekt werd en vervangen door Unmovic.

VS-SANCTIES HERLEIDEN IRAK TOT EEN ONTWIKKELINGSLAND

Twee bloedige oorlogen en 12 jaar embargo hebben deze welvarende oliestaat herleid tot een ontwikkelingsland. Onmiddellijk na de Irakese invasie van Koeweit werd het land onderworpen aan een allesomvattend economisch embargo, dat door een door de veiligheidsraad ingesteld 'comité 661' gecontroleerd wordt. De wapenstilstand-resolutie 687, stelde voor de opheffing van de uitgevaardigde sancties een ganse reeks voorwaarden waaraan Irak moest voldoen, inclusief de vernietiging van alle massavernietigingswapens.

Het programma "olie voor voedsel" werd in 1996 ingesteld. Hierdoor kon Irak een beperkte hoeveelheid olie verkopen onder toezicht van de VN, waarvan de opbrengst moest dienen om broodnodige goederen mee aan te schaffen. Alle importen moeten echter de toestemming krijgen van het 'comité 661'.

De sancties treffen iedere burger in de Irakese samenleving, gaande van de kleine ondernemer, via bedrijven tot de familievader die zijn gezin dankzij het gesubsidieerde voedselpakket van 2.400 calorieën in leven kan houden. Op het levensmiddelenkaartstelsel is men zeer trots, Irak is het enige land dat de voeding van het volk op deze wijze subsidieert. Ook bij de VN wordt het als een van de beste systemen erkend.

Toch heeft het volk meer dan voedsel nodig. Ziekenhuizen moeten herbouwd worden, ze moeten degelijk uitgerust worden en nieuwe moeten opgericht. Verder moet men dringend het verontreinigd water afvoeren en zuiveren, men moet de elektriciteitsvoorzieningen herstellen en verbeteren, scholen moeten heropgebouwd worden etc.

BOYCOT GEZONDHEIDSZORG

De Amerikanen suspenderen systematisch alle contracten die Irak heeft afgesloten met buitenlandse firma's. Ze verzetten zich zelfs tegen de levering van de nodige medische en chirurgische uitrusting. Kinderen moeten sterven omdat het 'comité 661' eenvoudig de import blokkeert. Volgens Irakese gegevens zijn er

reeds meer dan 1,6 miljoen mensen gestorven aan de gevolgen van de door de VN opgelegde sancties.

Een Unicef-studie stelde vast dat de sterfte bij zuigelingen en kleine kinderen sedert het opleggen van het embargo verdubbeld is. Denis Haliday, de gewezen VN-coördinator voor de humanitaire hulp in Irak, schat het aantal dodelijke slachtoffers voor de periode 1990-1998 op méér dan 1 miljoen, waarvan alleen al 60.000 kinderen jonger dan vijf jaar zijn. We kunnen en moeten dan ook de vraag stellen of deze kinderen ook niet het recht op leven hadden. Of moeten we deze doden onder de rubriek 'collaterale schade' inschrijven?

Door de opgelegde sancties en haar nefaste uitwerkingen voor de civiele maatschappij, worden burgers gedwongen een tweede, ja zelfs een derde job te zoeken.

Het programma 'olie voor voedsel', goed voor een bedrag van 10 miljard \$ iedere zes maand, biedt weliswaar een mogelijkheid vitale producten aan te kopen, maar waaraan ze besteed mogen worden beslist het 'comité 661'. Een aanzienlijk deel van dit bedrag gaat naar herstelbetalingkosten voor Koeweit (40%), terwijl maar 1/3 voor humanitaire hulp besteed wordt. De rest incasseert de VN voor administratieve kosten in Irak. Onder deze toestanden blijft er voor de Irakese leiders niets anders over dan naar alternatieve middelen en dito kanalen te grijpen, willen ze niet volledig ten onder gaan.

Een ander probleem waarmee Irak geconfronteerd wordt, is de emigratie van de intellectuelen en hoog opgeleide vaklui, hetgeen het in de huidige omstandigheden zeer moeilijk maakt om de beschadigde economische infrastructuur draaiende te houden.

AMERIKA GEDRAAGT ZICH ALS WERELDDICTATOR

Door het propageren van hun zogenaamde humanitaire 'slimme sancties' beoogt de VS alleen maar ons te willen laten geloven hoe diep ze begaan zijn met de bevolking van Irak. Hun ware doelstelling is en blijft echter Irak in een

overlevingseconomie te houden, die ze kunnen manipuleren naar eigen goeddunken.

De geproclameerde Bush doctrine is illegaal ten opzichte van het internationaal recht.

Niemand kan zich het recht toe-eigenen een volk een politiek op te dringen die het niet wil.

Dat Bush zich van het huidige Irakese regime wil ontdoen is voor niemand nieuw. Het is een vast bestanddeel van de geostrategische politiek van Washington voor deze regio, die sedert het intrekken van Bush jr. in het Witte Huis als zeer primair beschouwd wordt. Verliezen we daarbij toch niet uit het oog dat de leden van zijn ploeg direct of indirect uit de oliesector komen. Zij zijn 'de as van de olie'. Men kan zich de vraag stellen of de Irakezen wel werkelijk zo ontevreden zijn over hun regering. Na twee verschrikkelijke oorlogen (terecht of onterecht) en twaalf jaar economische sancties, stelt de Irakese oppositie in en buiten Irak niet veel meer voor. Anderzijds stellen we vast dat Irak en Iran de twee enige landen in dit rijke oliegebied zijn die nog aan de greep van de Amerikaanse invloed ontsnappen.

Het is en blijft de doelstelling van Washington de controle te verwerven over de oliereserves van dit werelddeel. Daarom willen ze in Bagdad een regering waar ze greep op hebben. Bush verliest iets zeer belangrijk uit het oog bij de verkoop van zijn doctrine: er is geen enkel verband tussen de landen die hij als 'de as van het kwaad' aanduidt.

Dit alles toont de stompzinnigheid aan in de Amerikaanse redenering en deze is misschien wel goed voor een filmscenario in Hollywood, maar zeer gevaarlijk voor de wereldvrede.

Bronnen:

"Le Monde", "Freitag", "Le Figaro", "Arabische Liga".

MONDIALISERING EN ARMOEDE

Gesprek met Francine Mestrum

| Georges Spriet |

Dit artikel is de neerslag van een gesprek met Francine Mestrum, auteur van het boek "Globalisering en armoede. Over het nut van armoede in de nieuwe wereldorde." Ze maakt daarin een bijzonder interessante analyse over de reden waarom de Wereldbankteksten het steeds maar over armoedebestrijding hebben. De ideeën en de redenering zijn van Francine Mestrum, de woorden hieronder zijn van mij. (Georges Spriet)

ARMOEDEBESTRIJDING

Ons gesprek begon met de vraag waarom nu een boek schrijven over het discours van armoedebestrijding als diezelfde armoede al centraal stond in de teksten in 1970. Het is precies deze vraag, zegt Francine Mestrum, die het allereerste uitgangspunt vormde om dit onderzoek te starten: hoe komt het dat men zoveel jaren later opnieuw de armoedebestrijding zo op de voorgrond plaatst bij een internationale instelling als de Wereldbank. Want inderdaad in het begin van de jaren '70 had men het daar ook over. Echt veel resultaat had dat niet opgeleverd. Nadien werd dit spoor verlaten en was het al "Structurele Aanpassingsprogramma's" dat de klok sloeg. En sedert enige tijd is het oude onderwerp dus terug.

De centrale vaststelling die uit dit onderzoek naar voren komt is dat armoedebestrijding vandaag en de mondialisering, ideologisch hand in hand gaan. Beide discours moeten eigenlijk de internationale handel propageren, beide sluiten ook aan bij de zogenaamde "consensus van Washington" waarin men sociale bescherming neerhaalt en de idee nationale ontwikkeling opzij schuift.

De armoedebestrijding moet dan het menselijk gelaat concretiseren van de mondialisering. Ze moet instaan voor het ethisch karakter van de mondialisering. Ze wil naar verluidt de negatieve aspecten van de vroegere aanpak vermijden door rechtstreeks naar de armen zelf te

stappen. Want het armoedediscours stelt dat mondialisering iedereen ten goede kan komen. Iedereen moet kansen krijgen om van de mondialisering te 'genieten', alhoewel de Wereldbank toegeeft dat er inderdaad naast de winnaars ook wel verliezers kunnen zijn.

Voor Francine Mestrum is het resultaat van de mondialisering echter onzekerheid, destabilisering, een conflictbevorderende situatie dus.

Het boek wil aantonen dat het discours over armoedebestrijding een marktgericht project vertegenwoordigt.

De armoedebestrijding en de mondialisering gaan ideologisch hand in hand.

Het is ook geen correctie op het systeem, maar een versterking ervan. Het staat haaks op de vroegere ideeën van sociale zekerheid en overheidsverantwoordelijkheid voor bijvoorbeeld onderwijs, gezondheidszorg, voedselvoorziening.

Het belang om het discours van de Wereldbank te analyseren – los van de praktijk – geeft precies de kans om de valstrikken ervan te zien, en ook de absolute inherente tegenstelling: de doelstelling in het discours (50% vermindering van de armoede tegen 2015) kan gewoonweg niet worden gerealiseerd. Er zit ook een perverse kant aan: alles moet open staan voor de 'markt' maar

tegelijktijd wil men de armen meer toegang bieden tot de sociale goederen als water, gezondheid, onderwijs. Maar die zijn intussen geprivatiseerd. Dit beleid van armoedebestrijding brengt dus 'klanten' aan voor de nieuwe eigenaars, met bemiddeling van ngo's, kerken en andere instituten. Een methode als "voedsel voor werk" stelt bovendien de arbeidskracht gratis ter beschikking.

INKOMEN

Dit heeft alles van doen met de weigering nog langer het begrip armoede in functie

van het inkomen te zien. Het heet nu dat armoede multidimensioneel is. Dat is natuurlijk ook zo. Maar door het inkomen uit de parameters te lichten ontdoet men zich ook van de nood aan ontwikkeling op zich, ontwijkt men de noodzaak van het uitbouwen van een veralgemeende sociale zekerheid. Men gaat dan voorbij aan het feit dat armoede in een markteconomie altijd in de kern een gebrek aan geld inhoudt. De Wereldbank spreekt in de strategieprogramma's voor armoedevermindering (poverty reduction strategy papers) – de nieuwe structurele aanpassingsprogramma's – nooit over de wijze waarop armen inkomen kunnen verwerven. Met andere woorden, de

verantwoordelijkheid om uit de armoede te geraken wordt bij de armen zelf gelegd.

Er is ook een ganse theorie ontstaan rond het feit dat ongelijkheid niet erg is als de armste maar overleeft. Daarin passen allerlei technieken om nieuwe internationale vergelijkingen te maken. Een daarvan is de invoering van het begrip koopkrachtpariteit (purchasing power parity). Die gaat er vanuit dat 1 dollar niet overal dezelfde koopkracht vertegenwoordigt. En dat is weer 's juist op zich. Maar geïmporteerde goederen, de oliefactuur of de buitenlandse schuld moeten wel in "gewone" dollars worden betaald en niet in "koopkrachtpariteit-gecorrigeerde" dollars. Dit begrip is hanteerbaar voor de vergelijking in verband met binnenlandse producten van elk land, maar niet voor de rest.

Er zijn in dit kader van koopkrachtpariteit berekeningen gemaakt door het UNDP (Ontwikkelingsprogramma van de VN) waaruit moet blijken dat de kloof tussen de 20% rijksten van deze wereld en de 20% armsten helemaal niet zo groot is als de naakte cijfers wel aanduiden. En men heeft het dan bijvoorbeeld ook over het gestegen schoolbezoek in derdewereldlanden, e.d.m.. Dit alles heeft als bedoeling om de ongelijkheid goed of weg te praten, om de groeiende kloof niet te moeten uitleggen of verantwoorden. De wereldproductie is de laatste decennia verveelvoudigd, maar niet iedereen heeft gelijke rechten of toegang tot de productieverhoging. Relatief gezien zijn de armen dan ook armer dan vroeger. De verbeteringen gaan aan hen voorbij: de ontwikkelingen zijn niet voor hen. Hoop of perspectief om er toch te kunnen van genieten wordt niet verwerkelijk.

VROUWEN

Het huidig beleid van armoedebestrijding heeft bijzondere aandacht voor de positie van de vrouw. Eigenlijk zou ons dat moeten verheugen ware het niet dat ook hier de echte bedoeling ergens anders ligt, en dat men afstapt van 'emancipatie'. Vooreerst is er geen statistisch bewijs dat vrouwen per definitie armer zouden zijn. Er zijn geen cijfers van de

inkomensarmoede van de vrouw. Wel zijn er gegevens over loon bijvoorbeeld, maar niet alle vrouwen zijn loontrekkenden. De wereldwijde discriminatie van vrouwen is evenwel evident. Vrouwen zijn ook kwetsbaarder en de armoede is zeker niet gender-neutraal. Maar in plaats van de bijzondere aandacht voor de vrouw in het huidige armoedebestrijdingsbeleid zou men het over emancipatie moeten hebben.

Men spreek nu inderdaad steeds maar over "empowerment". Maar dat is geen emancipatie, geen bevrijding, geen wijziging in de machtsrelaties.

rechten te laten verwezenlijken (in het jargon: het scheppen van "enabling environment").

Daartegenover staat het idee van vrouwenstrijd voor sociale verandering, voor emancipatie. Die pleit ook voor een veralgemeende sociale zekerheid. Maar dat idee wordt nu vergeten, staat niet langer op de agenda. Vrouwen worden daarom nu via de armoedeprogramma's gemobiliseerd om solidari-

teitsmechanismes uit te bouwen. Vrouwen passen daar uitermate goed voor omdat ze op zoveel plaatsen nooit begunstigde waren van de (beperkte

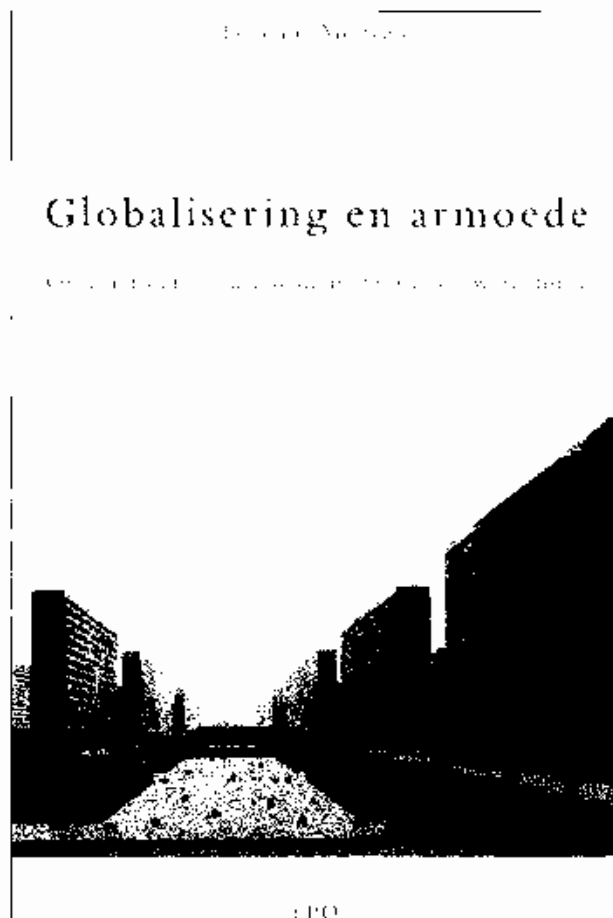
vormen van de bestaande) sociale zekerheid. Ze hebben dus minder te verliezen, kan je zeggen. Hun integratie in de nieuwe arbeidsmarkten is des te aantrekkelijker omdat ze eigenlijk alles accepteren in eender welk soort werk om toch maar hun kinderen, hun gezin te kunnen verzorgen.

Dat is dan bijvoorbeeld in de informele sector, of in de gedereguleerde vrijhandelszones. Het beleid van de armoedebestrijding voorziet daarbij nog een sociale rol voor de vrouw. De vrouw is van nature meer gemeenschapsgezind, heet het, en haar (onderbetaalde) arbeid draagt dan bij tot de sociale ontwikkeling.

Anders gesteld, de vrouwen nemen zelf de rol van de overheid op. Ze hebben aldus een drievoudige taak: gezin, arbeid en sociale of gemeenschapstaak.

VERZET

In het boek wordt gepleit voor verschillende vormen van weerstand, maar zeker ook voor een verzet op het

Empowerment wil de vrouwen tot een bepaalde autonomie brengen, zodat ze als burgers voor zichzelf in kunnen staan, maar daarom zijn ze niet bevrijd van de bestaande machtsrelaties. Het beleid wil vrouwen de kans geven om rechten op te eisen. Maar men wil niet langer dat de overheid die rechten realiseert. De overheid moet enkel de kans geven om die

niveau van het discours zelf. Zolang er democratische kanalen bestaan, zegt Francine Mestrum, moeten we ze ten volle benutten om de dialoog of confrontatie te voeren. De machtshebbers moeten worden aangesproken op hun beloftes, op hun dogma's. Dat is op zich een methode om het discours te delegitimeren.

Deze werkwijze biedt ook de mogelijkheid om de eigen ideeën bredere dan de eigen kring uit te dragen. Men kan daarbij bepaalde interessante concepten overnemen maar ze uit de wazigheid van het officiële discours halen en ze zelf concreet invullen.

Maar natuurlijk bestaan er andere vormen van verzet. Er zijn een resem

realistische pragmatische eisen die naar voren kunnen worden geschoven: de afschaffing van de schuldenlast, internationale fiscaliteit, om maar deze te noemen. Het Wereld Sociaal Forum is een interessante ruimte om opnieuw de sociale dimensie te integreren tezamen met de ecologische. Francine Mestrum pleit er ook voor om naar het bestaande te kijken, zo is er de internationale arbeidsorganisatie die echt heel belangrijke richtlijnen wil doen volgen. Bovendien moeten we niet alleen op het wereldniveau alleen kijken. Om het wereldsysteem te reguleren zal er ook lokaal moeten worden geageerd. De nationale staat zal een rol moeten blijven spelen, om te reguleren, om de democratie te organiseren,

om alternatieven te helpen opzetten.

Er is een grondig debat nodig over wat ontwikkeling is. De sociale en ecologische dimensie dwingen ons opnieuw na te denken over de internationale arbeidsverdeling. Het gaat om politieke ecologie, en de verhouding van centrum tegenover periferie. Dit alles kan niet in het huidige kapitalistisch systeem. Zoals François Houtart zegt, ons alternatief moet post-kapitalistisch zijn. ■

Globalisering & Armoede

Francine Mestrum

Epo - 270 blz.

ISBN 90-6445-255-5

MONDIALISERING

| André De Smet |

Ondanks natuurrampen en de daaruit voortvloeiende nefaste gevolgen, financiële crisissen, een toename van de werkloosheid en een stijging van de schulden in de ontwikkelingslanden, blijft de 'internationale kassa' rinkelen.

URUGUAY

Na de ineenstorting van Argentinië staat Uruguay, een ander Zuid-Amerikaans land, aan de boord van de afgrond. Net zoals Argentinië had ook dit land, in een vlucht voorwaarts, een oplossing gezocht in de 'dollarisering' van haar munt. Maar het land is nu economisch en sociaal volledig ontwricht. Een tv-zender bracht op 15 maart 2002 een reportage over de situatie in dit land. De grote meerderheid van de bevolking heeft er een inkomen dat onder het levensminimum ligt.

Het gemiddelde maandloon bedraagt amper 150 euro. De meeste sociale instellingen, o.m. de gezondheidszorg, gaan van dag tot dag achteruit en de ziekenhuizen missen de voornaamste medicijnen. Net zoals in Argentinië heeft de bevolking niet het minste vertrouwen meer in de politici en haast dagelijks gaan er protestmanifestaties door.

SCHULDEN VAN DE ONTWIKKELINGSLANDEN

Een overzicht:

1962: 753 miljard dollar

1984: 855 miljard dollar

1986: 1089 miljard dollar

1990: 1346 miljard dollar

1992: 1570 miljard dollar

1994: 1919 miljard dollar

1996: 2572 miljard dollar

Ondertussen blijven de internationale financiële instellingen als de Wereldbank en het Internationaal Muntfonds (IMF) en de voorstanders van de globalisering beweren dat, dank zij de globalisering, de armoede in de wereld afneemt en dat het voor de ontwikkelingslanden beter gaat.

EUROPEES PARLEMENT VOOR PRIVATISERING POSTERIJEN

Het Europees Parlement heeft op 13 maart met een meerderheid de richtlijn goedgekeurd van de Europese Commissie die de weg opent naar de volledige privatisering van de postdiensten. Duitsland en Nederland waren reeds vroeger gestart, maar op Europees niveau bleef de brievenmarkt beperkt tot drie procent.

Reeds op de top in Lissabon, twee jaar geleden, werd onder impuls van de Nederlandse commissaris, de liberaal Frits Bolkenstein, besloten spoed te zetten achter de volledige privatisering van de post. Tijdens het Belgisch EU-voorzitterschap kwam de zaak opnieuw op tafel. Er werd een Belgisch compromis voorgesteld dat nog door de Commissie moest herkauwd worden. De kogel is nu door de kerk.

Het akkoord dat door het Europees Parlement werd goedgekeurd spreekt over drie fases. De eerste is de liberalisering voor de verspreiding van alle brieven met een minimumgewicht van 100 gram. Drie jaar later wordt de norm verlaagd tot 50 gram. Tegen het jaar 2006 zal meer dan 20 procent van de Europese markt openstaan voor de concurrentie. Deze markt heeft een omzet van niet minder dan 41 miljard euro. Een mooie kluit dus voor multinationals. Als men daar de reeds geliberaliseerde exprespost en pakjesdiensten aan toevoegt zal, volgens Bolkenstein, de helft van de totale postdienst openstaan voor privatisering. Op de derde fase waarin de volledige privatisering is voorzien, is nog geen precieze datum geplakt. Men denkt hierbij aan 2009...

De meeste vertegenwoordigers van de linkse partijen in het Europees Parlement waren niet erg ingenomen met de te stemmen richtlijn van de commissie. Doch, het gros ging eens te meer door de knieën. Praktisch bleven alleen de Franse en Waalse parlementsleden zich verzetten, gezien ze – en met reden – weinig garanties zien voor de verdere rol van de post als openbare dienst.

TOTALFINAËLF

De multinationale TotalFinaElf (chemie en petroleum) waarin de Belgische kapitalist, Frère, tezamen met Belgische banken belangen heeft, wist ondanks de ramp in Toulouse (de ontploffing van een chemisch bedrijf) in 2001 een omzet te noteren van 105 miljard euro. Dat is slechts 8 % minder dan in 2000. Een nettowinst van 7,52 miljard euro werd geboekt, ondanks een provisie van 600 miljoen euro, die werd aangelegd voor de kosten van de ramp in Toulouse. Voor de aandeelhouders werd het dividend verhoogd met 15 %, tot 3,8 % per aandeel.

INTERBREW

De Belgische biergigant Interbrew, de tweede biermultinational in de wereld, waar onze gewezen premier Jean-Luc Dehaene in de bestuursraad zit, boekte voor 2001 een nettowinst na belastingen van 697 miljoen euro. Dit is een stijging

met 65 procent. Per aandeel was er een verhoging met 19 procent. De uitgekeerde dividenden stegen zo maar eventjes met 38 procent.

FINANCIËLE CRISSEN

- 1995: Mexico
- 1997: Zuid-Korea, Thailand, Indonesië, Filippijnen
- 1998: Rusland
- 1999: Brazilië
- 2000: Turkije
- 2001: Argentinië

(NEO)-KOLONIALISME

Het is steeds de stijl geweest van de koloniale heersers. Ze eisten steeds het eerste en het laatste woord. Dat is nog altijd zo voor ex-kolonisatoren. Wie niet ootmoedig neerbuigt krijgt klappen. Als Mugabe zegt dat het niet verder kan dat 70% van de landbouwgrond in handen blijft van enkele blanken, krijgt hij de volle laag van de vroegere koloniale heerser Groot-Brittannië. Al de ex-collega's zijn solidair. Mugabe is zeker geen kerstekind. Maar kennelijk zijn de Afrikanen niet dezelfde mening toegedaan als de Europeanen wat de vermeende verkiezingsvervalsing betreft. De Westerse regeringen en de media hadden het over de recente verkiezingen in Zimbabwe. Er waren geen onafhankelijke getuigen zeggen ze. Waar eigenen ze zich het recht toe om in alle derdewereldlanden bij verkiezingen de aanwezigheid van Westerse getuigen te eisen? Komen Afrikanen de verkiezingen bij ons controleren? De kranten stonden vol van de kritiek van de Zimbabwaanse regering over de oppositiekandidaat die o.m. door de grote blanke boeren wordt gesteund. Maar bracht onze eigen VRT-Panorama geen videobeelden waarin een vergadering te zien was in Montreal tussen blanken en de genoemde oppositiekandidaat over de instelling van een nieuw regime in Zimbabwe en de opruiming van Mugabe? Meer dan veertig jaar geleden was het volgens een zelfde scenario dat Lumumba aan de kant werd gezet.

TOPPUNT: INDONESIË

In de reeks 'Dokwerk' vertoonde Nederland 3 een document onder de titel 'Schaduwspel', over de ontzettende moordpartijen die in 1965 in Indonesië plaats hadden. De documentaire beroept zich hierbij op documenten van het Indonesisch leger, getuigenissen van Amerikaanse en Britse journalisten, documenten van de Amerikaanse regering en de CIA en getuigenissen van Indonesische wetenschappers en inwoners die de feiten beleefd hebben.

De moord op 5 generaals, nadat ze eerst werden gemarteld, door de zogenaamde 'septembergroep', blijkt nu niet te zijn uitgevoerd door de communisten – die de regeringspartners waren van president Soekarno – maar door militairen en wellicht zelfs in opdracht van generaal Soeharto. Het was enkel een alibi om een communistenjacht te organiseren, waarbij volgens de ondervraagde journalisten en andere getuigen 1 tot 2 miljoen mensen werden vermoord. De toenmalige regering van de V.S. stond positief tegenover deze operaties waaraan de CIA haar medewerking verleende. Financiële steun en wapens werden aan Soeharto overgemaakt evenals lijsten met namen van leiders van volksorganisaties. En zo komen, na bijna een halve eeuw, opnieuw feiten aan het licht waarin het ware aangezicht wordt getoond van het V.S.-imperialisme. Het is goed het verleden te kennen om aldus de huidige toestanden te begrijpen.

RUSLAND: ARBEIDSWET VOLGENS IMF-NORMEN

Na jarenlange discussie werd door het Russische parlement kort geleden een nieuwe arbeidswet goedgekeurd, die aan de opgelegde normen van het IMF en de vrijemarkteconomie beantwoordt. Hierbij werd uitgegaan van de zienswijze dat de voorgaande wet een vlotte arbeidsmarkt verhinderde.

Voortaan kan een onderneming makkelijker arbeiders ontslaan zonder hiervoor ook maar een reden te moeten opgeven. Dit is wat Berlusconi ook in Italië wil maar dat daar op massaal protest van de bevolking stuit.

In Rusland komt er in de plaats een systeem van tijdelijke en individuele contracten met telkens een looptijd van één maand. In principe is er een werkweek voorzien van 40 uur. Door de opgelegde flexibiliteit is het echter mogelijk de arbeidsweek tot 58 uur uit te breiden. Het minimumloon is gelijkgesteld aan het levensminimum dat rond de 12 euro ligt per maand, maar zelf veel lager is dan de armoedegrens. Een derde van het loon zal voortaan in natura kunnen betaald worden met uitzondering van tabak en alcohol. Daarnaast is alles mogelijk, ook producten van het bedrijf zelf, die de arbeider dan maar moet trachten te verkopen. Zelfs de minister van arbeid, Alexander Pochihok, verklaart dat dit een idiote maatregel is. Wat het recht op staken betreft is het zo dat een staking alleen maar kan gevoerd worden als blijkt dat de helft van de tewerkgestelde arbeiders lid is van de vakbond. Het idee van deze wet kwam er na de financiële crisis in 1998 en was een voorstel van het IMF die er tevens een voorwaarde van maakte om nog nieuwe kredieten toe te kennen. De tekst van de nieuwe arbeidswet werd voorbereid door de regering, het parlement en de grote zegzegde onafhankelijke vakbond.

VS VOERT STAALOORLOG TEGEN EU

In de VS, het land van het neo-liberalisme en de vrije markt, staat een belangrijke tak van de industrie aan de klaagmuur bij de regering, met de vraag haar te

beschermen tegen de buitenlandse concurrentie en haar te helpen om de pensioenen van de arbeiders te betalen.

De Amerikaanse staalbaronnen rekenen niet op de verbetering van hun technologische mogelijkheden of productiekraft, maar op hun lobbyisten in Washington. En het is geweten dat ze wel een voetje in huis hebben in het Congres, de Senaat en de Amerikaanse administratie.

Ze vroegen een speciale invoertaks in te stellen van rond de 40 procent voor buitenlands staal, en de regering is hen bijgetreden. Bovendien vragen ze miljarden dollars om de pensioenfondsen van hun arbeiders aan te vullen en hun ziekteverzekering te betalen.

De lidstaten van de EU vinden dat hun Amerikaanse vrienden toch wel wat te ver gaan. Met Japan en Zuid-Korea, andere grote uitvoerders van staal, hebben ze klacht ingediend tegen de Amerikaanse praktijken bij de Wereldhandelsorganisatie (WTO) die in principe in moet staan voor het regelen van conflicten. Ondertussen maakt de EU reeds aanspraak op een eerste compensatie van 2,4 miljard euro, zoekt ze vrijwaringsmaatregelen die de toevloed van staal naar de EU moet beperken, en worden er tegenmaatregelen tegen de VS. overwogen.

Een overproductie van 54 miljoen ton in de staalindustrie

In 2001 was er een totale productie van 827 miljoen ton.

Azië nam daarvan 330 miljoen ton voor haar rekening

De Europese Unie 161, Noord-Amerika 122 miljoen ton, landen van de ex-Sovjetunie 98 en andere regio's waren verantwoordelijk voor 116 miljoen ton. Het verbruik loopt maar op tot 773 miljoen ton.

Azië 354 miljoen ton, de Europese Unie 142; Noord-Amerika 134, landen uit de ex-Sovjetunie 41 miljoen ton en de andere regio's 102.

ALCATEL, ZIJN TOPMAN EN ZIJN WERKNEMERS

Serge Tchuruk is de topman van de telecomgroep en de multinational Alcatel die over een 130-tal bedrijven heerst met honderdduizenden werknemers. Alcatel heeft vorig jaar enkele verkeerde zetten uitgevoerd wat tot een recordverlies van 4,96 miljoen euro leidde. Voor vorig jaar betekent dit een verlies van 35 procent. Aangezien het loon van de topman gekoppeld is aan de prestaties van het bedrijf van het vorige werkjaar, heeft Tchuruk ingestemd om wat in te leveren. Hij zal echt niet, zoals zijn arbeiders, een boterham minder moeten eten. Hij verdende vorig jaar 2,6 miljoen euro als basisloon, dat wordt nu dit jaar 1,7 miljoen euro. Dat betreft echter zijn minimaal loon, want er komen nog heel wat overschotjes bij. Er is het variabel gedeelte dat dit jaar onder de 200.000 euro moet blijven. Daarbij komt dan nog de opbrengst van 900.000 aandelen opties die uitvoerbaar zijn vanaf 2005.

Het ziet er minder mooi uit voor de 33.000 werknemers die wereldwijd op straat zullen worden gezet (in Vlaanderen 650).

Ondertussen schrijft en leest men veel over de actieve welvaartstaat en positieve resultaten van de globalisering.

FRANKRIJK: EEN FRONT TEGEN DE PRIVATISERINGEN

In het verlengde van de Europese acties tegen de privatisering van de openbare diensten werd door ATTAC-France het initiatief genomen om vakbonden, studiegroepen en sociale organisaties samen te brengen.

ATTAC-France, de vakbonden C.G.T., F.S.U en SUD, G10-solidarité, vakcentrales uit de sectoren van financiën, energie, spoor, post e.a., boerenorganisaties, sociale organisaties, studiediensten stelden een basistekst op die op 29 maart bekend werd gemaakt.

De ondertekenaars van de oproep verbinden er zich toe gemeenschappelijk de nodige informatie te verschaffen over de krachten die de openbare diensten willen privatiseren. Tevens willen ze hiertegen de nodige acties voeren.

MET DE SPOORSECTOR ZIJN DE PRIVATISERINGEN VAN ALLE OPENBARE DIENSTEN GESTART

| André De Smet |

Dinsdag 26 maart viel het bericht dat begin april een privé firma 'Dillen & Le Jeune Cargo' – waarin de Zwitserse multinational Huls-groep belangen heeft – op de lijnen van de NMBS per week 5 goederentreinen gaat inleggen van Aken naar Antwerpen en terug. Meteen is de privatisering van het geheel van het Belgische spoorwegennet ingezet, zoals in Groot-Brittannië en gedeeltelijk in Duitsland en Nederland.

Sinds 1991 werd door de Europese Unie (EU) een richtlijn bekend gemaakt waarin de privatisering van het vrachtvervoer voorzien werd. Op alle toppen van de EU werd dit bevestigd en 2 jaar geleden werd de datum van 2003 te Lissabon vooropgezet. Naast de spoorsector werden toen de post, de energie, luchtvaart en communicatie als eerst te realiseren privatiseringen vooropgezet. En er wordt spoed achter gezet. Einddatum voor de volledige liberalisering van het vrachtvervoer was eerst 2008, daarna 2006. Nu is het reeds 2003.

Deze eerste stappen in de privatisering maken deel uit van het Algemeen Akkoord voor de Liberalisering van alle Diensten die door de Wereldhandelsorganisatie (WTO), na de mislukte top van Seattle, werd bekend gemaakt. De Europese Unie en de lidstaten verleenden hieraan hun volle medewerking. Deze liberalisering betekent de privatisering van alle openbare diensten: spoor, luchtvaart, gezondheidszorg, zieken- en bejaarden-tehuizen, sociale zekerheid, onderwijs, communicatie, cultuur, sport enz..

Sinds het begin van het jaar 2000 zijn in Genève onderhandelingen aan de gang waaraan functionarissen van de regeringen en van de internationale organisaties, maar ook experts van de multinationale ondernemingen, rechtstreeks of onrechtstreeks deelnemen. Tijdens de wereldconferentie van de WTO in Doha (Qatar) werden deze onderhandelingen nogmaals bekrachtigd en werd er besloten deze dringend verder te

zetten.

De multinationale ondernemingen, die door opeenvolgende fusies steeds groter worden en meer invloed krijgen bij regeringen, zien in privatiseringen nieuwe vormen om hun werking uit te breiden; tevens zijn dit ideale kansen om meer winst te maken en hun invloed uit te breiden. Het is meer dan voldoende bekend dat, als ondernemingen privatiseren, zij dit niet doen ten voordele van de tewerkstelling, maar om steeds meer winst te boeken. De gemeenschap laten ze voor de kosten opdraaien. Herstructureren is het sleutelwoord, en dat doen ze door:

1. het personeel te verminderen, dus afdankingen om op loonkosten te besparen

Het is een dringende noodzaak dat alle democraten zich verenigen tegen deze nefaste privatiseringen

2. lagere lonen voor diegenen die overblijven en hoger arbeidsritme
3. besparingen uitvoeren op de dienstverlening.

Bovendien nemen ze sleutelposities in de samenleving in om grotere druk te kunnen uitoefenen op de regeringen. Zo eisten de privé ziekenhuizen in Frankrijk van de regering dat zij zou tussenkomen in de lonen van haar verpleegkundigen, terwijl hun bestuurders en specialisten

drie keer meer verdienen dan deze van de openbare ziekenhuizen. Het is onrustwekkend dat de politieke wereld aan deze operaties meewerkt en niets doet om de openbare opinie te informeren, laat staan er zich tegen te verzetten. Laten we ook niet vergeten dat de media afhankelijk zijn van eerdergenoemde financiële en economische machten.

DRINGEND VERZET

Het is dringend en noodzakelijk dat alle democraten zich verenigen om een dam op te werpen tegen deze nefaste privatiseringen die op ons afkomen. Het is wel verheugend vast te kunnen stellen dat sportmensen, die kennelijk lessen trekken uit de catastrofale privatiseringen, o.a. van

het Britse spoor, actie voeren om dit te verhinderen. Attac Oostende roept alle democraten op om waakzaam te zijn. Door zich te informeren, door andere burgers van het belang en de inzet ervan te overtuigen en door deel te nemen aan de acties moeten we er kunnen in slagen een grote volksbeweging tegen de privatiseringen op gang te brengen. Het gaat ons immers allen aan. ■

DOSSIER

**HET MONDIALE VERZET EN DE STRIJD TEGEN HET
NEOLIBERALISME**

Frank Hooyman

**DE WEG EN DEN WEG NAAR GERECHTIGHEID EN
DEMOCRATIE**

Opinion

HET MONDIALE VERZET EN DE STRIJD TEGEN HET NEOLIBERALISME

| François Houtart |

Kanunnik François Houtart is prof. em. van de UCL (Louvain-la-Neuve). Hij is lid van het organisatiecomité van Porto Alegre en directeur van het Centre Tricontinental.

De tekst hieronder is een samenvatting van zijn lezing van 8 maart 2002 die hij in Oostende bracht op initiatief van de Vredesbeweging Regio Oostende, ATTAC en de Stedelijke raad voor Ontwikkelingssamenwerking

Over de ganse wereld ontwikkelen zich sociale bewegingen, zijn er veelvuldige initiatieven op economisch en sociaal vlak, zijn er culturele reacties tegen de sociale ongelijkheid. Deze bewegingen manifesteren zich via nationalistische, regionalistische, regionale bewegingen. Het sociale veld wordt overspoeld door een reeks zeer diverse deiningen, op het eerste gezicht zonder onderlinge overeenkomsten.

Het is ook merkwaardig om vast te stellen dat deze sociale fenomenen hoe langer hoe meer uitmonden in een delegitimering van het economische systeem, want het kapitalisme treft niet alleen de belangen van de arbeiders (rechtstreeks betrokken bij de relatie arbeid/kapitaal) maar ook de verschillende lagen van de mondiale populaties, die onrechtstreeks worden getroffen door de logica van het economisch systeem, d.w.z. via de omwegen van de financiële mechanismen (het vastleggen van de grondstofprijzen, schuldenlasten, vastgelegde rentevoeten, kapitaalvlucht). Nog niet iedereen is zich daar ten volle van bewust, maar het inzicht wordt groter, zoals we gezien hebben in Seattle, Washington, Genève, Praag.

Maar de delegitimering vostaat niet. We moeten alternatieven vooruitschrijven. We moeten toegeven dat op dit plan het opborrelende verzet en de strijd nog niet zoveel de microdimensie hebben overschreden. De val van het Oost-Europees socialisme en de geleidelijke integratie van de meeste socialistische regimes in de markteconomie, dragen niet bij tot de "verheldering van de geesten".

De nieuwe analyses die onder de intellectuelen beginnen te ontstaan, zijn nog niet grondig doorgedrongen op het actierein. Om beter de huidige dynamiek van het verzet en de strijd te begrijpen, is het goed om kort te herinneren hoe de huidige neoliberale mondialisering van het kapitalisme de situatie van de arbeidersklasse over de ganse wereld treft, met inbegrip van de bredere segmenten uit de middenklasse.

1. HET HUIDIGE VERLOOP VAN DE KAPITALISTISCHE MONDIALISERING EN DE SOCIALE GEVOLGEN

Veel sociale communicatiemiddelen spreken over de "antimondialiseringsbewegingen", wat een middel is – geweld of niet – om de betekenis van het probleem te verplaatsen. Inderdaad, de meeste reacties die men vooropstelt, (uitgezonderd de fundamentalistische nationalistische of de fundamentalistische gelovigen of de pinkstergemeenschappen of de antipolitieke charismatische bewegingen) verzetten zich absoluut niet tegen het universalisme van de menselijke betrekkingen, maar verzetten zich wel tegen de toeïgening van het economisch machtsverschijnsel.

1.1. Sociale karakteristieken van de huidige mondialisering

De mondialisering van het kapitaal en de economische beslissingen treffen verschillende sectoren van het menselijk leven. Men weet hoe het gaat bij een zuiver economisch plan, maar het is goed te onderstrepen dat de logica van de vrije markt stilaan doorsijpelt in deze bredere sectoren van het leven met inbegrip van het onderwijs, de gezondheidszorg, de sociale zekerheid, de cultuur. De mercantiele logica is ingeburgerd in deze domeinen en verzwakt daardoor de rechten van de mensen – zo moeizaam verworven door de sociale strijd – om ze per opbod te verkopen aan de solvabiliteit van de individuen. Deze mercantiele logica heeft tot gevolg dat de armen uitgesloten worden, dat ze afhankelijk worden van de sociale bijstand. Het is dus niet verwonderlijk dat er meer tegenreacties ontstaan.

De instanties, die meegeholpen hebben aan de sociale strijd van de arbeiders, om de sociale verhoudingen in hun voordeel om te buigen, zijn vandaag het onderwerp van een herovering door het kapitaal. In de eerste plaats de staat, die aangevallen wordt in zijn economische en sociale functies en geheroriënteerd ten dienste van de kapitalistische belangen. En daarna de internationale organisaties (Wereldbank, IMF, WHO) en de Verenigde Naties die hoe langer hoe meer gedicteerd worden door de financiële en commerciële organisaties, die werkelijk gekoloniseerd worden door de multinationale ondernemingen.

Dit alles situeert zich in de logica van het accumulatieproces² en het is zelfs niet nodig een toevlucht te nemen naar een complottheorie om het te verklaren. Het neoliberalisme is niets anders dan een nieuwe strategie van het kapitaal om haar accumulatiecapaciteit te recupereren. Dit als gevolg van relatieve vermindering van de productiviteit, die geleid heeft tot de uitputting van het Keynesiaans³ model, en op deze wijze over nieuwe mogelijkheden beschikt om de economieën van de periferie te herkoloniseren. Dit heeft er toe geleid de druk op te drijven tegen elke vorm van anders organiseren van de economie. Het opdrijven van het accumulatieproces heeft dus een dubbel offensief: tegen de arbeid enerzijds en tegen de staat anderzijds. En om dit doel te bereiken worden alle middelen gebruikt, zowel economische, culturele, politieke en militaire.

1.2. De multiplicatie, de uitbreiding en de verboddeling van de strijd en het verzet.

Hun multiplicatie verklaart zich door de vermeerdering van het aantal effectieve slachtoffers en niet enkel diegenen die rechtstreeks betrokken zijn bij de relatie kapitaal/arbeid. De indirecte verbanden waarover we gesproken hebben, betreffen honderden miljoenen mensen, die – ver van het bewustzijn tussen het verband dat hen verenigt met het mondiale economische systeem – toch de desastreuze gevolgen ondervinden op hun bestaan. Inderdaad, het oorzakelijk gevolg is niet steeds zichtbaar en vereist een analyse en een abstractievermogen van de concrete werkelijkheid om de link te leggen bijvoorbeeld tussen het monetarisme en het verlies van koopkracht van de volksmassa, om de link te leggen tussen de fiscale paradijzen en het tekort aan werkgelegenheid.

De gevolgen van de mondialisering van de kapitalistische economie, resulteert in een uitbreiding van het verzet.

De vervrouwelijking van de armoede mondt uit in een radicalisering van de feministische bewegingen. De destructie en de privatiseringen van de ecologische rijkdommen moedigt de milieubeweging aan om dat milieu te verdedigen. De culturele vernietigingen veroorzaken defensieve acties, vaak reactionair wanneer ze niet vergezeld zijn van een adequate analyse.

De versplintering is het gevolg van de geopolitieke en van de sectoriële opsplitsingen. Het kapitaal (vooral de banken) dat de neoliberale fase van de huidige kapitalistische accumulatie domineert, beschikt hoe langer hoe meer op wereldvlak over de materiële middelen. Het verzet hiertegen gebeurt vrijwel uitsluitend op lokaal vlak. Toch is er recentelijk een tendens waar te nemen van het zich groeperen. Maar nog met veel moeite, vooral door gebrek aan middelen zelfs nu internet vandaag de dag nieuwe communicatiemiddelen aanbiedt.

Wat de sectoriële fragmentatie betreft, kan gesteld worden dat dit ook een gevolg is van de kapitalistische logica. Immers, er bestaat de breuk tussen enerzijds zij die sociaal gesitueerd kunnen worden met het rechtstreeks verband kapitaal/arbeid en

uit Manière de voir

zij die het onrechtstreeks zijn. Het eigenbelang van de enen en de anderen schijnen zeer verschillend, soms totaal tegenovergesteld. Alhoewel ze zich structureel aan dezelfde kant van de barrière bevinden. Het kapitaal heeft er alle belang bij om hen als antagonisten af te schilderen (arbeiderssyndicaten - de informele sector – de ondergrondse economie). Het is Inderdaad gemakkelijk te spreken over de "privileges" van de eerste t.o.v. de situatie van de tweede (de fameuze arbeidersaristocratie). De andere sectoren, de vrouwen, de autochtone bevolking, de kleine boeren, de kleine handelaren, de milieubewegingen, de culturele verenigingen, enz. lijken niet betrokken bij deze sociale strijd m.b.t. de productie en de totale verhouding. Hun wederzijds stilzwijgen is zeer nuttig voor de hegemonie van de markt. Want het is veel gemakkelijker een strategie op te bouwen voor elk van hen, dan geconfronteerd te worden met een sterke coherente groep.

Al deze tegenkanten zijn de uitdrukking – zegt men – van de civiele maatschappij, maar men moet eraan toevoegen: vanuit de basis van de civiele maatschappij. Inderdaad, het concept op zich, zo goed tot uitdrukking gebracht door Antonio Gramsci⁴, werd zeer zorgvuldig gerecupereerd, om de opposanten van het economisch kamp tegen de staat te identificeren en hun macht te kortwieken, als dit van de NGO's, de vrijwilligersorganisaties, de religieuze organisaties, enz. Dus bij alle sectoren waar de sociale strijd plaatsheeft.

Het is waar dat men vandaag de dag vanuit de basis helpt aan het tot stand brengen van een gemeenschappelijk standpunt. Dit heeft zich reeds gemanifesteerd via verschillende bijeenkomsten. Onder de genomen initiatieven om deze filosofie te promoten en om ze theoretisch verder uit te diepen, kan men "Het andere Davos"⁵ vermelden. Dit werd in 1999 opgericht. Er waren vijf belangrijke sociale bewegingen verspreid over vijf continenten bij betrokken. Het waren totaal verschillende sectoren, waaronder de "landlozen" uit Brazilië, de arbeiderssyndicaten van Zuid-Korea, de landbouwerscoöperatieën van Burkina-Faso, de vrouwenbewegingen van Quebec en de werklozenbeweging uit Frankrijk. Georganiseerd op initiatief van het Wereldforum ATTAC het comité tegen het M.A.I.⁶ met de steun van "Le Monde Diplomatique". Heel wat analisten werden verenigd o.a. Samir Amin, Francois Chesnais, Ricardo Petrella, Susan George, Bernard Cassen. Dit resulteerde in een tekst, vertaald in verschillende talen.

2. DE STRATEGIEËN VAN DE OVEREENKOMSTIGE DOELSTELLINGEN

We spreken in het meervoud, want het is een proces dat het best overeenkomt met de actuele noden van de strijd en het verzet op mondiaal vlak. Eerst bespreken we de soorten van overeenkomsten om daarna te praten over de absolute noodzaak van een strategie.

2.1. De verschillende soorten van overeenkomsten

Het is de veelvoudigheid zelf van de getroffen sectoren (getroffen door de hedendaagse mondialisering van de kapitalistische economie, overeenkomstig een nieuwe fase in het accumulatieproces) die een uitzetting eist over de verschillende verzetsmachten. Hieruit resulteert de noodzaak van een strategie om gewicht te geven aan de collectieve beslissingen, hoofdzakelijk in die sectoren waar beslissingen statutair zijn vastgelegd. Dit is wat gebeurd is (in een embryonale fase) tijdens de bijeenkomsten van de WTO in Seattle, van de Wereldbank in Washington, van de sociale top van de Verenigde Naties in Genève. Er rest nog een lange weg te gaan vooraleer we een werkelijke strategische overeenkomst zullen bereiken. Het zal noodzakelijk zijn om instrumenten om te bouwen (onontbeerlijk voor onze acties), zoals bijvoorbeeld een permanente inventaris van alle bewegingen en hun vertakkingen, om ons toe te laten, dank zij Internet, een systematische wederzijdse kennis op te bouwen. De organisatie van deze contacten is zeer noodzakelijk.

Een tweede type van overeenkomst is het gevolg van de verscheidenheid van standpunten die zich manifesteren via de creatie van allianties. Hier gaat het over de tactiek van overeenkomstige doelstellingen om concrete objectieven te volgen, vertrekkende van verschillende ideeën. Deze zijn tijdelijk en kunnen bewegingen tezamen brengen, met verschillende opinies. Denken we aan de problematiek rond de derdewereldschuld: die mobiliseerde zowel de linkse groeperingen als de soms zeer conservatieve kerken.

Deze vaststelling doet ons besluiten dat één avant-gardistische beweging, die de waarheid in pacht zou hebben, in wezen niet meer toepasselijk is. Maar dit betekent niet dat een compleet relativisme (die de ganse wereld over één en dezelfde kam scheert) gelijk zou geven aan de postmodernistische stroming, waarbij alleen de onmiddellijke geschiedenis van de mensen telt en de bijzonderheid van de situaties. Ziehier waarom een strategie moet worden opgebouwd en bestendig moet worden bijgestuurd in functie van de omschrijving van de precieze doelstelling.

2.2. Een strategie in functie van precieze, klare doelstellingen

Vandaag lopen we het risico dat, wat men de "antimondialisering" noemt, gereduceerd wordt tot een folkloristische beweging, dus heel gemakkelijk te ridiculiseren en te verdelen. We moeten er ons van bewust zijn dat deze trend allesbehalve onschuldig is en het dus spijtig, maar ook ernstig zou zijn dat de sociale bewegingen zich in deze richting zouden laten meedrijven. Het is inderdaad zo, dat volksbewegingen culturele dragers zijn en dat de jongeren die zich nu mobiliseren, niet die onbuigzaamheid kennen van de vele manifestaties van weleer.

Ook is niet alle verzet noodzakelijkerwijze antisystemisch, dus niet a-priori tegen het kapitalistische systeem, onder welke vorm dan ook. We alludeerden reeds naar allerhande fundamentalisten, die over het algemeen culturele uitingen zijn en die in hun culturele vernieuwing een oplossing voor "hun" problemen zoeken. Ze verwijzen naar prekapitalistische verhoudingen zoals de kasten, de etnieën, de patriarchale structuren. Het gaat hier over bevolkingsgroepen die zich nooit rechtstreeks geïntegreerd hebben in de kapitalistische verhoudingen en die meegesleurd in het verarmingsproces, veroorzaakt door de economische mondialiseringsmaatregelen, reageren in functie van hun sociaal gedachtegoed.

Bij de samenlevingen in het Noorden is het de "verstuiwing" van het sociale leven, resultaat van de overheersing van de markt en de individualiserende invloed, versterkt door de consumptiecultuur, die sommigen er toe aanzet zich te concentreren op heel "eigen" doelstellingen - voorwaar op zich zinvol - maar toch vervreemdend van het geheel van de antiglobalistische doelstellingen. Het is dus absoluut noodzakelijk om de algemene doelstellingen van de antiglobalistische beweging uit te klaren en daarvoor moet er een grondige analyse komen.

2.3. Een permanente analyse

De huidige mondialisering van de kapitalistische economie, onder haar neoliberale gedaante, kan men maar begrijpen door de sociale verhoudingen die haar kenschetsen, beter te bestuderen. Vandaar de noodzakelijkheid van een "wereldstaat van onderaan bekeken", een actueel project van het Alternatief Wereld Forum. Men moet daar de noodzakelijkheid aan koppelen van een grondige kennis van de sociale bewegingen en hun vertakkingen, teneinde hun strategieën te kunnen analyseren.

3. DE DEFINITIE VAN DE ALTERNATIEVEN

Inderdaad is er geen sprake meer van één enkel strak model, dat a-priori alle problemen oplost. De overgang van de omschakeling van de kapitalistische economie naar het postkapitalisme is een proces van lange termijn. De alternatieven zullen gezamenlijk moeten worden opgebouwd volgens een permanente wijze. De rode draad in deze strategie is de *utopie* (in de positieve betekenis van het woord). Want er bestaan desondanks alternatieven voor de neoliberale ideologie. Er zullen dus alternatieven moeten opgezet worden op verschillende niveaus.

Welke maatschappij willen wij?

Dit is de allereerste globale en collectieve mobilisatie. Dit houdt een ethische dimensie in en beschikt over een meervoudige basis. Er kan absoluut geen sprake zijn van het verleden totaal te verloochenen en de verworvenheden van de socialistische ervaringen te negeren. We mogen de filosofische en religieuze tradities niet verwaarlozen, allen zijn in het verleden zo belangrijk geweest.

De *utopie* kan niet anders dan postkapitalistisch zijn om geloofwaardig en realistisch te zijn op lange termijn.

Ze mag zich niet tevreden stellen met een simpele humanistische benadering van de bestaande sociale verhoudingen of regelgevingen, opgelegd door het economische neoclassicisme of door het sociaal-liberalisme. Om zich te concentreren zal de *utopie* de doelstellingen zeer nauwkeurig moeten omschrijven op lange en op korte termijn. Deze doelstellingen omvatten het domein van het collectief handelen: economisch, politiek, ecologisch, sociaal en cultureel.

Veel concrete voorstellen zullen gelijklopen met de voorgestelde regelgevingen die voorgesteld worden door zij die een meer menselijk gejaat willen geven aan het kapitalisme, maar het zal in een andere filosofie kaderen. Deze verduidelijking mag niet de impasse zijn van een dubbel basisprincipe waarover reeds sprake: een analyse van de concrete sociale verhoudingen en van hun invloed op een postkapitalistisch objectief. Dit is het grote verschil tussen het neo-Keynesianisme en het postkapitalisme. Het is in dit perspectief dat de mondialisering van de strijd en het verzet de simpele optelling van de initiatieven zal overtreffen. Deze strijd en het verzet zullen blijf geven van de ontevredenheid van miljoenen mensen.

Ze zullen van overal opstaan, maar het zal niet eender welke

uit *Manière de voir*

mondialisering zijn die hen doeltreffend zal maken op lange termijn. De weg zal lang zijn, maar het is mogelijk!

(Vrije vertaling uit het Frans door
Erna Walraeve).

¹ *Mercantilisme*: Staathuishoudkundige leer, die geld als de voornaamste rijkdom van een land beschouwde en daarom zo veel mogelijk uitvoer wilde bevorderen.

² *Accumulatie*: Onophoudelijk steeds meer winst maken, zodoende dat het kapitaal groeit en sterker wordt.

³ *Keynesianisme*: Regulering door de overheid. De staat neemt de totale uitgave op zich.

⁴ *Gramscij-Italiaans communistenleider*. Wordt opgesloten in de gevangenis door Mussolini.

⁵ *Het andere Davos*: *L'autre Davos, Mondialisation des résistances et des luttes*. Ed.: F. Houtaert et F. Pollet. L'Harmattan, Paris, 1999.

⁶ *M.A.I.*: Multilateraal Akkoord over Investeringsen.

DE KLOK LUIDEN VOOR GERECHTIGHEID EN DEMOCRATIE

| José Saramago |

Vierhonderd jaar zijn er verstreken tussen het initiatief van een boer uit de omgeving van Firenze die de klokken luidde om de dood van de gerechtigheid aan te kondigen, en de ontplooiing van de beweging voor een andere mondialisering. Maar het gaat om dezelfde werkwijze vindt Nobelprijswinnaar José Saramago: het is omwille van de democratie dat de mensen die weerstand bieden vandaag de noodklok luiden. De grote Portugese auteur heeft het verteld aan de zesduizend militanten door de Attac-beweging samengebracht in Parijs op 19 januari 2002. De tekst werd ook voorgelezen tijdens de slotvergadering van het Sociaal Wereldforum in Porto Alegre op 5 februari. (R.P.)

Ik zal beginnen met u in enkele woorden te vertellen over een merkwaardige episode uit het plattelandleven in een dorp bij Firenze, nu vierhonderd jaar geleden. Ik ben zo vrij uw algehele aandacht te vragen voor deze historische gebeurtenis, want, anders dan gewoonlijk, zult u er al vlug de les uit kunnen trekken zonder te moeten wachten op het einde van mijn verhaal. Iedereen was aan 't werk, de enen thuis, de anderen op hun land, toen ze plots de kerkklok hoorden luiden. In die vrome tijden (we hebben het immers over iets dat gebeurde in de XVIe eeuw), luidden de klokken verscheidene malen per dag; er was dus geen reden tot verwondering. Maar het was de doodsklok, en jawel, dit was toch wel verrassend, vermits niemand weet had van een sterfgeval in het dorp. De vrouwen kwamen dus op straat, de kinderen verzamelden zich, de mannen lieten hun werk of hun ploeg in de steek, en korte tijd nadien troeften ze allen samen op het kerkplein om te vernemen wie ze moesten bewenen. De klok weergalmd nog enkele minuten, daarna werd het stil.

Weinige ogenblikken later ging de deur open en verscheen een dorpsgenoot op de drempel van de kerk. Het was niet de man die normaal de taak van klokkenluider vervulde, dus vroegen de dorpingen waar die zich dan wel bevond en wie er overleden was. "De klokkenluider is er niet, ik ben het die de klok luidde", was het antwoord. "Maar dan is er niemand dood?", drongen de mensen aan; "Nee, 't gaat niet om een persoon, ik heb de doodsklok geluid over de Gerechtigheid, want de Gerechtigheid is dood."

Wat was er aan de hand? Het was zo dat de heer van het gebied (een of andere graaf of markies zonder scrupules) sinds geruime tijd de paaltjes verplaatste en zijn landerijen uitbreidde ten koste van het lapje grond van de boer dat zo telkens kleiner werd. Het slachtoffer had aanvankelijk protest laten horen en zijn recht opgeëist, vervolgens om mededogen gesmeekt en ten slotte de bescherming ingeroepen van het gerecht. Alles bleek vruchteloos en de beroving ging verder. Toen, uit wanhoop, besloot de man om urbi et orbi (voor iemand die er altijd geleefd heeft, staat het

dorp immers gelijk met de wereld) de dood aan te kondigen van de gerechtigheid.

Misschien had hij gedacht dat zijn gebaar van heftige verontwaardiging de klokken overal ter wereld in beweging zou brengen, bij alle volkeren, zonder onderscheid van kleur, overtuiging of gewoonten, dat ze uit alle macht zouden galmen samen met zijn doodsklok om niet meer te zwijgen tot de wederopstanding van de Gerechtigheid. Die luide protestroep van

Ik heb de doodsklok geluid over de gerechtigheid, want de gerechtigheid is dood.

huis tot huis, van dorp tot dorp, van stad tot stad, zou grenzen overschrijden, sonore bruggen slaan over rivieren en zeeën en kon niet anders dan de Ingeslapen wereld tot leven wekken ... Ik weet niet wat er daarna gebeurde; ik weet niet of de arm van het volk de boer kwam helpen om de grenspaaltjes op hun plaats te zetten, dan wel of de bewoners, na het overlijdensbericht van de Gerechtigheid, met hangend hoofd en rouw in het hart terugkeerden naar hun trieste leven van alledag. Het is algemeen geweten dat de Geschiedenis ons nooit alles vertelt ...

Ik vermoed dat de bronzen doodsklok die zo vaak luidde voor de overledenen slechts die enkele keer, ergens ter wereld, de dood van de Gerechtigheid bewees. Nooit meer hoorde men dit bonzen in het Florentijnse dorp, maar elke dag stierf de Gerechtigheid, opnieuw en opnieuw. Zelfs op deze dag, op het moment dat ik tot u spreek, ver van hier of dichtbij, voor de deur van ons huis, is er iemand die haar doodt. En telkens ze sterft, is het alsof ze nooit had bestaan voor hen die op haar vertrouwden

uit Maëlère de voir

en voor hen die, zoals wij allen, van de Gerechtigheid verwachten wat ze hoort te zijn: rechtvaardigheid, alleen maar rechtvaardigheid.

Ze hoeft zich niet te hullen in theatergewaden noch ons om de tuin te leiden met de bloemen van de ijdele juridische retoriek. We willen geen gerechtigheid die blinddoekt en het gewicht in de balans vervalst, en ook niet die waarvan het zwaard beter snijdt aan de ene dan aan de andere kant, maar een nederige gerechtigheid, een metgezel in ons dagelijks leven, een gerechtigheid die het volmaakte synoniem is van ethiek; een gerechtigheid die even onontbeerlijk is voor het welzijn van de geest als het levensnoodzakelijk voedsel voor het lichaam. Een rechtspraak uitgeoefend door de rechtbanken in al de gevallen voorzien door de wet, maar bovenal een rechtspraak die de spontane emanatie is van de gemeenschap die zelf optreedt; een rechtspraak die de uiting is van een moreel gebod waar je niet omheen kunt: het respect voor *het recht op bestaan* dat elk menselijk wezen toekomt.

Gelukkig werden de klokken niet alleen geluid voor de gestorvenen. Ze luidden ook om de uren van de dag en de nacht

aan te geven, om de gelovigen op te roepen voor feest of devotie; er was een tijd, niet zo lang geleden, waar de noodklok de bevolking waarschuwde bij rampen, overstromingen of brand, voor onheil of elk ander gevaar dat de gemeenschap bedreigde. Vandaag is de sociale rol van de klokken teruggebracht tot de vervulling van rituele verplichtingen en de verlichte daad van de Florentijnse boer zou beschouwd worden als het waanzinnige werk van een gek of, erger nog, als een banaal geval voor de politie. Nu zijn het heel andere klokken die ons attent maken op de mogelijkheid om eindelijk de gerechtigheid in de wereld te brengen als metgezel van de mens, rechtvaardigheid als voorwaarde van geestelijk welzijn en zelfs, hoe verwonderlijk het mag lijken, als de voorwaarde om het lichaam te kunnen voeden.

Mocht deze gerechtigheid heersen, er zou geen enkel mens nog sterven van honger of van ziekten waarvan de enen genezen worden maar de anderen niet. Mocht deze gerechtigheid bestaan, dan zou meer dan de helft van de mensheid niet meer veroordeeld zijn tot het verschrikkelijke leven dat ze nu moeten lijden. Deze nieuwe klokken waarvan de echo steeds luider weerklinkt over de wereld, dat zijn de veelvuldige bewegingen die strijden en mobiliseren voor een nieuwe verdelende rechtvaardigheid die door alle mensen als wezenlijk de hunne wordt erkend omdat ze de vrijheid en het recht beschermt in plaats van ze te negeren.

Ik zeg dat wij al beschikken over een praktische, begrijpelijke gebruikscodes voor deze gerechtigheid; deze code ligt sinds vijftig jaar besloten in de Universele

Verklaring van de Mensenrechten, dertig essentiële basisregels waar men het nog vaagjes over heeft, zo men ze al niet

De nieuwe klokken zijn de vele bewegingen die strijden voor een nieuwe verdelende rechtvaardigheid, die de vrijheid en het recht beschermt.

systematisch doodzwijgt: op onze dagen worden ze meer misprezen en bezoedeld dan het recht en de vrijheid van de Florentijnse boer vierhonderd jaar terug. Ik beweer ook dat de Universele Verklaring van de Mensenrechten, in de vorm waarin

ze opgesteld werd en zonder er ook maar een komma aan te veranderen, in rechtlijnigheid van principes en duidelijkheid van doelstellingen de programma's van alle politieke partijen in de wereld op voordelige wijze zou kunnen vervangen.

Ik denk met name aan wat men de linkerzijde noemt, verward in achterhaalde formules, niet geïnteresseerd of onmachtig om de brutale werkelijkheid van de huidige wereld het hoofd te bieden, die de ogen sluit voor een reeds zichtbare toekomst van schrikwekkende bedreigingen tegen de waardigheid naar hart en geest, die wij beschouwen als de hoogste verzuchting van de mens. Dezelfde overwegingen die mij er toe brengen om te verwijzen naar de politieke partijen in het algemeen, gelden evenzeer voor de vakbonden van elk land en bijgevolg voor de internationale syndicale beweging in haar geheel. Bewust of onbewust draagt het meegaande en bureaucratische syndicalisme dat ons nog rest een grote verantwoordelijkheid voor de sociale lijdzaamheid die voortvloeit uit het aan gang zijde proces van economische globalisering. Ik zeg het niet graag, maar ik mag er niet over zwijgen. Bovendien, zo u mij toelaat om iets persoonlijks toe te voegen aan de fabels van La Fontaine, durf ik zeggen dat als we niet snel – dit wil zeggen onmiddellijk – ingrijpen, de muis van de individuele rechten onverbiddelijk zal verslonden worden door de kat van de economische globalisering.

En de democratie, duizendjarige uitvinding van de vrij geboren Atheners, betekende die soms niet, in de sociale en politieke context van de tijd, en volgens de geijkte uitdrukking: bestuur van het volk, door het volk en voor het volk? Oprechte mensen wier goede trouw buiten kijf staat en anderen die er belang bij hebben om te doen alsof ze het oprecht menen, hoor ik vaak het volgende verklaren; ook al is het voor iedereen duidelijk dat in het overgrote deel van de planeet een rampzalige toestand heerst, alleen in het kader van een algemeen democratisch systeem kunnen de mogelijkheden geschapen worden om, zo niet volledig, dan toch op een bevredigende wijze, de mensenrechten te doen eerbiedigen.

Helemaal akkoord, in zoverre dat het systeem van bestuur en beheer van de samenleving dat wij democratisch noemen dat in werkelijkheid ook is. En het is niet zo. Het is juist dat wij mogen stemmen, dat wij onze vertegenwoordigers in het Parlement mogen kiezen door de overdracht van soevereiniteit die ons als kiesgerechtigde burgers via de politieke partijen normaal gezien toegekend wordt. Het is ook juist dat de getalsterkte van deze vertegenwoordiging en de politieke combinaties noodzakelijk om een meerderheid te vormen, altijd een regering voortbrengen. Dat is allemaal waar, maar daar begint en eindigt ook de mogelijkheid tot politieke actie.

De kiezer kan een regering die hem niet zint omverwerpen en door een andere vervangen, maar zijn stem heeft, noch had, noch zal ooit een zichtbare invloed uitoefenen op de enige echte macht die regeert over de wereld en bijgevolg ook over zijn land en zijn persoon. Ik heb het vanzelfsprekend over de economische macht

en dan vooral in de voortdurend toenemende sectoren die beheerd worden door multinationale ondernemingen. Zij voeren strategieën die zich niet bekommeren om het gemeenschappelijk welzijn waar de democratie per definitie naar streeft.

Dat het er zo aan toe gaat weten we allemaal, en toch, een soort verbaal en mentaal automatisme belet ons de naakte feiten onder ogen te zien, en we blijven het maar hebben over democratie. We praten er over alsof het ging over iets dat werkelijk leeft en efficiënt is, terwijl er niets van overblijft dan een vormelijk gebeuren, met de schijnbewegingen en handelingen van een soort religieus iekenritueel.

Alsof we ziende blind zijn, merken we nog steeds niet dat de door ons gekozen regeringen voor goede en slechte tijden, waarvoor we dus als eersten verantwoordelijk zijn, zich elke dag meer en meer gaan opstellen als gewone "politieke commissarissen" van de economische macht, met de objectieve opdracht om wetten te maken die deze macht goed uitkomen. Verpakt in de zoethoudertjes van de belanghebbende publiciteit, zo de officiële als de particuliere, worden deze wetten vervolgens geïntroduceerd op de sociale markt zonder dat ze veel protest uitlokken, tenzij van sommige eeuwig ontevreden minderheden ...

Wat te doen? Van de literatuur tot de ecologie, van het uitdijend heil tot het broeikas-effect, van de afvalverwerking tot de verkeersopstoppingen, alles staat ter discussie in deze wereld. Alleen over het democratisch systeem, alsof het gaat om een definitief gegeven, van nature uit onaantastbaar tot het einde der tijden, daarover wordt niet gediscussieerd. En dus, als ik me niet vergis, als ik twee bij twee kan optellen, dan is het de hoogste tijd om, naast al die andere noodzakelijke of onvermijdelijke gedachtenwisselingen en voor het te laat is, een mondiaal debat op gang te brengen. Een debat over de democratie en de oorzaken van haar neergang; over de tussenkomst van de burgers in het politieke en sociale leven; over de relatie tussen de Staten en de mondiale economische en financiële macht; over wat de democratie versterkt en wat haar negeert; over het recht op geluk en op een waardig bestaan; over de ellende en de hoop van de mensheid, of, om het minder retorisch te zeggen, over het leven van de gewone mensen, individueel genomen of in hun totaliteit. Er bestaat geen grotere vergissing dan zichzelf een rad voor de ogen te draaien. En dat is waar we mee bezig zijn.

Ik heb hier niets meer aan toe te voegen. Of toch, één enkel woord om een moment stilte te vragen. De Florentijnse boer is weer eens in zijn klokkentoren. De klok gaat luiden. Ik vraag u met aandrang: laten we luisteren.

Frans vertaling van René Gouédic in Le Monde diplomatique van maart 2002.

Nederlandse vertaling R. Paulus

ANTRAX ALS DESINFORMATIE

| Marie-Jeanne Vanmol |

Vorig najaar sloeg de angst voor een biologische aanval de Amerikanen om het hart: antraxpoeder in brieven verstuurd veroorzaakte de dood van 5 mensen. De Bush administratie maakte zich op voor de bestrijding van "bioterrorisme".

"Experts" uit de Washington Think Tanks verspreidden de gruwelijkste scenario's over aanvallen met biologische en chemische wapens waartegen Amerika zich moest verdedigen. Irak werd met de vinger gewezen. Een "tekort" aan antibiotica deed de hysterie nog toenemen. De desinformatie over antrax nam toe met de dag. Na enkele maanden luwde de storm.

Degelijke medische informatie over de antraxbacterie en het ware verhaal over de stand van zaken over antrax als biologisch wapen kwamen in de media niet aan bod.

VEILIGHEID

Fort Detrick (Maryland) is één van de 20 onderzoeksinstituten die in het bezit is van de Amesstam, de antraxstreng dat gebruikt werd voor het antraxpoeder dat vorig jaar in brieven werd verstuurd. In dit militair onderzoeksinstituut berust de kennis en de technologie voor het testen van biologische wapens. Het FBI onderzoek wees uit dat sinds begin de jaren '90 27 biologische specimens verloren gegaan zijn. Daaronder waren verscheidene antraxspecimens alsook het virus dat ebola veroorzaakt. Slechts 3 specimens werden teruggevonden.

Sinds 1992 maakt het militair onderzoeksinstituut, Dugway (Utah) gebruik van genmanipulatie en een studie doet onderzoek naar de productie van een variant van antrax dat weerstand biedt aan de huidige vaccins. Tussen Fort Detrick en Dugway (de andere kant van de VS) werden regelmatig monsters vervoerd. Het Centrum voor Preventie en Controle voor Ziekten was niet op de hoogte van de transporten zoals de wet het voorschrijft.

In hun rapport van het FBI staat verder te lezen dat gedurende de jaren '90 de medewerkers in Fort Detrick geen strikte veiligheidsmaatregelen ter voorkoming van diefstal van dodelijke virussen en bacteriën werden nageleefd. Het militaire toplabo deed regelmatig beroep op buitenlandse medewerkers uit China, de vroegere Sovjet Unie en andere landen. Zij werkten daar weken, soms maanden en hadden onbeperkte toegang tot de

laboratoria waar ebola en andere virulente pathogene bacteriën en virussen werden gekweekt. Wetenschappers werkten aan projecten waar slechts een paar mensen van op de hoogte waren. "Techniekers werden verplicht tot weekendwerk aan projecten waarvan geen data werden bijgehouden" vertelt Luitenant Kolonel Michael Langford van USAMRIID. De woordvoerder van deze instelling negeert het gebrek aan veiligheid niet. Volgens hem heeft de chaotische toestand van de jaren '90 te maken met de "werkelijke dreiging" van een biologische oorlog na de Golfoorlog. Het wetenschappelijk onderzoek werd opzij geschoven voor meer strategisch werk dat zich bezig houdt met de respons op een biologische aanval.

WAAR KOMT ANTRAX VOOR EN WIE KAN BESMET WORDEN?

Antrax is een ziekmakende kiem van de veestapel en komt dus het meest voor in rurale gebieden in Centraal en Zuid Amerika, Zuid- en Oost Europa, Azië, Afrika, de Caraïben en het Midden-Oosten. Antrax komt voor bij mensen die beroepsmatig in contact komen met karkassen van besmette dieren of dierproducten zoals wol. Antrax sporen zijn weerstandig en kunnen tot 20 jaar in de grond overleven. De sporen scheiden een toxine af dat giftig is voor het menselijk en dierlijk organisme. De ziekte is niet 100% dodelijk. Wolsorteerders inhaleren 100-170 sporen antrax per uur.

Militair onderzoek heeft uitgewezen dat 10.000 antrax sporen op korte tijd moeten ingeademd worden om een infectie te starten. Antrax sporen beschadigen de longblaasjes. De sporen kunnen ook via een wonde of het eten van onvoldoende gekookt vlees in het organisme terecht komen. Een ziek dier of mens is niet besmettelijk voor de omgeving.

Degelijke medische informatie en het ware verhaal over antrax als biologisch wapen kwamen niet aan bod.

BIOWAPENS

Om van antrax een effectief wapen te maken moet de slijmerige vloeistof, waaronder antraxbacterie wordt gekweekt, omgevormd worden tot poederdeeltjes van vijf micron doorsnee (vijfduizendste van een millimeter). Dat is een moeilijk proces waarvoor zeer kostbare technologie vereist is. Alleen de

Russen en de Amerikanen bezitten de hiervoor nodige kennis en technologie. Het antraxpoederstof moet dan in grote hoeveelheid door middel van een bom boven vijandelijk gebied worden gedropt. Antrax is een biologisch product en gedraagt zich anders dan een chemische stof die zich als een mist kan verspreiden. Cellen daarentegen gaan zich aan elkaar klonteren en komen vlieg op de grond terecht. Dieren kunnen daar de antrax inademen en besmet worden indien de dosis hoog genoeg is. Voordat de mens ze kan inademen moeten de sporen in voldoende hoeveelheid weer van de grond komen. De wind kan de antraxstof verspreiden voor ze op de grond terecht komt zodat op bepaalde plaatsen de stof niet lang genoeg aanwezig zal zijn om infectie te veroorzaken. Om deze redenen twijfelen onderzoekers sterk over het gebruik van antrax als biologisch wapen.

behandelen. Daarvoor werd geld aan het congres gevraagd en de farmaceutische firma Bayer werd onder druk gezet. Ciproflavine (merknaam Cipro) is het enige antibiotica dat de Amerikaanse Food en Drug Administration erkent voor de behandeling van antrax. Er werd bedreigd de patentrechten te negeren. Media en internet speelden op de panieksituatie in: gratis medisch advies bij aankoop van antibiotica uit Mexico, verkoop van gasmaskers enz. Antrax werd als een zeer besmettelijke ziekte voorgesteld en de meest wilde scenario's over aanvallen met chemische en biologische wapens vonden hun weg naar de publieke opinie. Objectieve, wetenschappelijke informatie over de verspreiding van de ziekte ontbraken.

IRAK

Sadam Hussein wordt verdacht van de

Amerikaanse Ministerie van Defensie de vaccinatie tegen antrax voor zijn 1,4 miljoen militairen in dienst. Antrax is volgens hen een "virulent biologisch wapen" in het bezit van een twaalftal landen. Deze desinformatie over de mogelijkheid van antrax als biologisch wapen wordt in de pers breed uitgesmeerd. In de jaren '50 reeds verspreiden agenten van Fort Detrick gemodificeerde antrax (antraxkiemen zonder ziekmakende eigenschappen) in poedervorm in boekentassen op bepaalde plaatsen in de metro in New York en meetten nadien de hoeveelheid stof die in de omringende lucht achterbleef. Dit experiment heeft veel gemeen met het antraxpoeder verspreid in brieven maar deze keer met levende antraxkiemen. Het militair onderzoeksinstituut heeft trouwens aan de FBI moeten toegeven dat de antrax in de brieven niet alleen van dezelfde Amestam afkomstig was als deze waarmee het militair onderzoeksinstituut in de jaren zestig werkte maar ook dat het gebruikte antraxpoeder sporen van silica vertoont, een procédé waarbij het antrax wordt gedroogd en dat ook tijdens diezelfde jaren in de Amerikaanse militaire laboratoria werd gebruikt.

CONCLUSIE

Het militair onderzoek naar antrax en andere ziekmakende kiemen voor gebruik als biologische wapens en de recente genmanipulatie slopen veel geld op. De struikelblok is evenwel de manier waarop de bacterie of virus moet verspreid om als een biologisch wapen effectief te kunnen zijn. Het testen kan niet onder reële omstandigheden gebeuren en de beperkingen zijn dus niet zichtbaar voor de niet-experten. De wetenschappers steken hun kop in het zand omdat zij hun goed betaalde jobs verkiezen boven hun verantwoordelijkheid voor de maatschappij. Zij geloven in de militaire propaganda en doen gretig mee aan de media-gekte. Zij misleiden echter de publieke opinie. ■

1 USAMRID: USA Military Research Institute of Defence.

Wetenschappers steken hun kop in het zand omdat zij hun goed betaalde job verkiezen boven hun maatschappelijke verantwoordelijkheid.

Er bestaat nooit zekerheid of de nodige hoeveelheid dodelijke antraxstof in de longen terechtkomt. De media en hun geraadpleegde "experten" hadden het regelmatig over duizenden slachtoffers bij een eventuele antraxaanval. Dat is volgens hen sterk overdreven. Daarbij komt nog dat de antibiotica effectief zijn gedurende de beginperiode van de ziekte. De ziekte zelf is niet besmettelijk.

ANTIBIOTICA

Tommy Thompson, de Amerikaanse minister van Volksgezondheid bestempelde de antraxbesmetting in New York en Florida en de antraxbrief in Nevada een duidelijke act van terrorisme. De Bush-administratie wou onmiddellijk 12 miljoen mensen vaccineren terwijl er slechts voorraad is om 2 miljoen mensen te

productie van antrax. Er wordt gezegd dat Irak in de koppen van zijn raketten antrax in vloeibare vorm gebruikt. In vloeibare vorm is antrax vrij onschadelijk en stabiel. VN-onderzoekers vonden twee raketten met vloeibare antrax. Het bewijst de stand van zaken van het wetenschappelijk onderzoek in Irak en de rest van de derde wereld. Indien Irak antrax in poedervorm zou bezitten zouden er honderden raketten met dit poeder voorhanden zijn, zoals voor zenuwgas.

MILITAIRE PROPAGANDA

Tot in 1995, toen in de media een vloed van verhalen over biologische wapens verschenen, was antrax bij de publieke opinie niet bekend. De media-aandacht richtte zich op antrax. Een ware hype ontstond. In december 1998 verplicht het

GETUIGENVERSLAG VAN DE DEMONSTRATIE DOOR DE STRATEN VAN BARCELONA

| Sophia Bourkia |

De Europese top in de Catalaanse hoofdstad is achter de rug, tijd dus om te evalueren. Dat zowel de feitelijke EU-top als de demonstratie er tegen een 'succes' was hoeft niet meer gezegd. Enerzijds verhoogden de Europese staatshoofden de pensioenleeftijd met vijf jaar, liberaliseerden ze de gas- en elektriciteitsmarkt voor niet-huishoudelijk verbruik vanaf 2004 en proclameerde Aznar dat de liberalisering van de Europese markt 'irreversibel' is. Een consensus over de opgestelde agendapunten werd bereikt. Anderzijds mobiliseerde de antiglobalistenbeweging zijn grootste demonstratie ooit. Terwijl de Europese leiders in hun kille en donkere burchten verscholen zaten, beschermd door duizenden zwaar bewapende agenten en militairen, bewoog een stoet van idealisme en verzet zich door de straten van Barca.

De organisatoren die de 'Europese campagne tegen het kapitaal' lanceerden hoopten op 100.000 actievoerders; het werden er vijf keer meer. Het doet me denken aan Göteborg, waar het ook sedert WO II geleden was dat er nog zoveel volk op straat kwam.

We vertrokken op 14 maart met onze Kortrijkse delegatie die bestond uit een twaalfstal individuen en voor eenieder van ons kleine groepje was het de allereerste, internationale politieke top. In Brussel werd samengekomen met activisten uit andere landsdelen en er werd plaats genomen in de verschillende bussen. Er werd gezongen en gedronken en er werd informatie verstrekt over Barca en de precieze doelstellingen van de Europese top.

ONTMOEDIGING VIA REPRESSIE

De verschillende vormen van repressie die de Europese Unie tegen zijn rivalen, de sociale bewegingen, hanteerde waren weer walgelijk. Zo werd o.a. de 'Indymedia'-server platgelegd, vlaggen van de FGTB werden in beslag genomen, de grenstoegangen werden geblokkeerd, voortdurend werd de identiteit van activisten gecontroleerd, willekeurige arrestaties werden uitgevoerd en manipulaties en andere ontmoedigingstactieken werden uitgevoerd. Met deze verschillende repressietechnieken probeerde de

overheid de demonstranten te ontmoedigen, maar dat had helaas een boemerangeffect.

STERK DOORGEVOERDE IDENTITEITSCONTROLES

Reeds vroeg in de ochtend passeerden we Lyon en rond elf uur bereikten we de Frans-Spaanse grens waar de andere bussen ons opwachtten om gezamenlijk de grens te overschrijden. Uiteraard werden we door de politie opgewacht. Alle bussen moesten langs de kant. Er werd

van Maastricht, anno 1992 – was blijkbaar belangrijker dan het vrije verkeer van mensen.

De bussen werden verplicht terug te keren richting Frankrijk. Nu zat de Franse politie met ons opgescheept. Alsof dat nog niet genoeg was werden nog enkele bussen uit Frankrijk de grenstoegang tot Spanje ontzegd. Deze mensen uit Marseille en Toulouse voerden eerst nog een geweldloze actie aan de grens. Door een correcte discipline werd gauw een consensus bereikt.

Een stoet van idealisme en verzet bewoog zich door de straten van Barcelona

ons gevraagd kalm te zijn en in de bus te blijven voor een identiteitscontrole. Vanzelfsprekend werd ook de bagage gecontroleerd. De politie vond al het informatie- en propagandamateriaal die de diverse individuen en groeperingen met zich meedroegen en alles werd onderzocht en gefotografeerd terwijl wij door de politie werden gefilmd.

Drie transportwagens met daarbovenop een aantal Mercedes sportwagens staken probleemloos de grens over. Het 'vrije verkeer' van goederen en diensten – een gevolg van het Verdrag

Een van de eerste acties die we voerden was het bezetten van de autosnelweg in beide rijrichtingen. De bestuurders van de geblokkeerde wagens werd uitgelegd waarom en waarvoor wij actie voerden. Heel wat mensen hadden begrip voor ons ongenoegen. Vooral van de vrachtwagenbestuurders konden we op heel wat begrip en sympathie rekenen. Ondertussen ging een delegatie van de *Legal Teams* overleggen met de overheidsdiensten om toch doorgang te krijgen.

FRANSE OPROERPOLITIE (CRS)

Uiteindelijk kwam de Franse oproerpolitie (CRS) aanzetten met nog meer mankracht. Zij kregen immers de 'vuile was' van de Spaanse overheid toegestopt. De politie manipuleerde en intimideerde onze buschauffeurs met allerlei wetten en dreigementen, zodat zij het niet meer zagen zitten om nog terug te keren. We waren er getuige van hoe de Franse ATTAC-groep opnieuw de autosnelweg afsloot via een 'sit-in' en de CRS op de menigte in sprong als wilde, dolgedraaide beesten. Sommige demonstranten kregen rake klappen met de wapenstok.

Op de eerste parking langs de autoroute die we tegenkwamen hielden we halt en beraadslaagden we. Hoe konden we dit probleem oplossen? Hoe zit het met anderen die nog aan de grens staan? Uiteindelijk besloten we om naar Perpignan te trekken, om samen met de Franse activisten te demonstreren tegen het repressief beleid. De plaatselijke vakbond (SUD) zorgde ervoor dat ons onderdak gegeven werd in een sporthal. Dit gaf de aanzet tot een groot feest. Tusschen van het jolijt hielden we een minuut stilte ter attentie van de vorig jaar doodgeschoten Carlo Giuliani (G8-top, Genua). De stilte was roerend en deed ons geloof in een betere wereld alleen maar toenemen.

Om zeven uur in de ochtend stonden velen al op om te genieten van een warme douche. De vakbond bracht ons melk – de vorige nacht brachten ze ook al drinkwater. Toen ondernamen we wederom allemaal een lange wandeltocht richting centrum van Perpignan, waar onze bussen ons opwachten. In hun kielzog bemerkten wij een hele Armada oproeragenten, weggemoffeld in hun rijtuigen. We vernamen dat nieuwe bussen de toegang tot Spanje werd ontzegd. Sommige bussen namen niet eens meer de moeite om tot aan de grens te rijden, maar kwamen in onze richting om onze groep te vervoegen en te versterken. Na enkele beraadslagingen

besloten we een betoging te houden te Perpignan met als grootste leuze: "Liberté de circuler". Er waren meer dan twintig bussen gestrand in Perpignan. We hoorden ook dat vele bussen werden gestopt ver voor Perpignan. Zo stonden bussen vast te Narbonne, Montpellier en Lyon. De lokale solidariteit was groot. De CNT (syndicale anarchisten) van Perpignan vervoegden onze delegatie met een dertigtal personen. Ook andere lokale groepjes kwamen hun solidariteit betuigen door samen met ons de straat op te gaan. Een delegatie kreeg de mogelijkheid om met de prefect en de burgemeester te praten, overigens zonder enig resultaat.

DOOR DE STRATEN VAN BARCA

Toen het middag werd besloten we om met alle bussen richting grens te rijden. We kregen zelfs politie-escorte om ons uit de stad te leiden. De Franse bussen waren

aldus om terug te keren naar België. Na telefonisch contact met hun patroon werd besloten dat een bus zou proberen de grens over te steken. Al de andere dienden naar België terug te keren. Toen begon de discussie wie wou terugkeren en wie toch nog wou proberen de grens over te steken. Na lang discussiëren werd ons geduld toch beloond: we vertrokken uiteindelijk richting Catalaanse hoofdstad. Rond 21 uur bereikten we onze afstapplaats te Barca. Inmiddels hoorden we dat er zich een grote groep door het centrum van de stad een weg baande. Dit betekende dat de demonstratie nog niet afgelopen kon zijn en daarom gingen we met een klein groepje richting metro, op zoek naar de hoofdgroep met demonstranten. Een andere groep besloot om te vertrekken naar het festival, georganiseerd door het politiek platform van Spanje. Aan de uitgangen van de metro werden we geconfronteerd met een groep

zwaarbewapende politieagenten.

Sommigen probeerden de metro-ingang te barricaderen maar de meeste onder ons namen het zekere voor het onzekere en trokken zich terug richting treinen. We besloten verstandelijk terug te keren naar de andere groep en ook het festival op te zoeken.

Daar aangekomen wachtte ons een aangename verrassing. Een idyllische plaats bevolkt door naar schatting vijftigduizend activisten die zwaaiend met hun rode vlaggen samen kwamen genieten van het feestgedruis. Velen hadden al een tijdje niet meer geslapen en waren echt uitgeput. Om vier uur in de ochtend pas presenteerde Manu Chao zijn muzikale talenten. Het feest eindigde omstreeks zes uur. We waren reeds zestig uur onderweg en hadden op die tijd

amper een paar uurtjes geslapen. Op de bus dommelden we in op de tonen van o.a. de 'Social Buena Vista Club', dromend van een betere wereld waar we actief aan wilden meewerken.

(bewerkt door Geert Goeman)

Onze leiders blijven doof voor onze verzuchtingen

ons al een tijdje voor en werden aan de grens teruggestuurd. We spraken met hen af op de laatste parking voor de grens, waar terug vurige betogen en discussies gehouden werden.

Twee bestuurders van Belgische bussen zagen het niet meer zitten om terug te keren naar de grens en besloten

DE NAVO-UITBREIDING

| Georges Spriet |

In november dit jaar zal de NAVO in Praag officieel minstens 4, waarschijnlijk 5 of 7 nieuwe leden opnemen. De uitbreiding naar Centraal-Europa zal dan een grote stap naar de voltooiing hebben gezet. Is dat nu een versterking van de alliantie, of een verzwakking? Is een militair bondgenootschap met 23, 24 of 26 leden krachtiger dan met 19, of net niet?

NEGEN

Het staat zonder meer vast dat zeker de drie Baltische staten, met name Litouwen, Estland en Letland, tezamen met Slovenië tot de nieuwe leden zullen behoren. Over de toetreding van Slowakije hangt nog een vraagteken. Bush heeft letterlijk gezegd dat, mocht de nationalist Meciar in september de Slovaakse presidentsverkiezingen winnen het land een kruis mag maken over haar NAVO-lidmaatschap. Andere waarschijnlijke toetredingen zijn er te verwachten van Roemenië en Bulgarije. Beide landen leveren op dit ogenblik gewaardeerde hand- en spandiensten aan de militaire acties van de Verenigde Staten in Afghanistan. Alle Amerikaanse commentatoren hebben het ook steeds weer over de interessante en belangrijke rol die Bulgarije zou kunnen spelen bij een mogelijke militaire aanval op Irak. Hiermee zijn we aan zeven kandidaten.

Maar de lijst is daarmee nog niet helemaal af. Nog twee andere landen dienen zichzelf aan, en lijken ook wel in Washington op een aantal supporters te kunnen rekenen. Dat voert ons kandidatensommetje op tot negen. Het gaat 'm om twee Balkanlanden, de ex-Joegoslavische deelrepubliek Macedonië, en Albanië. De meeste waarnemers lijken er het voor deze twee echter bij de positie te houden van toekomstig kandidaat-lid.

Laat ons hierbij zeker niet vergeten welke rol deze twee laatste landen hebben gespeeld in de bombardementencampagne op Joegoslavië in 1999. Beiden waren goede uitvalsbases of telden op hun grondgebied heel wat logistieke

steunpunten voor de NAVO-troepen.

Professor emeritus Eric Suy van de K.U.L. zei ten tijde van de Kosovo-oorlog dat Albanië en Joegoslavië de ontbrekende schakel vormden om de NAVO-ketting tegen Moskou in Centraal-Europa vol te maken tussen Midden- en Zuid-Europa.

PRO WASHINGTON

Fundamenteel diende en dient de NAVO om de krachtsverhoudingen van na de Tweede Wereldoorlog te institutionaliseren. In dit transatlantisch bondgenootschap spelen dus de Verenigde Staten een bijzonder dominante rol. De groeiende eenwording van de Europese Unie zou echter in de toekomst een belangrijk georganiseerd tegengewicht kunnen gaan vormen, omdat de belangen van beide economische supermachten niet altijd gelijk lopen. De invoerheffingen op staal in de Verenigde Staten vormen in dit dossier het recentste voorbeeld. De laatste uitbreiding van de Europese Unie geschiedde met een aantal landen die een geschiedenis hebben van een actieve neutraliteitspolitiek: Finland, Zweden en Oostenrijk. Niet bepaald een situatie die het Pentagon in hoge mate zint. Washington heeft dan ook de race ingezet tegenover de EU om ter snelst nieuwe leden binnen te halen. Hongarije, Polen en Tsjechië zijn al officieel lid van de NAVO sedert 1999. Ze worden nu binnenkort lid van de EU. En alle andere kandidaat-toetreders tot de Unie zullen dus volgens de huidige ontwikkelingen ook al (lang) lid zijn van de NAVO. Bovendien zijn praktisch alle politieke leiders in de voormalige Oostbloklanden openlijk heel erg pro-

Amerikaans en pro-NAVO, weze het natuurlijk ook al omdat de veeleisende toetredingsvoorwaarden van de Europese Unie deze landen meestal geen lidmaatschap op korte termijn kunnen voorspiegelen. Al bij al dus een schitterende Amerikaanse zet op het schaakbord van tegenstrijdige verhoudingen tussen Brussel en Washington.

De wapenlobby's in de Verenigde Staten kunnen hun geluk niet op: wat een marktperspectieven met zoveel nieuwe landen die hun legers aan de (Amerikaanse) technische normen moeten aanpassen.

Alle kandidaat-toetreders tot de Europese Unie zullen al lang lid zijn van de NAVO.

VERZWAKKING?

Er zijn heel wat koele NAVO-minnaars die de uitbreiding als een verzwakking van de bondgenootschappelijk structuur zien. Ze gaan er dan ook van uit dat een groter aantal leden de NAVO weg zal voeren van haar militaire opdracht, en voluit de weg op zal doen gaan van een politieke alliantie. Hoer ik daar meteen sommigen fluisteren dat de NAVO dan de OVSE

(organisatie van veiligheid en samenwerking in Europa) kan vervangen? We hoeven volgens hen dus niet tegen de NAVO-uitbreiding te ageren, want de weg die de V.S. uitstippelt voor de NAVO zal het bondgenootschap automatisch verlammen.

Deze redenering is erop gebaseerd dat het bijzonder veel moeilijker is om 25 regeringen op een lijn te krijgen dan 19. Maar is dat wel zo? De politieke elite (dikwijls zowel de regerings- als de oppositieleiders) van de meeste Centraal-Europese landen is erg Amerikaans gezind, en waarschijnlijk bijzonder makkelijk in de pas te houden. Ik neig dus veeleer te geloven dat het aantal 'atlantisten' in de NAVO sterk zal toenemen tegenover de groep 'eurocentristen'. Bijgevolg denk ik dat de dominantie van de VS helemaal niet wordt aangetast. Omgekeerd, in mijn ogen wordt elke mogelijke oppositie tegen de dictaten van Washington naar de marge geduwd.

VS-UNILATERALISME

Er wordt in menig commentaarstuk verwezen naar de eenzijdigheid waarmee de Verenigde Staten de oorlog tegen Afghanistan hebben gevoerd. De NAVO-landen schaarden zich zonder commentaar solidair achter Washington en stemden de toepassing van art 5 van de NAVO, dat de onderlinge hulp bepaalt als een van de lidstaten wordt aangevallen. Maar Washington heeft helemaal geen beroep gedaan op de bondgenoten. Duitsland stond met opgestoken vinger te springen om te mogen meedoen. Frankrijk bood een vliegdekschip aan. Maar buiten een elitegroep van het Britse leger kwam er in een eerste fase niemand aan te pas. Washington maakt zelf de NAVO overbodig?

Tegen deze analyse komt NAVO secretaris-generaal Lord Robertson¹ heftig in het verweer. Uiteraard is dat zijn taak. Maar hij wijst met veel nadruk op de Canadese en Noorse eenheden die de VS bijstaan in hun zoektocht naar Al-Qaida strijders. Hij wijst op de participatie van de Franse luchtmacht vandaag, en op de Britse bijdrage. 14 NAVO-landen hebben op dit ogenblik grondtroepen "om de

stabiliteit in Kaboel te verzekeren", voegt hij er nog aan toe. En "het is niet omdat de NAVO niet de leiding had in Afghanistan dat ze die in de toekomst niet voor andere operaties wel zou kunnen opnemen".

"De strijd tegen het terrorisme vraagt een flexibel antwoord, en enkel dankzij de NAVO-structuur kan die flexibiliteit worden gevonden. Mocht de NAVO niet bestaan dan zou 11 september er ons toe dwingen ze uit te vinden."

WAPENINDUSTRIE

Denken dat het militaire karakter van de NAVO door Washington zelf opzij wordt geschoven zou wel erg botsen met de belangen en de reële invloed van de wapenindustrie. Volgens Robertson is een flexibel antwoord tegen terroristen en hun beschermheren maar mogelijk door een slagkrachtige NAVO. "En daar schiet men in Europa tekort. Als Europa mee wil tellen als een bondgenoot – of alleen haar belangen wil verdedigen als de VS niet zou zijn betrokken – dan moet het de modernisering van haar legers doorzetten. En op korte termijn. Dat zal in Praag een belangrijke doelstelling zijn." Robertson vreest ook voor een te grote technologische kloof tussen de V.S. en Europa. "Transatlantische samenwerking van de defensie-industrie moeten we aanmoedigen en uitbreiden, om de samenwerking (interoperabiliteit) op alle niveaus te kunnen garanderen, terwijl we mekaar helpen om technologische lekken te voorkomen. Elke Europese inspanning om de capaciteit te verbeteren – zij het binnen de NAVO of onder EU-auspiciën – moeten we verwelkomen als een materiële bijdrage tot een verbeterde lastendeling."

Maar zelfs mocht het eindresultaat overhellen naar een meer politiek bondgenootschap dan nog blijven we wel echt zeer ver van huis. De groep landen die zich dan politiek achter het V.S.-optreden schaart (zoals dat het geval was i.v.m. Afghanistan) zal door de uitbreiding van de NAVO groter zijn geworden. De V.S. zouden dan pas echt in naam van de rest van de noordelijke en westerse wereld kunnen ageren. Want in naam van de bondgenootschappelijke solidariteit zal

elke dissidentie wel de mond worden gesnoerd, laat staan dat er een politieke tegenactie zou kunnen komen.

BESLUIT

De NAVO-uitbreiding is dus zeker geen stap naar meer vrede. Ze vormt het instrument om de VS-dominantie te realiseren die een wereld wil creëren waarin de 'vrije markt' alle macht aan de multinationale ondernemingen geeft. De uitbreiding van het transatlantisch bondgenootschap is ook bedoeld om de mogelijke zelfstandigheidsdrang van sommige Europese NAVO-lidstaten te counteren. En dat allemaal onder het goedkeurend oog van de bewapeningsindustrie.

Het is niet omdat de NAVO nu niet de leiding had in Afghanistan dat ze die in de toekomst niet zou kunnen opnemen voor andere operaties.

Er is dus maar een weg om onder de Amerikaanse dwang uit te geraken: het afschaffen van de NAVO. ■

¹ In zijn toespraak "Nato on the road to Prague" tot de Raad voor Buitenlandse Zaken in Washington op 10 april 2002

BRANDEN BLUSSEN MET BENZINE

| Jef De Loof |

Niemand zal het ontkennen: de Verenigde Staten zijn op dit ogenblik de enige echte grootmacht ter wereld. Zowel op economisch, militair als diplomatiek terrein. Wereldwijd, met meer mogelijkheden dan wie ook in de geschiedenis, oefenen ze hun heerschappij uit. Dat ondervindt op een of andere manier de rest van de wereld en daar zijn de Amerikaanse leiders zich zeer goed van bewust. Ze laten dan ook niet na er naar te handelen.

PAX AMERICANA

Op zichzelf is er niets tegen deze feitelijke monopoliepositie in te brengen. Voor zover de heersers geen misbruik maken van hun macht, hun verplichtingen tegenover de rest van de wereld nakomen en de vrijheid van de andere landen respecteren. Een vrijheid die ze zo hoog in hun vaandel dragen en als een van hun fundamentele 'waarden' beschouwen. Onder die voorwaarden zouden we een Pax Americana nog als een weldaad voor de mensheid kunnen beschouwen.

Dat ze dit in feite niet doen, kan ook niemand ontkennen. Zoals de vroegere 'verlichte' despoten bepalen zij hoe volgens hen de wereld moet leven en evolueren. Met zachte hand, door middel van politieke of economische druk als het niet vlug genoeg gaat, met geweld als ze vinden dat het nodig is. De wereld moet immers passen in het Amerikaanse systeem en moet de - in de eerste plaats economische - belangen van de Verenigde Staten dienen, zoals Bush al meer dan eens liet horen.

Goed, dat is nu eenmaal de prijs van het verlichte despotisme. Brengt dat op vele plaatsen armoede, vallen er slachtoffers, tot daar. Later, sussen ze, gaat het voor iedereen die het overleeft veel beter worden. Bovendien, zeggen ze in hun zuivere Westertaal, de wereld mag blij zijn dat de macht en de wapens in handen zijn van ons, de 'goeden', zodat wij de 'schurken' die u bedreigen kunnen vernietigen. En sommigen onder ons, blij tot die 'goeden' te behoren, volgen

blindweg hun machtige beschermheer.

Intussen beseffen ze niet dat dit door de Verenigde Staten opgelegde beleid onze wereld naar de afgrond dreigt te leiden. De wereldpolitiek van de Bush-jesmannen brengt ons regelrecht naar wereldwijde rampen op vele terreinen.

KERNWAPENS

Het Amerikaanse beleid op gebied van de kernwapens is een van die nefaste ontwikkelingen. Kernwapens vormen nog altijd een reële dreiging en kunnen in bepaalde omstandigheden ook vandaag nog tot massaal vernietigende rampen leiden. Wereldwijd zijn er nog altijd 30.000 kernkoppen opgeslagen, waarvan elke kernkop gemiddeld tien keer krachtiger is dan de Hiroshimabom. Alles samen dus 300.000 Hiroshimabommen

van 14.000 ton TNT. Een onvoorstelbare vernietigingskracht. Ze liggen op vele plaatsen, te land en te water, permanent

onderhouden, van nieuwe kernladingen voorzien, vervangen en gemoderniseerd waar nodig. Voor dit onderhoud voorzien

de Amerikanen jaarlijks een bedrag van niet minder dan 30 miljard dollar (1350 miljard ex-BEF, 34 miljard euro).

Hoewel het gevaar voor een massale aanval door vijandelijke kernwapens en de nood aan onmiddellijk en even massaal terugslaan niet meer aanwezig is, staan 70 % van de strategische kernwapens permanent klaar voor onmiddellijke inzet (binnen de twee minuten). Een voorstel om de starttijd op 12 uur te brengen om accidenteel vertrek te voorkomen, werd door de republikeinen afgewezen. Alleen voor de kernwapens op bommenwerpers duurt het 12 uur eer ze kunnen vertrekken, in tegenstelling tot enkele jaren terug, toen ze 24 u op 24 met hun lading rondvlogen.

Dat de Westerse kernladingen vandaag niet meer permanent gericht staan op honderden steden in Rusland en Oost-Europa en van Russische zijde op steden van de Verenigde Staten en West-Europa, zoals tijdens de koude oorlog, is een goedkope geruststelling. De doelen zijn computergeprogrammeerd en het volstaat de gepaste CD-Rom terug in de computer te steken, op de startknop te drukken en in een oogwenk zijn de raketten vertrokken. Niet meer tegen te houden.

VERMINDERING?

Een belangrijke vermindering van de kernwapens interesseert de Bush regering niet. Om de Russen er toe te brengen het Amerikaanse ruimteschild te aanvaarden raadden ze hen aan voldoende kernwapens te behouden. Het ruimteschild zou toch maar beschermen tegen een klein aantal afgevuurde raketten.

Gevaarlijkst zijn de duikboten met kernwapens. Ook vandaag nog hebben de Verenigde Staten op elk ogenblik tien van deze duikboten in de vaart. Iedere boot heeft gemiddeld 200 kernkoppen aan boord, elk met een kracht van 30 Hiroshimabommen. Men schat dat één duikboot bij het afschieten van zijn kernwapens, geprogrammeerd op Russische steden, minstens 25 miljoen doden zou veroorzaken. De Russen hebben het geld niet meer om 24 u op 24 u op alle

zeeën aanwezig te zijn, maar dat ze er ook zijn, bewijst de ramp met de Koersk. Meer nog, met hun beperkt defensiebudget van 34 miljard euro (tien maal minder dan de Verenigde Staten), zijn ze er in geslaagd zopas een nieuwe duikboot te water te laten, ultramodern, praktisch geruisloos en moeilijk op te sporen, vol raketten die kernwapens kunnen afvuren.

De belofte het Amerikaanse kernwapenarsenaal uit eigen beweging te verminderen tot 1.700 à 2.200 in 2010 is puur bedrog. Uit de tekst blijkt het dat de kernkoppen niet worden vernietigd, maar gewoon opgeslagen. Het komt er op neer dat voorlopig tot in 2050 niet minder dan 15.000 kernkoppen beschikbaar zullen blijven.

Of er nu 1.700 of 15.000 kernkoppen overblijven, maakt eigenlijk niet zoveel verschil. Het zijn er veel te veel. Waarom men zoiets nodig vindt kun je niet begrijpen, maar vandaag kunnen nog altijd vanaf duikboten en vanop het land meer dan 1.500 kernkoppen, twee per doelwit, 750 steden met de grond gelijkmaken.

Zolang het kernwapenarsenaal niet drastisch en onder controle ontmanteld wordt en een plan met uitzicht op hun totale uitschakeling goedgekeurd is; zolang het ontstekingsmechanisme van de raketten niet verwijderd wordt, zodat het wat langer duurt vooraleer ze kunnen vertrekken en accidentele kernaanvallen kunnen vermeden worden; zolang men niet stopt met geheim onderzoek naar meer bruikbare kernwapens en raketten; zolang men de maximale afschrikking als maatstaf blijft gebruiken, zolang blijft de wereld bedreigd door wat ooit de meest vernietigende terroristische aanslag zou kunnen worden.

VERDRAGEN

Aan deze maatregelen zijn we echter zeker nog niet toe. Integendeel, alles wijst er op dat de Verenigde Staten hun kernwapenarsenaal verder willen uitbouwen, actualiseren en bruikbaar maken. Een aantal internationale akkoorden worden hiertoe opgezegd, tegengewerkt of niet geratificeerd.

Vele jaren is er gewerkt aan het tot

stand komen van deze akkoorden. Door het opzeggen ervan zullen nieuwe kernproeven mogelijk worden, zal de proliferatie weer kans krijgen en, ergst van al, zal men kernwapens in de ruimte mogen plaatsen. Met de arrogantie eigen aan een vertegenwoordiger van de absolute supermogendheid schreef E. Krauthammer: "Internationale verdragen zijn prima voor zwakke landen. Maar toch niet voor de sterkste wereldmacht sinds het Romeinse Rijk". In de praktijk betekent dit afwijzen van internationale verdragen en regels dat de Amerikanen vrij willen zijn op elk moment te doen wat ze wensen. Dat ze een ruimteschild willen op punt stellen, kernwapens in de ruimte brengen, een nucleaire krijgsmacht uitbouwen met nieuwe aan verschillende omstandigheden aangepaste kerngranaten, het Kyoto-milieuverdrag nooit zullen goedkeuren, persoonsmijnen zullen blijven produceren en verkopen, vrij willen zijn te doen wat ze wensen op het gebied van chemische en biologische oorlogsvoering. Dit laatste zou hen echter wel eens parten kunnen spelen. Chemische en biologische wapens worden niet voor niets het kernwapen van de arme landen genoemd. Maar dat hebben ze er voor over om inspectie in al hun bedrijven te voorkomen. Het opzeggen van de verdragen betekent immers dat alle controlemaatregelen die er deel van uitmaakten opgeheven worden. Dat ook Rusland en andere landen die er eventueel bij betrokken waren, niet meer gecontroleerd worden. Alle wapenreductie of regeling zal dus steunen op loze beloften. Zoals de belofte het Amerikaanse kernwapenarsenaal uit eigen beweging te verminderen tot 1.700 à 2.200 in 2010. Puur bedrog. Uit de tekst blijkt immers dat de kernkoppen niet worden vernietigd, maar gewoon opgeslagen. Het komt er op neer dat de Verenigde Staten voorlopig tot in 2050 over niet minder dan 15.000 kernkoppen zullen blijven beschikken.

BRUIKBAAR

De regering Bush gaat nu al verder. Men heeft ons altijd gepaaid met te zeggen dat

kernwapens alleen dienden om af te schrikken, niet om zomaar te gebruiken. Omdat er echter geen andere belangrijke vijandelijke kernmacht meer is, heeft het hele arsenaal strategische nucleaire wapens geen zin meer als afschrikingswapen. Daarom wil men zich nu toeleggen op de productie van bruikbare kernwapens van 1 kiloton of minder. Het zouden diep in de grond doordringende wapens zijn, in staat om bunkers en ondergrondse installaties te vernietigen. Zo zou het nucleaire wapen geïntegreerd worden in de gewone oorlogsvoering. Een stap die de oorlog nog vreselijker zou maken dan hij vandaag al

is. Een stap die verboden is door het Haagse Internationaal Gerechtshof, dat de dader tot oorlogsmisdadiger zou moeten veroordelen.

Geen wonder dat de Verenigde Staten zich ook verzetten tegen een Internationaal Gerechtshof dat Amerikaanse burgers zou kunnen veroordelen.

BESLUIT

De huidige opstelling van de Verenigde Staten verhoogt niet alleen het oorlogsgevaar door het dreigen met geweld en het opdrijven van de haat tussen volkeren en culturen. Het voegt aan

het gewone gevechtsarsenaal een nieuw, uiterst gevaarlijk wapen, het kernwapen, toe. Nooit werd de wereldvrede zo bedreigd als nu. Het Amerikaans tijdschrift, 'Bulletin of the Atomic Scientist' geeft op de omslag van het tijdschrift sinds 1947 maandelijks een klok weer, die aangeeft hoe dicht we bij een kernoorlog staan. Tijdens de koude oorlog stond de klok ooit op twee voor twaalf (in 1953). Na de koude oorlog was het gevaar verminderd tot zeventien voor twaalf. Vandaag (nummer van mei/juni 2002) is het weer zeven voor twaalf geworden. ■

VERKIEZINGEN

DE KRUIK GAAT TE WATER TOT ZE BREEKT

| André De Smet |

Iedereen is her erover eens dat, ondanks de vele zegebuletins van de regeringen, de kloof tussen de burger en de overheid steeds breder wordt. Bijzonder de meest zwakken in de samenleving worden opgeofferd. In alle kringen erkent men dit verschijnsel maar wanneer het er op aankomt worden er geen concrete conclusies getrokken.

Alle partijen, ook de socialistische, schuiven naar het centrum. Uiteindelijk zoekt de burger, de werkende mens of diegene die van sociale uitkeringen moet leven, vruchteloos naar verschillen of tegenstellingen in de partijprogramma's. Het kan ook moeilijk anders, want de politiek wordt vandaag gevoerd in functie van de globalisering en de directieven van de Europese Unie. En aangezien er wordt vanuit gegaan dat de stem van de kiezer boven alles gaat, maken ze zich minder zorgen over de werkelijke noden van een belangrijke deel van de bevolking dat dan gewoon afgeschreven wordt.

Klare en duidelijk programmapunten en eisen worden niet meer naar voor geschoven, zodat men niemand voor het hoofd moet stoten.

Maar de ontevredenheid groeit. Dag na dag. En rechts en uiterst-rechts maken hier handig gebruik van om deze mensen te lokken.

De recente verkiezingsuitslagen mogen dan ook onrustwekkend genoemd worden. Voor een paar jaar was het Spanje dat naar rechts overhelde. Stapsgewijs volgden

Oostenrijk, Bulgarije, Italië, Denemarken, Portugal en nu ook Frankrijk. En bovenop komt daar de vooruitgang van extreem rechts bij in België, Noorwegen, Italië, Denemarken, Nederland, enz..

De socialisten die voor een paar jaar nog in 11 van de 15 lidstaten van de Europese Unie deel uitmaakten van de regering, en de sterkste partij waren in het Europees Parlement, zien hun posities verzwakken en blijken zich hierover geen grote zorgen te maken. Nederland, meer bijzonder het Rotterdams experiment met de winst van Pim Fortuyn, en de uitschakeling van Jospin voor de tweede ronde in de Franse presidentsverkiezingen, zijn hier wellicht de meest sprekende.

Ondanks alle bluf en zelfgenoegzaamheid met hun "Poldermodel" - dat aan ieder land als voorbeeld werd gesteld - was de ontevredenheid onder de bevolking groot. Een slechte gezondheidszorg met eindeloze wachtlijsten in ziekenhuizen, in bejaardentehuizen, een ondermaats onderwijs, een erbarmelijk treinvervoer o.m. door de privatiseringen, etc. zijn de mensen kennelijk kotsbeu. Het is dus uiteindelijk niet voor een populist als Fortuyn dat de mensen gekozen hebben, maar tegen alles wat mank loopt, en waarvan zij, als gewone mensen het eerste slachtoffer zijn. Het is dus tijd, hoog tijd, dat een ernstig gewetensonderzoek op de dagorde komt om er de gepaste en onontbeerlijke conclusies uit te trekken.

PORTUGAL - PARLEMENT - 17/03/02

Na de nederlaag in de gemeenteraadsverkiezingen in 2001 gaf de socialistische premier Antonio Guterres, tevens voorzitter van de partij en van de Socialistische Internationale, zijn ontslag en schreef vervroegde verkiezingen uit. Het was nochtans bekend dat het een moeilijke opgave zou worden met de economische toestand die sedert enige tijd aan het verslechteren is, en de negatieve sociale problemen. De socialistische meerderheid die reeds zeven jaar duurde, stond op het spel.

Het was dan ook de Sociaal Democratische Partij (PDS - centrum rechts) van José Manuel Durão Barroso die met 40,12 % van de stemmen en 102 zetels als overwinnaar uit de bus kwam. In 1999 boekten ze 32,3%.

De Socialistische Partij en haar nieuwe voorzitter, Eduardo Ferro Rodrigues, gewezen minister van sociale solidariteit, moest zich tevreden stellen met 37,85% en 95 zetels. In 1999 behaalde ze nog 44% en 115 zetels, of de helft van de 230 beschikbare zetels. Gezien de PDS over geen meerderheid beschikt zal ze een regering vormen met de Nationale Volkspartij (PP, rechts nationalist) die 8,75% behaalde (14 zetels).

De Communistische Partij die samen met de Groenen een lijst indiende noteerde het slechtste resultaat sinds de Anjerrevolutie van 1974 terug van 9,2% naar 6,72% en van 15 naar 12 zetels. Deze uitslag betekent na Italië en Denemarken de derde rechtse overwinning tijdens de laatste maanden in een lidstaat van de Europese Unie.

Het is nu afwachten hoe de parlementsverkiezingen in Nederland (mei), Frankrijk (juni), en later nog Duitsland, gaan aflopen.

OOST-TIMOR - PRESIDENT 14/4/02

De voormalige leiders van de bevrijdingsbeweging van Oost-Timor, Xanana Gusmão, won de verkiezingen voor het presidentschap overtuigend met 87% van de uitgebrachte stemmen. Zijn tegenkandidaat Xavier do Amaral moest het onderspit delven. Volgens de nieuwe grondwet, die volgende maand van toepassing wordt, heeft de president in hoofdzaak een symbolische rol te vervullen. De inzet van de huidige president tegen de Portugese kolonisator en later tegen de Indonesiërs die Oost Timor hadden bezet, geeft hem grote invloed bij de bevolking. De werkelijke macht blijft volgens de grondwet in handen van eerste minister Mau Almatite.

FRANKRIJK - PRESIDENT 21/4/02

Voor een groot deel van de Franse bevolking mag - niet zonder reden - de uitslag van de eerste ronde als een nationale ramp beschouwd worden. Stel u voor! De man, Jean Marie Le Pen, die ooit verklaarde dat "de holocaust slechts een detail in geschiedenis is" en die zich liet opmerken door zijn blinde haat

jegens alle vreemdelingen, is met het tweede grootste aantal stemmen uit de bus gekomen. Hij kan dus op 7 mei deelnemen aan de beslissende eindronde. Premier Lionel Jospin, die onder meer door het invoeren van de 35-uren week de werkloosheid aanzienlijk deed afnemen, eindigde op een teleurstellende derde plaats. De conservatieve president Jacques Chirac scoorde, ondanks de vele klachten over corruptie (uit de periode dat hij burgemeester van Parijs was), het hoogste aantal stemmen en is dus kandidaat voor de tweede ronde. Over de corruptie-zaken heeft hij tot nu toe geen verantwoording moeten afleggen. Er waren niet minder dan 16 kandidaten voor deze eerste ronde van de presidentsverkiezingen, maar de opkomst was met minder dan 70% de laagste sinds jaren.

Opvallend is wel dat Le Pen in de meeste kiesdistricten - ook in deze waar er overwegend arbeiders wonen - met de meeste stemmen ging lopen. Dit is een gevolg van de groeiende kloof met de burger en van de centrumpolitiek die onder invloed van de sociaal democraten door de regering werd gevoerd. Dit beleid heeft onvoldoende rekening gehouden met de verwachtingen van het publiek. De Groenen en in het bijzonder de communisten die door hun zwakke vertegenwoordiging in de regering hun eisen onvoldoende konden doordrukken, betaalden hiervoor de prijs.

Anderzijds speelde ook het feit dat Chirac en zijn partij, de R.P.R. het probleem van de onveiligheid als thema voor de verkiezingen konden doordrukken, in de kaarten van Chirac, maar meer nog in die van Le Pen. Het moet gezegd worden dat de extreem-linkse partijen hun pijlen meer gericht hebben op de gewezen linkse regering dan op Chirac of Le Pen. Chevenant, een vroegere minister van deze regering, presenteerde zichzelf als de republikein, de man die boven de partijen stond, maar aarzelde niettemin geen ogenblik om de steun van een aantal rechtsen te aanvaarden.

Opvallend is de rol die de instituten voor opiniepeilingen hebben gespeeld. De steun voor Le Pen werd volgens deze peilingen geschat op 18%, maar hij haalde 17,2%. Chevenement werd aangekondigd met resultaten tussen 13 en 14%, maar hij kwam uiteindelijk met 5,3% uit de bus. Laquiller kreeg met haar sloganische uitspraken 10 tot 11% in de peilingen, en werd plots de lieveling van de .... (?), maar zij behaalde met haar anti-regeringsstandpunten uiteindelijk slechts 6,1%.

Hoogstwaarschijnlijk zal Chirac in de tweede ronde de overwinning behalen, aangezien een groot deel van de Fransen wil beletten dat de extreem-rechtse Le Pen het zou halen. Het ziet er niet naar uit dat Le Pen de houding van de kiezers met zijn verklaringen in de stijl van: "Sociaal ben ik links, economisch ben ik rechts..." zal beïnvloeden. De politieke implicaties van dergelijke uitspraken zullen de ogen van de Franse kiezer weldra openen. Maar hier moet ook aan gewerkt worden en de zaken moeten anders aangepakt worden. Ondertussen trekken de Fransen in juni nog naar de stembus voor de parlementsverkiezingen. Het valt af te wachten of we ook daar een verschuiving naar rechts zullen te zien krijgen.

Globaal zag de uitslag er als volgt uit:

Kandidaat
 Jacques Chirac
 Jean Marie Le Pen
 Lionel Jospin
 François Bayrou
 Ariette Lagullier
 Jean Pierre Chevènement
 Noël Mamère
 Olivier Besancenot
 Jean Saint Josse
 Alain Madelin
 Robert Hue
 Bruno Megret
 Christiane Taubira
 Corinne Lepage
 Christine Boutin
 Daniel Gluckstein

Partij
 RPR
 Front National
 PS
 UDF (Centrum)
 Lutte Ouvrière (trotskistisch)
 Pôle Républicain (links)
 Groenen
 LCR (trotskistisch)
 CPNF (rechts)
 Démocratie Libérale
 Communistische Partij
 MNR (extreem-rechts)
 MRG (links)
 Cap 21 (rechts)
 Forum van Sociale Republikenen
 PT (trotskistisch)

Behaalde resultaten in 1ste ronde

19,83%
 16,91%
 16,14%
 6,84%
 4,26%
 5,33%
 5,24%
 4,26%
 4,25%
 3,89%
 3,38%
 2,35%
 2,32%
 1,88%
 1,19%
 0,47%

DUITSLAND - LÄNDER 21/4/02

De verkiezingen in de deelstaat Saksen-Anhalt in Oost-Duitsland waren zowat de laatste aanloop naar de nationale verkiezingen die in herfst plaats hebben. In deze länder was de S.P.D. de sterkste partij. Ze had de leiding in de regering waar de P.D.S. (Partij van een Democratisch Socialisme, de vroegere K.P.) ook deel van uitmaakte. De sociaal-democratische S.P.D. werd op 21/4 de grote verliezer. Van 35,9% viel ze namelijk terug op 20%. De S.P.D. werd zelfs voorbijgestoken door de P.D.S., die 20% behaalde en als tweede grootste partij uit de stembuslag kwam.

Grote winnaar was de Christen Democratie (= Democratische?) Unie (C.D.U.), die maar liefst opklom van 22 procent (resultaten in 1998) naar 37,6%. De liberale F.D.P (=?), die vorige keer de kiesdrempel van ... % niet bereikte, behaalde deze keer 13,1% en

zal met de C.D.U. de regering vormen. De rechtse Chill partij en de Groenen haalden de kiesdrempel niet.

De verkiezingsuitslagen in de länder zijn een zware klap voor de regering Schröder, aangezien die nu de meerderheid verliest in de Bundesrat, waar de zestien deelstaten in vertegenwoordigd worden.

HONGARIJE - PARLEMENT 21/4/02

De Hongaarse Socialistische Partij (H.S.P.) behaalde met haar bondgenoot, de Alliantie van Vrije Democraten ook de overwinning in de tweede ronde van de parlementsverkiezingen. De twee oppositiepartijen behaalden samen 198 van de 386 parlementszetels. De premier, Viktor Orban en zijn regerende Fidesz-M.P.P partij bekam 188 zetels. De opkomst bedroeg 71% van de ingeschreven kiezers.

Op 20 april kende Washington grote betogingen: de vredesbeweging mobiliseerde 75.000 mensen tegen de buitenlandse en militaire politiek van Bush en ter ondersteuning van Palestina. Daags voordien hield de Belgische vredesbeweging een solidariteitsactie met haar Amerikaanse collega's voor de VS-Ambassade in Brussel. (zie foto kapt)

MONTERREY, EEN MAAT VOOR NIETS

| André De Smet |

De internationale conferentie "Financiering voor Ontwikkeling" die in het Mexicaanse Monterrey doorging, heeft weinig of geen zoden aan de dijk gebracht. Ze moest een verlengstuk worden van de millennium-verklaring van september 2000, waarin destijds werd aangekondigd dat tegen 2015 het aantal mensen dat met minder dan 1 dollar per dag moet leven zou gehalveerd worden. Het aantal mensen dat geen toegang heeft tot veilig drinkbaar water moest ook op de helft teruggebracht worden en alle kinderen zouden basisonderwijs krijgen. Het waren goede intenties, maar van echte maatregelen niets van terecht gekomen.

Het was dus te begrijpen dat experts en niet-gouvernementele organisaties (NGO's) sceptisch stonden, en geen hoge verwachtingen koesterden. De inhoud van de slotverklaring, onder de titel "wij staatshoofden...", maakt duidelijk dat dit scepticisme gewettigd was. Van de vroegere plechtige verbintenissen wordt niet meer gesproken. Vergeten?

LOF AAN DE MONDIALISERING

De 'plechtige' verklaring die ter plaatse nog enkel kon goedgekeurd worden, werd vooraf door de grote partners in New York opgesteld. Nogmaals is de grote lijn die er inzit de lof aan de mondialisering, die perspectieven zou openen en de voorwaarden zou scheppen voor de ontwikkeling van de derdewerldlanden. Hierbij wordt de ontwikkelingslanden opnieuw de les gespeld over wat ze kunnen, mogen en moeten doen. Over de tekortkomingen van de rijke landen wordt niet gerept. Geen woord over de afschaffing van de schulden van de armste landen of over de invoering van een 'Tobintaks'. Geen kritiek op de globalisering of het openen van de grenzen voor de invoer van producten uit het zuiden.

Een groot deel van de vertegenwoordigers van de ontwikkelingslanden, dikwijls afhankelijk van de aalmoezen die ze uit de rijke landen ontvangen, hebben gelaten de goede raad van hun 'weldoeners' aanhoort. Enkel onder hen hebben echter niet nagelaten de puntjes op de 'i' te zetten. De president van Venezuela,

voorzitter van de niet-gebonden landen, die het woord voerde namens die groep van honderd dertig ontwikkelingslanden, veroordeelde de zwakte van de consensus die als basis had gediend voor de slotverklaring. Hij klaagde hierbij het

De V.N.-conferentie voor de financiering van de ontwikkeling die in en door Mexico georganiseerd werd, ging door in de meest Amerikaanse stad van dat land, met name Monterrey. Naar verluidt was daar een specifieke reden voor. De Mexicaanse president, Vicente Fox, is een goede vriend van de Amerikaanse president, G.W. Bush, en is ook de gewezen vertegenwoordiger van Coca Cola in Mexico; Fox wilde een bijzonder gebaar stellen. Monterrey ligt namelijk dicht bij de Amerikaanse grens, slechts op 150 km van Texas, de thuisbasis van Bush. Fox wilde inderdaad ook 'zijn' top de nodige glamour geven door een verzekerde aanwezigheid van zijn Amerikaanse ambtsgehoort.

gebrek aan initiatief aan voor de hoogdringende aanpak van de sociale noden in de wereld. Hierbij wees hij op de geest die de verklaring doorkruist: "Men zegt ons dat ieder land in eerste instantie zijn nationale bronnen moet mobiliseren, maar er bestaan in de wereld honderden miljoenen mensen die zelfs die mogelijkheid niet hebben en zelfs over geen dollar beschikken". Chavez wees hierbij ook naar het brutaal optreden van het IMF. Maar toen de voorzitter hem er op

wees dat hij zijn 10 minuten spreektijd had overschreden antwoordde Chavez: "De presidenten van de grote financiële instellingen mochten hun spreektijd overschrijden, maar ook wij, vertegenwoordigers van de derdewereld, hebben veel te zeggen".

NOG GEEN CENT KWIJTGESCHOLDEN

Kort na hem kwam Olassansanjo, de president van Nigeria aan het woord. "Tien jaar", besloot hij, "na de goedgekeurde resolutie van de V.N. over de objectieven van het millennium over de halvering van het aantal armen, hongerigen en zieken moeten we vaststellen dat hiervan weinig

Met de gesofistikeerde en dure wapens van de machtigen worden mensen gedood maar niet hun onwetendheid.

of niets verwezenlijkt werd. Tot op heden werd ons geen cent kwijtgescholden van de schulden die ons opgedrongen werden."

De Cubaanse president, Fidel Castro, van zijn kant hield een striemende aanval op het neoliberalisme dat een ware genocide betekent voor de grote meerderheid van de wereldbevolking. De nieuwe wereldorde is volgens hem een systeem van plundering en uitbuiting, dat in de geschiedenis geen voorgaande kent. "Monterrey", zegde hij, "is een conferentie waarvan men denkt de derdewereldlanden tevreden te kunnen stellen met vernederende aalmoezen, meestal dan nog verbonden met speciale voorwaarden. Ondertussen worden er steeds meer gesofistikeerde en duurdere wapens gemaakt die de machtigen van de wereld zich toe-eigenen. Met deze wapens worden analfabeten, armen, zieken en uitgehongerden vermoord maar niet hun onwetendheid."

Agbeyome Kodjo van Togo voegde eraan toe dat een eenvoudige opheffing van de schulden – die al lang terugbetaald zijn – en een taks op de financiële transacties (Tobintaks) de eenvoudigste oplossingen zouden zijn. Om zeker te zijn dat met zijn tussenkomst rekening zou gehouden worden, deelde hij de tekst van

zijn toespraak uit aan de journalisten en de persagentschappen.

Het moet gezegd worden dat premier Verhofstadt een van de weinigen was die niet klakkeloos de Westerse standpunten herhaalde en de vinger echt op de wonde legde. "De conferentie van Monterrey", zo verklaarde hij, "mag niet uitmonden op een banale verklaring die iedere betekenis aan deze vergadering zou ontnemen. Wij moeten ons werkelijk los maken van de rituelen. De overeengekomen teksten moeten uitgevoerd worden.

Bush heeft nogmaals zijn arrogantie en pretentie aan de wereld getoond. Gezien de Cubaanse leider Fidel Castro aanwezig was en het woord voerde in het Congrespaleis, weigerde Bush er heen te gaan. In een persconferentie verklaarde Castro dat hij onmiddellijk terugkeerde naar Cuba gezien de Mexicaanse president door de aanwezigheid van Bush onder druk was gezet. De vertegenwoordiging van de Cubaanse delegatie bleef waargenomen in de persoon van de voorzitter van het Cubaanse parlement.

Zoetgevooidse verklaringen volstaan niet meer." Het is nu wachten naar de tijd dat de woorden in daden worden omgezet.

VEEL WERK AAN DE WINKEL

De 0,7 % van het Bruto Nationaal Product (BNP), die door de rijke landen meer dan dertig jaar geleden voor ontwikkelingssamenwerking werd beloofd, is voor het geheel van de lidstaten van de Organisaties voor Economische Ontwikkeling en Samenwerking (OESO) nog niet voor de helft bereikt. De lidstaten van de Europese Unie (EU) hebben nu een plan opgesteld om 0,39 % te behalen. De Verenigde Staten die de laatste staan op de wereldlijst, hebben aan de vooravond van de conferentie beloofd om 5 miljard dollar extra (in een later stadium 10 miljard dollar) in de loop van de komende 10 jaar te besteden aan samenwerking.

Er is dus nog veel werk aan de winkel, en veel inzet van de NGO's, om de rijke landen te dwingen met de verwachtingen van de wereldbevolking rekening te houden. ■

RAP IS DE BUSINESS AND HIPHOP IS THE CULTURE

| Sophia Bourkia |

Hip hop is in. Daar bestaat geen twijfel over. Eender waar je gaat of staat huppelen hippe meiden in het rond en hoppen coole jongens rond hun kont. Natuurlijk spelen de 'commerce' en sociale sector daar op in. Zenders als MTV en TMF bieden je een dagelijkse portie rap and bullshit en er gaat geen weekend voorbij of er is wel ergens een graffitiworkshop of jam te beleven. Help, België een getto of een hype? Welke boodschap hebben deze jongeren en welke rol gaat de maatschappij daarin spelen? Vragen, vragen, duizend vragen...

OLDSCHOOL OF NEWSCHOOL?

Hiphop werd geboren in Amerika rond de jaren '70, ergens in de achterbuurten van NY-city. Het vormde een maatschappelijke reactie van jongeren op het leven in de getto's. Hiphop wou vooral een alternatief vormen voor het straatgeweld en druggebruik door jongeren een positiever

manier van 'energie uiten' te bieden. Inderdaad hiphop is meer dan een muziekstijl, het is een 'way of life' die leidde tot vier pijlers:

Het DJ-ing ontstond door enkele 'gettokids' die hun muzikaal ei niet kwijt konden omdat instrumenten te duur waren. Ze gaven de moed niet op en

gingen experimenteren met de platendraaiers van moeder en vader. Ze ontdekten dat je meer kon doen dan gewoon platen na elkaar mixen. Van zuivere breakbeats (korte muzikale stukjes na elkaar) evolueerde deze techniek naar scratchen en mixen van LP's.

Het rappen was vroeger een MC

(Master of Ceremony) die de DJ ondersteunde door het publiek warm te maken met slagzinnen zoals: "Who's in the house, trough your hands in the sky, and wave him from side to side..." Later werd dit vervangen door verhalen in rijmvorm over het leven en over de visie van achtergestelde jongeren.

Breakdance is de lichaamstaal van hiphop. Ook ontstaan uit reactie tegen de bendeoorlogen. In plaats van klappen uitdelen daagden ze hun vijand uit door hen te proberen overtreffen met dansen. Het leek op een soort schijngevecht met de gekste bewegingen. Momenteel is B-dance een erkende dansstijl geworden waar het lichaam allerlei spectaculaire posities bij aanneemt op breakbeats.

Tenslotte heb je nog graffiti, die toch wel een belangrijke plaats inneemt in de hiphop- en Graffiti Jeugd dienstdienstcultuur. In de jaren '50 schreven jongerenbendes hun kenteken in de straten als soort van territoriumafbakening. Deze evolueerde tot enerzijds een vorm van alternatieve communicatie en anderzijds een erkende vorm van kunst.

Tegen de jaren '80 had dit fenomeen zijn intrede gemaakt vanuit de USA naar Europa, maar met enige wijzigingen. Want zoals jullie alvast ondervonden, druppelt het in Europa wanneer het regent in Amerika. De Europese jongeren konden zich vooral vinden in het expressieve luik van hiphop. Zij namen vooral de manier van denken en leven over. Maar de echte roots van hiphop, zoals deze in de USA is ontstaan, vindt men in Europa (gelukkig) niet terug. En laat dit zo blijven. Het zou betekenen dat we in de ban raken van Amerika, dat de 'anti-globalistenmarsen' grote grappen zijn en dat mensen op straat komen, maar helaas, steeds te laat!

HIPHOP, EEN MAATSCHAPPELIJKE REACTIE OP...

Verder ging ik op zoek naar de meerwaarde van deze (sub)cultuur voor onze hippe hoppers. Subculturen spelen een grote rol in de weg van iedere jongere naar het 'volwassen' worden. Deze gekke trip gaat meestal gepaard met gevoelens van desoriëntatie en onzekerheid. En wat doen wij, de kuddedieren, in tijden van

nood: verenigen. Jongeren gaan subculturen vormen om zo deze complexe maatschappij naar hun hand te zetten en te doorspekken met eigen zingeving. De meeste conform met deze samenleving en een kleinere groep dan weer haaks erop. Ik heb steeds oog gehad voor de zwakkeren. Dus richt ik me hier tot de harde kern, de rebellen. Want het zijn tenslotte diegenen die door de media in een fout daglicht worden gesteld. Deze kern voelt zich op een of andere manier niet gelukkig in deze samenleving en gaat zich verenigen in een microsamenleving met eigen waarden en normen, gekoppeld aan een specifieke 'lifestyle'.

En zo komen we terug bij de 'roots' van hiphop. Hiphop was ooit een symbolisch verzet tegen het leven in het getto, maar de belangstelling van de massamedia was tevens zijn ondergang. 'De commerce' speelde in op deze specifieke 'lifestyle' en leidde tot de hiphop van vandaag. Hiphop,

vandaag is meer dan een maatschappelijke reactie tegen het leven in de achterbuurten van BXL en A'pen. Voor het overgrote deel is het een vrijetijdsbesteding, een vorm van cultuur waar jongeren zich mee profileren in deze anonieme samenleving. Toch is de institutionalisering en de daarbij horende commercialisering slechts een deelantwoord op dit complexe fenomeen.

Voor de echte hiphoppers bestaan er naast de 'fun' en de 'kick' nog andere belangrijke waarden die de hiphopcultuur van vandaag kleuren. In deze stoere cultuur draait het allemaal rond faam, naambekendheid en respect door de andere hiphopcrews en de buitenwereld.

Misschien begrijpen jullie nu waarom deze attitude en stoere stijl deze cultuur kenmerkt. Men gaat niet zomaar muren bespuiten of breakdancen. Het is een middel geworden om respect af te dwingen. Zo stijgt men op de sociale

Hiphop was ooit een symbolisch verzet tegen het leven in het getto

aan het balanceren tussen jeugdcultuur en subcultuur. Maar 'commerce' of niet, deze jongeren hebben nog steeds een duidelijke boodschap volgens mij.

BELGISCHE GETTO'S

Hiphop is en blijft een straatcultuur die je nog in minieme vorm terugvindt in buurten zoals bijvoorbeeld Molenbeek en Borgerhout. Jawel, geloof me of niet, maar België heeft ook zijn getto's. Autochtonen en allochtonen hokken er samen op straat en zingen hun klaagliederen onder de vorm van 'rhymes', 'breakmoves' etc. Deze jongeren hebben nog steeds de middelen niet om zich te ontplooiën tot volwaardige hiphopburgers.

Hier en daar vindt je toch enkele gelukkigen, zoals RAB en ROC uit Schaarbeek, die enige status verworven hebben in onze Belgische hiphopcultuur. Word up, aan hen. Maar de hiphop van

ladder in het microwereldje. En of je nu rondloopt in een driedelig pak of met je 'baggy' aan, een van de vier elementen moet je beheersen. "And there's hiphop all about", denk ik.

Wie weet biedt het misschien een verhaal achter het uiterlijke en expressieve. Een boodschap die inhoudt dat de maatschappij van vandaag zo vervelend en saai is, dat jongeren gewoon de behoefte hebben om er zich van af te sluiten en zich terug te trekken in een eigen wereldje van 'beats en rhymes'. Kortom, een wereldje van 'love, peace and happiness'. En dan is het aan ons om zich af te vragen wat er fundamenteel zo verkeerd loopt en deze jongeren aanleiding geeft om zich op deze manier te profileren in de samenleving. Peace, love and unity.

ZIN EN ONZIN VAN DE VERENIGDE NATIES

Interview met professor internationaal recht Marc Cogen

| Tineke Van Buynder en Pieter Teirlinck |

Is er nood aan een wereldbestuur dat zou kunnen zorgen voor een eerlijk en rechtvaardig evenwichtsstreven tussen de verschillende ordescheppende entiteiten: staten, bedrijven, mensen, om de totale teloorgang van de wereldmaatschappij te voorkomen?

Professor Marc Cogen is voorzitter van de Vereniging voor de Verenigde Naties in Vlaanderen en doceert Internationaal Recht aan de RUG. Jongeren van Vrede interviewden hem.

Waarom een internationale organisatie als de VN?

Marc Cogen: De VN is een plaats waar de landen bespreken hoe ze bepaalde problemen gaan aanpakken, waaronder vrede en veiligheid. Hierbij is het eerste dat voor ogen komt toch oorlog, wapengeweld als de meest duidelijke vorm van destructie, doch ook culturele destructie is belangrijk. De VN is net als de Volkenbond opgericht om de regels te stellen in verband met vrede en veiligheid en indien deze bedreigd worden om daar een crisismanagement te handhaven.

Een van de andere doelstellingen van de VN was toch ook om de handel te reguleren: sociale rechtvaardigheid en ontwikkeling voor iedereen. Vormt de WTO (Wereldhandelsorganisatie) geen uitholling voor deze VN-taak door de diepe verwikkeling met allerhande lobby's en de dominantie van vooral westerse regeringen? Moet er geen economische wereldraad opgericht worden?

Marc Cogen: Eigenlijk moeten we de VN nog altijd beschouwen als een experiment van wereldbestuur. In een wereld van 200 landen met grote economische, culturele en sociale verschillen is dat een zeer moeilijk en traag proces. De geschiedenis van de VN en de Volkenbond doen bij mij toch het inzicht groeien dat bepaalde internationale codes moeten bestaan. Regels die eventueel moeten gesanctioneerd worden. De VN speelt hier een zeer

Professor Marc Cogen

belangrijke rol, maar het is een zeer traag proces. Een vergelijking met de EU-integratie is zeer boeiend, want deze heeft hetzelfde als de VN voor ogen, maar dan voor Europa. Maar sommigen denken dat de unie de uitbreiding naar 27 niet gaat overleven. Transponeer deze bezorgdheid naar wereldniveau met 200 landen en je komt direct bij de besluiteloosheid en de zwakte van de VN: deze is slechts zo sterk als de samenstellende landen haar willen maken.

Misschien moeten we dit verbinden met de samenstelling en werking van de Veiligheidsraad (V-raad). Kan deze niet democratischer? Misschien moeten er nieuwe grootmachten in opgenomen worden of meer verschillende cultuureconomische regio's?

Marc Cogen: We hebben reeds de algemene vergadering waar iedereen inzit, maar men heeft uitdrukkelijk de vrede en veiligheid ondergebracht in een beperkt orgaan, de Veiligheidsraad, om toch te kunnen optreden. Maar dan heb je het vetorecht dat de Veiligheidsraad kan verlammen.

Financieel loopt het voor de VN niet van een leien dakje om de nodige middelen binnen te halen, vb. de achterstallige schuld van de VS (voor 2/3 aangezuiverd net voor de oorlog in Afghanistan, PT).

Marc Cogen: Het is inderdaad zo dat de VN kan gechanteerd worden door haar eigen leden. Vandaar dat ik pleit voor eigen middelen voor de VN, vb. 0,5 % op een vliegtuigticket dat automatisch het recht is van de VN om in haar begroting te ontvangen. Dat zou haar autonomie vergroten en haar minder afhankelijk maken van de onwil van haar lidstaten.

En de schenkingen van de nieuw rijke filantropen zoals B. Gates en T. Turner?

Marc Cogen: Dat is geen duurzame oplossing.

Betekent het Global Compact-programma geen gevaar voor de integriteit en de geloofwaardigheid van de VN?

Marc Cogen: Als we kijken naar de EU dan is het bedrijfsleven betrokken bij de wetgeving via allerlei adviserende organen die dan ook wel de plaats zijn van

de lobbyisten. Wanneer zij betrokken zijn bij de economische materies die hen aangaan, dan is ook hun medewerking en loyaliteit verzekerd bij de uitvoering van de wetgeving. Dat was de bedoeling binnen de EU, geen beslissingsrecht maar wel hun inspraak en opinies bij de totstandkoming van de nieuwe regels. In die zin ben ik ook voor een GC, dat het bedrijfsleven de waarde herkent van de regelingen van de VN plus haar gespecialiseerde organen zoals het IMF en de WTO. Ze kunnen daar hun opinies uiten maar nooit de beslissingen nemen.

Maar we zien toch dat Nike en Shell – toch wel notoire schenders van het sociaal recht – er ook bij zijn om druk uit te oefenen op die regelgeving?

Marc Cogen: Ja, maar vergeet niet dat die bedrijven die het niet nauw zouden nemen met het sociaal recht, bijvoorbeeld het verbod op kinderarbeid en dergelijke drama's, dat eigenlijk het liefst doen in de obscuriteit. Wanneer zij nu plaatsnemen in de adviesorganen dan worden zij moreel ook meer gedwongen zich openlijk te uiten. Zij kunnen zich dus niet permitteren om dergelijke praktijken goed te praten en zo worden ze toch onder druk gezet zich hiervan te onthouden. De obscuriteit is voor mij een groter probleem dan een zekere inbreng binnen het discours van de VN.

De integriteit van de VN wordt dus niet aangetast?

Marc Cogen: Ik geloof dat de VN dat aankan, wat ik vrees is obscuriteit in plaats van betrokkenheid.

Vindt u de kritiek terecht dat de VN selectief optreden met wie voor een tribunaal gebracht wordt: vb Milosevic wel en Sharon niet?

Marc Cogen: De twee kunnen niet met elkaar vergeleken worden omdat Milosevic voor een tribunaal kan gebracht worden en Sharon niet. Want er bestaat er een bevoegd voor de Balkan maar niet voor het Midden-Oosten.

Maar kan er een tribunaal in het leven geroepen worden voor het Midden-Oosten?

Marc Cogen: Dat kan, ook voor Cambodja kon dat, maar dat gebeurde ook niet omdat de Cambodjaanse regering enkel haar nationale tribunaal wou inzetten en geen internationaal tribunaal wou aanvaarden. Israël heeft wel de jurisdictie van het internationaal strafhof aanvaard, terwijl de VS dat niet hebben gedaan. Ik hoop dat ook de buurlanden van Israël dat gaan doen.

Eigenlijk moeten we de VN nog altijd beschouwen als een experiment van wereldbestuur.

Ondertussen worden de internationale basisregels wel opnieuw manifest geschonden (Op 29 maart is Israël begonnen met de omsingeling van Arafats hoofdkwartier).

Marc Cogen: Ja, maar deze worden door beide partijen geschonden. Er is sprake van een asymmetrische oorlog: een hoogtechnologisch leger (IDF) aan Israëlische kant, zeer goed uitgerust en getraind tegenover een burgerbevolking die andere technieken gebruikt in deze oorlog. Dat veroorzaakt een vertekend beeld, de codes liggen blijkbaar anders en de aansprakelijkheid is duidelijker voor een geregeld leger dan voor burgers die zich met bommen laten ontploffen.

Dat is vandaag op puur militair gebied, maar de continue bouw van illegale nederzettingen is al jaren aan de gang én een flagrante schending van de vierde Geneefse Conventie, daar houdt Palestina zich toch niet met bezig.

Marc Cogen: Het bestaan van Israël hangt niet af van die nederzettingen, dit is niet essentieel voor het voortbestaan van Israël en ook het internationaal recht kan moeilijk de nederzettingenpolitiek

rechtvaardigen, dat is een feit. De ontsparing van het Proces van Oslo is eigenlijk het drama. Het was op zich een goed proces, want de partijen gingen onderling al deze problemen regelen, ook de nederzettingen en hoe ze zouden ontmanteld of verminderd worden. Barak heeft in juni 2000 in Camp David een zeer verregaand voorstel gedaan waarbij de nederzettingen zo goed als gingen verdwijnen en Oost-Jeruzalem voor een heel groot deel de hoofdstad ging worden van een toekomstig Palestina. Arafat vond dat onvoldoende op dat ogenblik en twee maand later, naar aanleiding van het bezoek van Sharon aan de Tempelberg, is het begin van de tweede Intifada ontstaan.

Het is ondertussen wel duidelijk dat het voorstel van Barak niet zo verregaand was.

Marc Cogen: Barak had een zeer verregaand voorstel, want de eenheid van Jeruzalem werd door Barak terzijde geschoven. Vergeet niet: Jeruzalem is nu één stad onder Israëlisch bestuur en hij heeft daar afstand van gedaan, wat geen enkele Israëlische leider ooit voor hem gedaan had.

Nochtans was het ooit (1947) beslist door de VN dat Jeruzalem een ondeelbaar geheel zou zijn onder internationaal bestuur. Oost-Jeruzalem aan de Palestijnen geven is dan toch géén toegeving?

Marc Cogen: Arafat heeft ook gezegd, anno juni 2000, dat alle Palestijnse vluchtelingen sedert 1948, die vanuit Israëlisch gebied kwamen, moeten kunnen terugkeren en zelfs Palestijnen vinden dit een ongelukkig voorstel. Om daardoor het geheel van de onderhandelingen te laten ontsporen was toch ook een stap te ver. Het is dus een mislukte diplomatie. Ik heb gepleit om bij het ontstaan van de tweede Intifada politietroepen te zenden om de vechtende partijen te scheiden. Nu wordt er overal gevochten. Toen was het maar op bepaalde kruispunten. Ik pleitte voor trilaterale politie-eenheden: Palestijnse, Israëlische en Amerikaanse of Europese politie die gezamenlijk zouden optreden als een oefening in het handhaven van de orde. Dat is niet

aanvaard geweest en dat betreurt ik nog tot op de dag van vandaag, want het voorstel dat ik toen had gemaakt – zelfs aan Kofi Annan per brief – lag in de lijn van het Brahimi-rapport.

Dit rapport kwam tot de conclusie dat peace-keeping het meest zinvol was binnen de eerste 12 weken van het ontstaan van het conflict, want daarna escaleert het en is het veel moeilijker om de orde te herstellen. Het is ook een niet consequent toepassen van de lessen die we geleerd hadden uit andere delen van de wereld.

Was het niet zo dat er gewoon geen middelen waren voor peace-keeping?

Marc Cogen: Ik denk dat Israël, de VS en Europa de hele situatie hadden onderschat, dat het van korte duur zou zijn.

In Kosovo en Afghanistan is de Nato zonder enig goedkeuren van de VN-Veiligheidsraad beginnen bombarderen, naderhand mag de VN dan komen puin ruimen: Kosovo is nu een VN-protectoraat en de interim-regering in Afghanistan is door de VN samengesteld. Een bewijs van VN-onmacht?

Marc Cogen: Zelfs meer. Na Afghanistan zien we dat het Amerikaanse troepen zijn die de militaire campagne voeren en dan

moeilijk geamendeerd worden, want zo landen moeten het eens zijn. Vandaar is de rechtspraktijk in tijgersprongen gelopen. Zonder formele amendering is er dus een rechtspraktijk ontstaan binnen de veiligheidsraad om een interim-bestuur te creëren voor Kosovo en voor Afghanistan; om de situatie te normaliseren. Normaal hadden we een nieuw hoofdstuk moeten krijgen in het VN-Handvest: "Failed States: rebuilding of civil society and good governance", maar dat hoofdstuk is ongeschreven in de rechtspraktijk terug te vinden in een reeks VN-resoluties i.v.m. Kosovo, Afghanistan, Oost-Timor, etc.

Zal het lukken om de toekomstige leiders van Afghanistan de mensenrechten te laten respecteren?

Marc Cogen: Ik ben gematigd optimistisch, want de VN hecht terecht veel belang aan mensenrechten en goed bestuur. De VN zijn dus eigenlijk een steun aan de tijdelijke besturen om een beleid uit te bouwen met de financiële aanmoediging – via hulpprogramma's van de Wereldbank, EU, andere landen – en hebben dus de kans om met een tijdelijke begeleiding goed en beter te doen. Ik zie geen alterna-

wordt. Het is de beste aanpak indien ze tijdelijk is en efficiënt. Wanneer het echter betekent dat er eerst een aantal jaar over gepraat moet worden, dan is het probleem allang uit de hand gelopen. Er moet dus op vrij korte termijn een consensus gevonden worden, tenminste tussen de belangrijkste landen ter wereld. En dat is juist het grote obstakel in een multilaterale aanpak. Kijken we nu naar de aanpak van Europa en de VS in Kosovo en Afghanistan. Om van multilaterale, militaire aanpak te kunnen spreken moet Europa een militaire inbreng kunnen doen die bruikbaar is. Nu die was er nauwelijks, behalve misschien voor Groot-Brittannië. Vele landen hebben die aanpak niet omdat de nationale legers in Europa nog altijd gestructureerd zijn in termen van de Koude Oorlog.

U pleit dus voor een Europees leger?

Marc Cogen: Ik pleit daar resoluut voor, absoluut. Een Europees leger dat militair goed uitgerust is en in een multilaterale aanpak ook een inbreng kan hebben. Vergeet niet dat de VS je pas ernstig nemen als je ook iets te bieden hebt.

Is het gevaar dan niet reëel dat we op termijn een nieuwe wapenwedloop kennen: VS versus EU vergelijkbaar met de vroegere bipolaire Wereldorde van VS en SU?

Marc Cogen: Nu komen we op een tweede punt dat ermee verband houdt, want ik vind dat diplomatie en andere middelen nog altijd de beste opties zijn in een aanpak. Hoe moet eigenlijk onze strategie in zijn geheel zijn t.o.v. probleemgebieden? Ik denk dat de prioriteit moet gaan naar conflictpreventie. Ook het Europees Parlement heeft dat in een paar rapporten zo uitdrukkelijk gezegd: prioriteit is conflictpreventie en daar de mogelijke middelen voor vrij maken. Laten we bij wijze van voorbeeld eens kijken naar Zimbabwe. Het is nu zinloos om troepen te zenden, we moeten nu aan conflictpreventie doen, namelijk ondersteunen van de vrije media, sturen van waarnemers, de onafhankelijkheid van de magistratuur bevorderen, het ondersteunen van de zogenaamde *civil*

Ik pleitte voor trilaterale politie-eenheden: Palestijnse, Israëlische en Amerikaanse of Europese politie.

de VN vragen om het bestuur te gaan weder opbouwen. Dat is een heel belangrijke ontwikkeling in de wereld. We hebben, spijtig genoeg, een hele reeks *failed states*: in Afrika, Latijns-Amerika en ook in Afghanistan. De VN is daar in haar Handvest niet op voorbereid. Het Handvest was opgesteld in het licht van de dekolonisatie, maar op dat ogenblik, anno 1945, was het ondenkbaar wat er zou gebeuren indien landen die onafhankelijk zijn bestuurloos werden (of verder opsplitten). Het was een onbestaand vraagstuk. Er is dus een geweldige lacune ontstaan. Het VN-handvest zelf kan

tief, als de VN zich nu zouden terugtrekken dan zullen de tribale stammen de dag daarna weer beginnen vechten of de oorlog verder zetten. De VN heeft dus de mogelijkheid dit zoveel mogelijk af te remmen en in goede banen te houden. Ik ben vrij optimistisch en sta achter de aanpak.

Ziet u ergens nog de mogelijkheid om de nieuwe VN-opdracht te implementeren?

Marc Cogen: Het beste is dat we een multilaterale aanpak vooropstellen, op voorwaarde dat er duidelijke doelstellingen zijn, zodat het geen praatbarak

society zodat het land zichzelf kan herstellen op een min of meer geweldloze wijze (via de civiele structuur). Enkel in die gevallen waarin duidelijk blijkt dat conflictpreventie niet zal baten, en dit zijn slechts een paar gevallen, kunnen militaire middelen nodig zijn om het ergste te voorkomen (zoals genocide). Dat hebben we dan ook weer niet gedaan; denken we maar aan Rwanda.

Ontwapenen om te ontwikkelen?

Marc Cogen: Ontwapening blijft belangrijk, dat kan ik niet genoeg benadrukken, mijn grootste vrees zijn wapens voor massavernietiging. Er zijn reeds successen geboekt op vlak van lichte anti-persoonsmijnen maar wapens voor massavernietiging zijn problematisch. Omdat de techniek in handen komt van meer en meer landen, verhoogt het risico dat ze ooit gebruikt worden.

Zoals de Nucleair Posture Review van de VS?

Marc Cogen: Wel, dat bedoelde Bush met zijn "as van het kwaad"-landen: Irak en Iran willen chemische wapens in handen krijgen en daarom zijn het *probleemlanden*.

Denkt u dat de VN nog de mogelijkheid zullen krijgen van de VS om wapeninspecties uit te voeren in Irak? De VS zijn hun publieke opinie al duidelijk aan het voorbereiden.

Marc Cogen: We hebben het hier over massavernietigingswapens, deze moeten verwijderd worden volgens resoluties van de VN. Inspecties van de VN zijn enkel betrouwbaar indien ze kunnen gaan kijken binnen Irak, waar ze dat zelf willen. Een inspectie die enkel mag gaan waar het regime zegt waar ze mogen kijken, dat is hof. Enkel wanneer de VN-inspecties de vrijheid hebben om te kijken waar ze willen, kan de inspectie efficiënt zijn en een militaire aanpak voorkomen.

Bestaat de dialoog nog tussen de VN en Irak?

Marc Cogen: Ik stel vast dat voor het eerst in drie jaar – sinds de toespraak van president Bush en zijn aanduiding van Irak als een gevaarlijk land – het regime in Bagdad zegt dat de inspecties terug

kunnen. In die zin helpt de stoere taal van Bush wel om het regime alsnog over te halen die inspectie te aanvaarden. Nu blijft het afwachten of die inspecties er komen in alle vrijheid. Gebeurt dit niet dan mogen we verwachten dat Irak zal aangepakt worden met andere middelen.

Gelooft u nu echt dat de VS nog zolang zullen wachten?

Marc Cogen: Een land dat door iedereen als gevaarlijk beschouwd wordt, dat met massavernietigingswapens bezig is, daar moet je iets mee doen. Vergeet niet dat Irak reeds zijn eigen Koerdische bevolking voor een deel vergast heeft, de oorlog met Iran begonnen is, Koeweit bezet heeft, raketten op Israël heeft afgevuurd... aan zo'n land kan je toch moeilijk geloof hechten?

Voor mij mogen de VN afgeschaft worden, maar dan zal men een nieuwe organisatie moeten oprichten.

Diezelfde VS hebben dat regime toch lange tijd gesteund en gefinancierd?

Marc Cogen: Het buitenlands beleid van de VS is niet altijd goed te praten. Het is natuurlijk misgelopen in de jaren '70 en '80, maar nu zijn we toch in een nieuwe situatie terechtgekomen waarin de VS werkelijk de enige supermogendheid geworden zijn, militair én technologisch.

Economisch zijn ze toch al bij gebeend door de rest van de wereld?

Marc Cogen: Correct, en dat is nu precies een vraagstuk dat Europa dringend moet bekijken; we zijn een economische grootmacht, maar diplomatiek en militair worden wij niet ernstig genomen.

Omdat we niet met één stem spreken?

Marc Cogen: Ja, maar we hebben ook geen geloofwaardige militaire capaciteit: onze diplomaten kunnen pas efficiënt optreden en geloofwaardig overkomen als ze een stok achter de deur hebben. Zo gaat het

nu eenmaal. Bij vele landen in de wereld heb je geen militaire capaciteit en dan tel je niet mee, dan blijft het toch maar bij woorden. Vandaar dat in mijn ogen de militaire capaciteit van de EU om drie redenen nodig is:

- 1) dat de VS niet alleen staan met hun militaire capaciteit zodat ze kunnen teruggeplaatst worden in een multilateraal kader.
- 2) Het is het ontbrekende hoofdstuk van de Europese integratie: na de monetaire eenmaking blijft de diplomatieke en militaire eenmaking nog over als enigste hoofdstuk.
- 3) Een meer geloofwaardig conflict-management voor de EU, namelijk ernstig genomen worden. Dat is ook de les van Bosnië-Herzegovina. De Serviërs lachten met Europa, ze wisten dat Europa verdeeld was en toch niet tussenbeide ging komen.

Hoe ziet de toekomst voor de VN eruit?

Marc Cogen: Voor mij mogen de VN vandaag afgeschaft worden, maar dan zal men morgen een nieuwe organisatie moeten oprichten zoals de VN en bij voorkeur een efficiëntere. We hebben nood aan een wereldpolitieke instelling waar we heel wat thema's moeten bespreken die in een globale wereld meer en meer aan bod komen. De VN blijven een zwakke organisatie maar de wereld heeft nood aan een sterkere, wereldpolitieke organisatie. ■

AGENDA

TWEDEHANDSKLERENDEURS

Met ruime keuze aan kinderkleding, vrouwen- en mannenkleding. Ook schoenen, handtassen, gordijnen, wol, accessoires

Zaterdag 25 mei 2002 van 10 tot 17u
Van maandag 27 mei tot vrijdag 31 mei 2002 elke dag van 14 tot 17u
(elke dag worden de rekken aangevuld)
zaal: Vrede, Galgenberg 29 9000 Gent
ten voordele van de werking van Vrede

GENT

ATTAC GENT organiseert groot debat
Over het nut van armoede in de nieuwe wereldorde.

Dinsdag 27 mei om 20u

FERNANDEZ ZAAL

ABVV GEBOUW, VRIJDAGMARKT

(ingang Meersenerstraat 8)

met *Francine Mestrum*, auteur boek
"Globalisering en armoede", dr. in de sociale wetenschappen

Eddy Boutmans, staatssecretaris voor
ontwikkelingssamenwerking

Eddy Ballaux, voorzitter ABVV

Scheldeland, gewestelijk secretaris BBTk

Fons Verplaetse, erevoorzitter Nationale

Bank van België, vertegenwoordiger

Bedrijfs giftenbank.

Moderator: *John Vandaele* (journalist)

"Met de opmars van de globalisering in de jaren '90 is armoedebestrijding de nieuwe en hoogste prioriteit geworden van alle internationale instellingen en ontwikkelingsorganisaties.

Armoedebestrijding is echter geen ontwikkeling en is niet gericht op het dichten van de kloof tussen arm en rijk.

Armoedevermindering staat de toenemende ongelijkheid niet in de weg. Ze kan nooit volstaan om tot een stabiele, rechtvaardiger wereldorde te komen.

Daarvoor moeten ook rijkdom en ongelijkheid op de agenda staan."

Organisatie: Attac Gent i.s.m. ABVV-

Scheldeland, Democratie 2000,

Masereelfonds Gent, Vzw. Vrede,

Uitgeverij EPO.

****

VREDE VZW ISM MASEREELFONDS VREDE REGIO GENT

OPEN VREDESRAAD 4 JUNI

Palestina, welke uitdagingen voor de vredesbeweging?

Inleiding door LUDO DE BRABANDER die dan pas terug zal zijn van z'n tweede reis naar Israël en Palestina dit jaar.

In de bibliotheek Jan Verwest van Vrede vzw
Galgenberg 29 9000 Gent

*****

OOSTENDE

ATTAC organiseert in samenwerking met de vakbonden op maandag 27 mei een informatie en gespreksavond over privatiseringen in het achtuurenhuis.

Sprekers: inleiding: A. De Smet (ATTAC).

S. Lievens - moderator en sprekers van

ACOD - ACV en ABVV.

*****

BOYCOT ISRAËLISCHE PRODUCTEN

Vanuit verschillende NGO's wil men op 6 juni een boycot starten van Israëlische landbouwproducten, zoals avocado's, tomaten, pompelmozen, fruitsappen...

Hoewel die maar 2 procent van de Israëlische economie uitmaken, zijn ze best geschikt voor een boycot. Diamant en hightech (o.m. wapens) zijn veel belangrijker voor de Israëlische export, maar de landbouwproducten vormen dat deel waar de gewone burger mee in aanraking komt. Hoofdbedoeling van de campagne is dan ook niet zozeer een economische maatregel tegen Israël; eerst en vooral wil men politieke druk uitoefenen. Verder draagt zo'n campagne ook bij tot de bewustmaking van de bevolking: we stellen niet enkel de mensenrechten- en volkenrechtensituatie aan de kaak, maar evenzeer de economische verhoudingen tussen Israël en Palestina.

(meer details volgen later / zie ook artikel in De Morgen van 29 april 2002)

*****

VREDESBEWEGING OOSTENDE

Op maandag 3 juni in Den Anklap uitzonderlijke voordracht over de moord op Lumumba en de besluiten van de parlementaire onderzoekscommissie. Spreker: Ludo De Witte, auteur van het boek "De moord op Lumumba".

*****

VREDESCAHIERS

U kunt bij ons de lijst opvragen met de vredescahiers die we sedert 1996 produceerden. Ook via onze website www.vrede.be vindt u meer uitleg.

Vorig jaar maakten we vier cahiers:

- * Het opkomend militarisme van de Europese Unie - € 6,- + port
  - * Vrouwen, conflict en geweld: genitale verminking - € 3,72 + port
  - * Ruimteschild van de VS, naar militarisering van de ruimte - € 3,72 + port
  - * De nieuwe kruistochten - € 6,- + port
- In 2002 verscheen zopas
- * China zoekt zijn weg - € 6,- + port
- En tegen eind mei komt er een cahier over Palestina.

*****

OVERLIJDENS

* Op 19 april overleed in Gent Louise De Hys, weduwe van de heer Louis Bosmans. Ze was een trouwe vredesvriend. Onze bliken van medeleven maakten we over aan haar goede vrienden.

* Op 22 april overleed in Oostende Mevrouw Suzanne Debrouwer, een overtuigde sympathisante van de vredesbeweging. Onze oprechte deelneming aan de familie Debrouwer-Rivière in het zwaar verlies dat hen treft.

De Lingerie

van de Kerkstraat DE MUNCK

L O K E R E N

LINGERIE CORSETTERIE BADMODE

KERKSTRAAT 47 • 9160 LOKEREN • 09/348 58 23

*Wat gevoelig ligt,
wordt goed opgevangen.*

[Linde Vanneste]

*NOG STEEDS DE BOEKHANDEL DIE HEEFT
WAT U ELDERS NIET VINDT !*

BOEKHANDEL MARNIX

NEDERKOUTER 109

9000 GENT

TEL. (09) 225 10 92

FAX (09) 223 55 56

Elke dag van 9 tot 18 uur.

's Zaterdags van 10 tot 12.30 uur
en van 13.30 tot 18 uur.

De Lombarde

Camping en vakantiehuisjes op 500 meter van de zee!

De Lombarde omvat een groene, kindvriendelijke camping met modern sanitair.

Voor de kleinsten is er een speeltuin en

tijdens de schoolvakanties is er een ruim animatie-aanbod voor groot & klein.

Je kunt hier ook terecht voor een partijtje air-hockey, tafelvoetbal, biljart, tafeltennis, petanque, basket, tennis ...

Vissers worden verwacht langs de uitgestrekte visvijver.

Het restaurant en het calétaria hebben een goede naam.

Door een ruim aanbod, lage prijzen en heerlijk verse broodjes, zorgt de winkel ervoor dat je van een deel van de dagelijkse besommeringen verlost wordt.

Voor de fietser en/of wandelaar staan er 5 trekkershutten ter beschikking.

De routes kunnen ter plaatse uitgestippeld worden, er is een ruime keuze.

Kom gerust eens langs of vraag vrijblijvend een folder aan met prijslijst.

De Lombarde, Elisabethlaan 4, 8434 Lombardsijde - tel. (058) 23 68 39

Een initiatief van vzw Volkstoerisme.

OXFAM-SOLIDARITEIT WEG UIT BEDRIJFSGIFTENBANK

| Stefaan Declercq, Algemeen Secretaris |

(...)

Van bij het begin stelden we duidelijk dat we in geen geval meer dan 10% van onze eigen fondsenwerving wilden ontvangen van het CFP. Het was op die manier duidelijk dat onze grootste bekommernis zeker niet van financiële aard was en dat wij vooral onze onafhankelijkheid wilden vrijwaren.

(...) Oxfam-Solidariteit stond er ook op dat er een gezamenlijke financiële pot zou worden gecreëerd met giften van bedrijven, om een gezamenlijke lijst van projecten van de betrokken NGO's te financieren. Op die manier zou vermeden worden dat een bedrijf zich kan associëren met één welbepaalde NGO om zijn imago op te smukken, én dat de NGO's tegenover elkaar zouden worden uitgespeeld door de bedrijven.

Als derde criterium verdedigden we samen met de andere NGO's dat het zeker niet alleen om economische, maar ook om maatschappelijke projecten moest gaan, als een min of meer representatief staal van het geheel van ons programma. Op die manier werd vermeden dat bedrijven ons een té economische agenda zouden opdringen vanuit hun eigen interesseveld, of erger nog vanuit hun eigen zakelijke belangen.

In een vierde criterium (...) wensten we uitdrukkelijk een directe relatie tussen de NGO's en de werknemers/vakbonden, zowel hier in België als in het buitenland, en niet alleen een relatie met de directie van de bedrijven.

Een vijfde, laatste en belangrijkste criterium voor ons was het ethische aspect. Wij waren akkoord met een "mecenaatsproject", zolang er geen tegenstelling zou ontstaan tussen onze bijna veertig jaar lange traditie van internationale solidariteit en de economische en maatschappelijke praktijken van de bedrijven waarmee we ons verbonden. Dit betekende voor ons concreet dat het ethische charter dat alle leden van het CFP onderschreven, moest evolueren tot een werkbaar screeningsinstrument.

Onze Algemene Vergadering analyseerde dat er op geen enkele van deze criteria vooruitgang is geboekt in het anderhalfjarig bestaan van het CFP. (...) De bedrijven keken blijkbaar "de kat uit de boom" en leken onderling tot de overeenkomst gekomen geen geld op tafel te leggen, zolang de NGO's "moeilijk bleven doen" over het ethische aspect.

"Moeilijk doen" wordt gestaafd met de twee klachten die de NGO's gezamenlijk indienden over enerzijds Umicore en het rapport van de Verenigde Naties over de plundering van bodemrijksdommen door Umicore en andere bedrijven in de conflictgebieden in Congo, en anderzijds over Siemens en de banden van dit bedrijf met de wapenproductie en -handel. De ethische commissie, die opgericht werd om dergelijke

klachten te onderzoeken, gaf geen bevredigend antwoord op het Umicore-dossier. Na negen maanden is er nog steeds geen antwoord op het Siemensdossier, ondanks het feit dat de Raad van Beheer van het CFP zwart op wit heeft verklaard dat elke band van de betrokken bedrijven met de wapenproductie of -handel "a priori" is uitgesloten.

De recente interne evaluatie die het CFP zelf realiseerde, en de daaropvolgende aanbevelingen om de situatie "recht te trekken" lijken ons weinig belovend. Op basis van de laatste discussies hierover, zien wij geen enkele reden om te hopen dat de elementen, die aanleiding zijn voor onze bezorgdheid, binnen zes maanden van de baan zullen zijn. Daarom gaan wij niet in op de vraag om nog zes maanden te wachten om een beslissing te nemen.

Wij stellen integendeel vast dat – met betrekking tot het tweede criterium – de nieuwe maatregelen die thans worden voorgesteld eerder in de richting gaan van een directe afschaffing van het "trechtermodel": met andere woorden de directe relatie tussen één bedrijf en één NGO zal worden aangemoedigd.

Wij hebben, als betrokken NGO, nooit het gevoel gehad zélf de agenda te kunnen beïnvloeden. De keuze van de bedrijven lag vast vóór onze deelneming aan dit initiatief. Wij hebben op geen enkel moment een reëel engagement ervaren vanwege de bedrijven inzake hun lidmaatschap van het CFP: niet op financieel vlak (de fondsen die tot nu toe binnenkwamen lagen onder de opbrengst van een modale mailing van gelijk welke NGO), niet op moreel vlak (Umicore en Siemens zouden een proactieve houding kunnen aannemen in plaats van een defensieve houding om hun lidmaatschap te honoreren).

Onze Raad van Beheer stelt als conclusie duidelijk:

- dat ons ontslag uit het CFP niet mag betekenen dat we onze relaties met de bedrijven niet moeten blijven analyseren. We willen zowel in coördinatie met de andere Oxfam's in België (Oxfam Wereldwinkels en Oxfam Magasins du Monde) als met Oxfam Internationaal verder werken aan onze relatie met bedrijven. Zowel in termen van positiebepaling en afbakening van wederzijdse rechten en plichten in het perspectief van een duurzame ontwikkeling, als in termen van concrete screenings- en controleinstrumenten.
- dat we verder moeten werken aan het uitbouwen van onze relaties met de vakbonden.

De "Bedrijfs giften bank" is een samenwerking tussen belangrijke Belgische ondernemingen en 6 ontwikkelingsorganisaties (zie Vrede nr. 349).

TEZOTOMLOSTELOPEN

Op 22 maart kwamen in Brussel 105 leden samen voor de Conferentie onder voorzitterschap van president Glorind d'Estaloz. De bedoeling was algemeen bekend: de krijgers van de standpunten van de deelnemers over de toekomst van de om hieruit een eerste systeem te maken. De leden van de conferentie hiervoor (had u vast) juist (drie) minuten.

Tijdens de jaren '70, in volle oorlog, verzagen de Amerikaanse Pentagon de mogelijkheid om twee oorlogen te kunnen voeren. Rumfeld, de Amerikaanse minister van defensie, bleef op 31 januari 1971 uiteenzetting voor de officieren van de Universiteit van Michigan. Hij legde een van de nieuwe mogelijkheden van de Verenigde Staten: "We zijn nu voorbereid om een oorlog te voeren om in vier regio's te komen belangrijke afschrikkingen te bouwen. We moeten over de beschikbare twee aanvullende en tegelijkertijd een contra-oorlog voeren, die bezetting van de regio's bezetten en er een nieuw wereldmacht te brengen". Rumfeld twijfelt een gevaarlijk man zou gaan. De V.S. heeft een paar geleden nog zo'n minister van defensie gehad die dergelijke waarnemingen, maar die eindigde in het galeas.

Voor een paar weken pochte premier Verhofstadt met een heide. Hij prins Laurent had geschreeuwd, maar voor enige tijd voor overduidelijk was gepakt. Terecht was hij er niet mag vergeten dat hij een voorbeeldfunctie heeft. Een paar dagen later werd bekend gemaakt dat Verhofstadt op het matje werd gevoerd voor te snel rijden. Onmiddellijk werd aangevoerd dat de Eerste Minister in zekere omstandigheden, wat een toelating beschikt om dit te doen. Naderhand bleek echter dat er een hoogerdringendheid geen sprake van een privé zaak. Heeft de premier dan geen voorbeeldfunctie?

On Servicijs van de Maclo Peuk... (de rest is te donker om te lezen)

Als de... (de rest is te donker om te lezen)

In de Amerikaanse... (de rest is te donker om te lezen)

van Europa de kosten zullen betalen. Met andere woorden, de VS en de NAVO bombarderen, de Serviërs zitten in de miserie, en de EU-landen mogen de geboden kosten betalen, en... enkele multinationale ondernemingen verdienen er een goede sticker aan...

President Bush heeft België op de zijde... (de rest is te donker om te lezen)

On 18 januari heeft de rechtbank van... (de rest is te donker om te lezen)

Mijn thuishaven

Bomen wuiven
Achter dit huis
Naar 't goud van de zon
Waaruit nieuw licht
Geboren wordt.

De hemel hangt
Diepblauw te gloren
En alles is stil.
Uit 't dal van
herinnering
Stijgt 't oude liede
Dat ik weer nieuw bezing.

Jozef Vandromme